

**Jednostkowe Sprawozdanie
Finansowe Banku Pekao S.A.
za rok zakończony dnia
31 grudnia 2019**

Spis treści

Rachunek zysków i strat.....	3	26. Rachunkowość zabezpieczeń.....	121
Sprawozdanie z całkowitych dochodów	4	27. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	129
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	5	28. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	131
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	6	29. Inwestycje w jednostkach zależnych	132
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8	30. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.....	133
Noty objaśniające	10	31. Wartości niematerialne	134
1. Informacje ogólne	10	32. Rzeczowe aktywa trwałe.....	137
2. Połączenia jednostek gospodarczych	10	33. Nieruchomości inwestycyjne	139
3. Oświadczenie o zgodności	11	34. Inne aktywa	140
4. Istotne zasady rachunkowości	11	35. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	141
5. Zarządzanie ryzykiem.....	35	36. Zobowiązania wobec innych banków.....	142
6. Działalność powiernicza	99	37. Zobowiązania wobec klientów	142
7. Działalność maklerska.....	99	38. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.....	143
8. Przychody i koszty z tytułu odsetek.....	101	39. Zobowiązania podporządkowane	143
9. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat.....	102	40. Rezerwy	145
10. Przychody z tytułu dywidend	102	41. Pozostałe zobowiązania	147
11. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.....	103	42. Programy określonych świadczeń	147
12. Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.....	103	43. Płatności na bazie akcji.....	149
13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	103	44. Leasing.....	152
14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto.....	104	45. Zobowiązania warunkowe.....	153
15. Ogólne koszty administracyjne.....	105	46. Kapitał zakładowy	155
16. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	105	47. Pozostałe kapitały, zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego. 156	
17. Zysk (strata) jednostek zależnych i stowarzyszonych.....	105	48. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych	157
18. Podatek dochodowy	106	49. Transakcje z jednostkami powiązаныmi.....	158
19. Zysk netto przypadający na jedną akcję	109	50. Transakcje repo oraz reverse repo	174
20. Dywidendy	109	51. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	175
21. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	110	52. Zdarzenia po dacie bilansu	175
22. Należności od banków.....	111	Słowniczek	I
23. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	112		
24. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu).....	114		
25. Kredyty i pożyczki udzielone klientom.....	118		

Rachunek zysków i strat

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Przychody z tytułu odsetek	8	6 420 302	5 941 176
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		5 513 813	5 066 072
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		644 069	699 844
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		262 420	175 260
Koszty z tytułu odsetek	8	-1 110 680	-1 072 163
Wynik z tytułu odsetek		5 309 622	4 869 013
Przychody z tytułu prowizji i opłat	9	2 453 654	2 392 585
Koszty z tytułu prowizji i opłat	9	-373 381	-369 326
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 080 273	2 023 259
Przychody z tytułu dywidend	10	291 427	255 364
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	11	128 400	66 710
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	26	-1 666	723
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	12	70 953	140 652
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	13	-624 107	-500 447
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	14	7 994	122 600
Ogólne koszty administracyjne	15	-3 786 262	-3 607 875
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze		-1 823 257	-1 781 967
Pozostałe koszty administracyjne		-1 963 005	-1 825 908
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	16	-460 868	-338 179
Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	17	-	-11 069
ZYSK BRUTTO		3 015 766	3 020 751
Podatek dochodowy	18	-768 299	-710 151
ZYSK NETTO		2 247 467	2 310 600
Zysk na akcję (w złotych na akcję)			
podstawowy za okres	19	8,56	8,80
rozwodniony za okres	19	8,56	8,80

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018
Zysk netto		2 247 467	2 310 600
Inne składniki całkowitych dochodów			
Pozycje, które są lub mogą zostać przeniesione do rachunku zysków i strat:			
Skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody:		130 089	12 472
zysk/strata z wyceny w wartości godziwej		192 127	141 158
zysk/strata przeklasyfikowana do wyniku finansowego po zaprzestaniu ujmowania		-62 038	-128 686
Skutki wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	26	75 223	44 959
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	18	-39 009	-10 912
Pozycje, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
Skutki wyceny lub sprzedaży instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		-7 462	-29 551
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych		-2 665	404
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	18	1 924	5 550
Inne składniki całkowitych dochodów (netto)		158 100	22 922
Całkowite dochody razem		2 405 567	2 333 522

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

(w tys. zł)

	NOTA	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA			
Kasa, należności od Banku Centralnego	21	5 138 758	12 972 575
Należności od banków	22	2 243 908	2 508 553
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	23	1 279 495	890 339
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	24	2 085 989	1 455 976
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25	131 675 384	122 349 115
1. Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		129 886 963	120 349 597
2. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		242 639	302 630
3. Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		1 545 782	1 696 888
Instrumenty zabezpieczające	26	377 208	313 565
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	27	45 873 297	38 333 179
1. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		125 454	65 408
2. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	-
3. Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (instrumenty dłużne)		30 964 680	26 904 574
4. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (instrumenty kapitałowe)		225 332	232 830
5. Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		14 557 831	11 130 367
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	28	17 175	11 550
Inwestycje w jednostkach zależnych		1 626 449	1 682 756
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych		-	-
Wartości niematerialne	31	739 777	633 165
Rzeczowe aktywa trwałe	32	1 842 378	1 384 203
Nieruchomości inwestycyjne		-	11 168
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		777 116	840 988
1. Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-	-
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		777 116	840 988
Inne aktywa		973 058	960 044
AKTYWA RAZEM		194 649 992	184 347 176
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	21	4 550	5 067
Zobowiązania wobec innych banków	36	3 043 969	2 921 955
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	23	184 799	102 429
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	24	2 040 368	1 919 394
Zobowiązania wobec klientów	37	158 544 670	150 132 028
Instrumenty zabezpieczające	26	614 765	905 056
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	38	1 604 344	1 732 596
Zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych	39	2 764 493	2 012 485
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		168 318	187 938
1. Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		168 318	187 938
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		-	-
Rezerwy	40	773 057	654 960
Pozostałe zobowiązania		2 379 871	1 951 270
ZOBOWIĄZANIA RAZEM		172 123 204	162 525 178
Kapitały			
Kapitał zakładowy	46	262 470	262 470
Pozostałe kapitały	47	20 016 851	20 185 676
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego	47	2 247 467	1 373 852
KAPITAŁY RAZEM		22 526 788	21 821 998
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		194 649 992	184 347 176

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku

	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY					WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			POZOSTAŁE
Kapitał własny na 1.01.2019	262 470	20 185 676	9 137 221	1 982 459	8 627 858	205 011	233 127	1 373 852	21 821 998
Całkowite dochody	-	158 100	-	-	-	158 100	-	2 247 467	2 405 567
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	-2 159	-	-	-	-2 159	-	-	-2 159
Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	105 372	-	-	-	105 372	-	-	105 372
Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	-6 044	-	-	-	-6 044	-	-	-6 044
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	60 931	-	-	-	60 931	-	-	60 931
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	2 247 467	2 247 467
Podział wyniku za rok ubiegły	-	578 298	-	-	578 298	-	-	-2 310 600	-1 732 302
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-1 732 302	-1 732 302
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały	-	578 298	-	-	578 298	-	-	-578 298	-
Pozostałe	-	-905 223	-	-	-905 223	-	-	936 748	31 525
Pokrycie negatywnego wpływu wdrożenia MSSF 9	-	-936 748	-	-	-936 748	-	-	936 748	-
Przeniesienie na Bank zorganizowanej części przedsiębiorstwa Centralnego Domu Maklerskiego Pekao S.A.	-	31 525	-	-	31 525	-	-	-	31 525
Kapitał własny na 31.12.2019	262 470	20 016 851	9 137 221	1 982 459	8 300 933	363 111	233 127	2 247 467	22 526 788

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku

	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY						WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	POZOSTAŁE		
Kapitał własny na 1.01.2018	262 470	19 907 935	9 137 221	1 982 459	8 612 550	-57 422	233 127	2 088 129	22 258 534
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	240 203	-	-	-	240 203	-	-936 748	-696 545
Kapitał własny na 1.01.2018 - przekształcony	262 470	20 148 138	9 137 221	1 982 459	8 612 550	182 781	233 127	1 151 381	21 561 989
Calkowite dochody	-	22 922	-	-	692	22 230	-	2 310 600	2 333 522
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	327	-	-	-	327	-	-	327
Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	10 102	-	-	-	10 102	-	-	10 102
Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	-	-23 924	-	-	692	-24 616	-	-	-23 924
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	36 417	-	-	-	36 417	-	-	36 417
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	2 310 600	2 310 600
Podział wyniku za rok ubiegły	-	14 616	-	-	14 616	-	-	-2 088 129	-2 073 513
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 073 513	-2 073 513
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały	-	14 616	-	-	14 616	-	-	-14 616	-
Kapitał własny na 31.12.2018	262 470	20 185 676	9 137 221	1 982 459	8 627 858	205 011	233 127	1 373 852	21 821 998

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia			
Zysk netto		2 247 467	2 310 600
Korekty razem:		-2 320 064	-5 277 256
Amortyzacja	16	460 868	338 179
(Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej		-86 372	-236 749
Wynik z tytułu odsetek	8	-5 309 622	-4 869 013
Przychody z tytułu dywidend	10	-291 427	-255 364
Odsetki otrzymane		6 376 534	6 280 309
Odsetki zapłacone		-1 138 084	-1 056 723
Podatek dochodowy		768 299	710 151
Podatek dochodowy zapłacony		-615 472	-701 827
Zmiana stanu należności od banków		83 160	332 137
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		-389 961	836 445
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		-630 013	-104 632
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-9 359 628	-7 484 633
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		-836 350	-646 228
Zmiana stanu pozostałych aktywów		-534 751	-103 307
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		85 991	-325 747
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		82 370	-367 019
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		120 974	-117 534
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		8 625 640	3 231 864
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		17 071	-9 632
Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych		2 008	5 297
Płatności związane z krótkoterminowymi umowami leasingu i leasingami aktywów o niskiej wartości		-8 092	X
Zmiana stanu rezerw		118 097	970
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		138 696	-734 200
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-72 597	-2 966 656
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		137 310 546	146 545 988
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		135 988 504	145 276 591
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	31, 32	18 095	73 552
Dywidendy otrzymane	10	291 427	255 364
Inne wpływy inwestycyjne		1 012 520	940 481
Wydatki z działalności inwestycyjnej		-143 980 921	-134 377 693
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		-143 520 085	-134 058 724
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	31, 32	-460 836	-318 969
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-6 670 375	12 168 295

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd)

(w tys. zł)

	NOTA	2019	2018
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z działalności finansowej		2 376 280	2 672 934
Kredyty i pożyczki otrzymane od banków	48	245 881	9 250
Emisja dłużnych papierów wartościowych	48	1 380 399	1 913 684
Emisja zobowiązań podporządkowanych	48	750 000	750 000
Wydatki z działalności finansowej		-3 645 896	-3 935 510
Splaty kredytów i pożyczek otrzymanych od banków	48	-215 429	-216 237
Wykup dłużnych papierów wartościowych	48	-1 507 034	-1 645 760
Dywidendy i inne wpłaty na rzecz właścicieli		-1 732 302	-2 073 513
Płatności głównej części zobowiązań z tytułu leasingu		-191 131	X
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-1 269 616	-1 262 576
Przepływy pieniężne netto razem		-8 012 588	7 939 063
w tym: zmiana środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		-10 906	92 587
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		-8 012 588	7 939 063
Środki pieniężne na początek okresu	48	15 232 770	7 293 707
Środki pieniężne na koniec okresu	48	7 220 182	15 232 770

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 175 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające

(w tys. zł)

Niniejsze noty objaśniające stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

1. Informacje ogólne

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna („Bank Pekao S.A.” lub „Bank”) z siedzibą w Warszawie, ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, został wpisany do rejestru handlowego w dniu 29 października 1929 roku na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie i funkcjonuje nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Bank Pekao S.A. jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000014843.

Akcje Banku są notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie. Papiery wartościowe Banku znajdujące się w obrocie na rynkach regulowanych są klasyfikowane w sektorze bankowym.

Bank Pekao S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku.

Bank prowadzi operacje zarówno w złotych polskich, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Ponadto, poprzez podmioty zależne Bank prowadzi działalność maklerską, leasingową, faktoringową oraz świadczy inne usługi finansowe.

Zgodnie z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, podmiotem dominującym w stosunku do Banku Pekao S.A. jest spółka Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. (dalej „PZU S.A.”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

Bank sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A.

Strukturę akcjonariatu Banku przedstawiono w punkcie 5.1 Sprawozdania z działalności Banku Pekao S.A. za rok 2019.

2. Połączenia jednostek gospodarczych

Podział spółki Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.

W dniu 30 sierpnia 2019 roku dokonano podziału spółki Centralny Dom Maklerski Pekao S.A. (dalej „CDM”) w trybie art. 529 § 1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych, tj. poprzez:

- przeniesienie na rzecz Banku części majątku (aktywów i zobowiązań) oraz praw i obowiązków CDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa CDM związanej ze świadczeniem usług maklerskich, oraz
- przeniesienie na rzecz Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o. (dalej „CBB”) części majątku (aktywów i zobowiązań) oraz praw i obowiązków CDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa CDM związanej z wykonywaniem usług call center.

W następstwie dokonanego podziału, w dniu 30 sierpnia 2019 r. Spółka CDM została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym, zgodnie z art. 530 § 1 Kodeksu spółek handlowych Spółka CDM została rozwiązana bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego w dniu wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego i zgodnie z art. 531 § 1 Kodeksu spółek handlowych podział CDM stał się prawnie skuteczny.

Transakcja przeniesienia majątku Spółki CDM została ujęta zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, stosowaną dla transakcji nabycia i sprzedaży jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą. Bank rozpoznał przenoszone aktywa i zobowiązania Spółki CDM według ich bieżącej wartości księgowej. W wyniku tej transakcji Bank nie rozpoznał wartości firmy ani zysku na okazym nabyciu. Różnica pomiędzy wartością przenoszonych aktywów i zobowiązań, a wartością inwestycji Banku w Spółkę CDM w wysokości 31 525 tysięcy złotych została ujęta w kapitałach Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

3. Oświadczenie o zgodności

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe („sprawozdanie finansowe”) Banku Pekao S.A. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r, poz. 351) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 26 lutego 2020 roku.

4. Istotne zasady rachunkowości

4.1 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Informacje ogólne

Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe wszystkich jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Banku, za pośrednictwem których, Bank prowadzi działalność.

Jednostkowe Sprawozdanie Banku Pekao S.A. zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Dane finansowe zostały sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w niezmińszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich zaprezentowanych okresów sprawozdawczych.

Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat, instrumentów kapitałowych i aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI (test umownych przepływów pieniężnych, z ang. *Solely Payments of Principal and Interest*), aktywów finansowych niespełniających kryterium SPPI,
- według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji. Zmiany standardów i interpretacji, które weszły w życie od lub po 1 stycznia 2019 roku nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku, za wyjątkiem standardu MSSF 16 „Leasing” (Nota 4.9).

Od 1 stycznia 2019 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 16 „Leasing” (dalej „MSSF 16”). Zastosowanie MSSF 16 spowodowało zmiany zasad (polityki) rachunkowości Banku w zakresie ujmowania, wyceny i prezentacji umów leasingowych. Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w MSSF 16, Bank podjął decyzję, aby zastosować MSSF 16 retrospektywnie z ujęciem potencjalnego, skumulowanego efektu pierwszego zastosowania w pozycji „Wynik z lat ubiegłych” na dzień 1 stycznia 2019 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdanie nie uwzględnia zmian standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym (Nota 4.10 oraz Nota 4.11). W ocenie Banku zmiany standardów i interpretacji nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

Porównywalność danych finansowych

W jednostkowym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 r. Bank dokonał zmian w sposobie prezentacji wybranych pozycji rachunku zysków i strat. Pozycje „Wynik z tytułu pozostałych rezerw” oraz „Zysk (strata) ze sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych” zaprezentowane zostały w linii „Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto”.

Wskazane powyżej zmiany spowodowały konieczność przekształcenia danych porównywalnych, natomiast nie miały one wpływu na poziom prezentowanego wyniku finansowego.

Opis zmian oraz ich wpływ na dane porównawcze rachunku zysków i strat przedstawia poniższe zestawienie

JEDNOSTKOWY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	DANE ZA 2018. PRZED PRZEKSZTAŁCENIEM	ZMIANA PREZENTACJI	DANE ZA 2018 PO PRZEKSZTAŁCENIU
Wynik z z tytułu pozostałych rezerw	-14 663	14 663	-
Zysk (strata) ze sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	96 056	-96 056	-
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	41 207	81 393	122 600

4.2 Zastosowanie szacunków i założeń

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Zarząd Banku pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na wartość bilansową aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów prezentowaną w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie przez Bank i oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmie w przyszłości, to rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiany szacunków księgowych są ujęte prospektywnie począwszy od okresu, w którym dokonano zmiany szacunku.

Poniżej przedstawiono informacje o przyjętych założeniach oraz niepewności związanej z dokonywanymi szacunkami, które związane są ze znaczącym ryzykiem wystąpienia istotnych korekt w sprawozdaniu finansowym za kolejny okres sprawozdawczy.

Utrata wartości kredytów i pożyczek, oczekiwane straty kredytowe

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne dowody (zwane „przesłankami”) utraty wartości ekspozycji kredytowych i czy ekspozycja kredytowa utraciła wartość. Utrata wartości ma miejsce wtedy i tylko wtedy gdy zidentyfikowano co najmniej jedną przesłankę mającą negatywny wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z ekspozycji kredytowej.

W procesie oceny utraty wartości Bank uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie. Za ekspozycje indywidualnie znaczące Bank uznaje w szczególności: wszystkie ekspozycje kredytowe wobec kredytobiorcy, dla którego łączne zaangażowanie Banku na datę bilansową przekracza przyjętą wartość progową, oraz restrukturyzowane ekspozycje kredytowe wobec dłużników będących przedsiębiorcami w rozumieniu art. 43 Kodeksu Cywilnego. Za ekspozycje nieznaczące indywidualnie Bank uznaje wszystkie ekspozycje kredytowe, które nie zostały zaklasyfikowane do ekspozycji indywidualnie znaczących.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Bank wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość Bank wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Banku i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat.

Bank przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, dla których zidentyfikowano utratę wartości i dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Bank nie zidentyfikował utraty wartości tworzony jest odpis zgodnie z MSSF 9 w oparciu o oczekiwane straty kredytowe, z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji w horyzoncie 12-miesięcy lub dożywotniego okresu życia (zwany dalej „ECL”).

Więcej informacji o przyjętych założeniach oraz niepewności związanej z dokonywanymi szacunkami w zakresie oczekiwanych strat kredytowych, jak również analizę wrażliwości szacunków dotyczących utraty wartości kredytów i pożyczek przedstawiono w nocie 5.2 Ryzyko kredytowe.

Utrata wartości aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Bank dokonuje oceny aktywów trwałych pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Bank dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwanej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch następujących wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartość godziwa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, pomniejszona o koszty zbycia lub wartość użytkowa ustalana dla poszczególnych składników aktywów.

Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wymaga przyjęcia założeń dotyczących między innymi przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), ewentualnych zmian kwot lub terminów wystąpienia tych przepływów pieniężnych oraz innych czynników jak na przykład brak płynności. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

Wycena instrumentów pochodnych, nie kwotowanych papierów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody i wynik

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych, papierów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody i wynik nie kwotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne używane do wyceny obejmują w miarę możliwości dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Bank przyjmuje również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę instrumentów finansowych. Założenia przyjęte do wyceny do wartości godziwej zostały szczegółowo opisane w nocie 5.7 „Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych”.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Główne założenia aktuarialne, przyjęte do szacowania rezerw na programy określonych świadczeń, jak również analiza wrażliwości zostały przedstawione w nocie 42.

Wartość firmy

Bank dokonuje testu na utratę wartości firmy w okresach rocznych lub częściej jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Ocena, czy wartość firmy ulega obniżeniu, wymaga oszacowania wartości użytkowej wszystkich ośrodków wypracowujących środki pieniężne, których dotyczy dana wartość firmy. Główne założenia przyjęte do testu na utratę wartości firmy zostały przedstawione w nocie 31.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał oceny prawdopodobieństwa wpływu ryzyka prawnego dotyczącego walutowych kredytów hipotecznych w CHF na przyszłe oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowych oraz na prawdopodobieństwo wypływu środków pieniężnych.

Biorąc pod uwagę niejednolite orzecznictwo sądowe dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz krótki okres danych historycznych dotyczących pozwów sądowych związanych z wyżej wymienionymi kredytami, oszacowanie przedmiotowej rezerwy wymagało przyjęcia przez Bank eksperckich założeń i wiąże się z istotną niepewnością.

Szczegóły dotyczące głównych założeń przyjętych do szacowania rezerw dotyczących ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych w CHF zostały zaprezentowane w Nocie 5.2 niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Rezerwy dotyczące zwrotu prowizji w przypadku przedterminowej spłaty

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał oceny ryzyka prawnego wynikającego z wyroku TSUE dotyczącego kredytów konsumenckich i oszacował możliwą kwotę wypływu środków pieniężnych tytułem zwrotu prowizji do klienta w związku z przedterminową spłatą kredytów konsumenckich (dla kredytów przedpłaconych przed wyrokiem TSUE, tj. przed dniem 11 września 2019 roku).

Ponadto, w odniesieniu do ekspozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał oszacowania możliwych przedpłat tych ekspozycji w przyszłości.

Przeprowadzone szacunki wymagały przyjęcia przez Bank eksperckich założeń dotyczących przede wszystkim skali reklamacji i kwot zwracanych dla kredytów przedpłaconych przed wyrokiem TSUE oraz oczekiwanej skali przedpłat i zwrotów w przyszłości dla ekspozycji bilansowych i wiąże się one z istotną niepewnością.

Szczegóły dotyczące oszacowanej rezerwy dotyczącej wcześniejszych spłat kredytów konsumenckich zostały zaprezentowane w Nocie 40 niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

4.3 Przeliczenie pozycji wyrażonych w walucie obcej

- **Transakcje i salda**
Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.
- **Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych**, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się łącznie ze zmianami wartości godziwej w rachunku zysków i strat.
- **Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych**, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Różnice kursowe z wyceny jednostek zagranicznych ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Wartość firmy powstająca w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą oraz jakiegokolwiek korekty wartości bilansowej aktywów i pasywów do wartości godziwej, powstałe w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą traktuje się jako aktywa i pasywa jednostki działającej za granicą tj. wyraża się je w walucie funkcjonalnej jednostki działającej za granicą i przelicza po kursie zamknięcia, jak opisano wyżej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.4 Ustalanie wyniku finansowego

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Bank w rachunku zysków i strat ujawnia wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do wartości bilansowej brutto aktywa finansowego lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, kredytów i papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite lub przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCI). W momencie rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od wartości brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe. Koszty odsetek dotyczące zobowiązań z tytułu rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat, również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank. Przychody i koszty z tytułu prowizji są rozliczane według następujących metod:

- opłaty i prowizje bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są rozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów lub kosztów odsetkowych i zostały opisane powyżej,
- opłaty i prowizje dotyczące kredytów i pożyczek o niestabilnych terminach płatności rat i niestabilnych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych są rozliczane w czasie metodą liniową przez okres życia produktu, którego dotyczą,
- pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank (wykonanie operacji bankowych na rachunkach, operacje z tytułu obsługi kart płatniczych, bonusy od organizacji kartowych na pokrycie kosztów marketingowych związanych z kartami, działalność maklerska, factoringowa i akwizycja) oraz marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami Banku są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Przychody i koszty z tytułu bancassurance

Bank dokonuje podziału należnego wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi na odrębne elementy, tj. dzieląc należne wynagrodzenie w proporcji odpowiednio, wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa, w stosunku do sumy tych wartości. Ustalając wartość godziwą poszczególnych elementów wynagrodzenia Bank opiera się w jak największym stopniu na danych rynkowych.

Poszczególne elementy wynagrodzenia Banku za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat według następujących zasad:

- wynagrodzenie z tytułu instrumentu finansowego – jako element efektywnej stopy procentowej, stanowiąc część przychodów z tytułu odsetek,
- wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa – jednorazowo w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, stanowiąc część przychodów z tytułu prowizji.

Dodatkowo Bank dokonuje szacunku części wynagrodzenia, która będzie zwracana w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego (np. z tytułu rezygnacji przez Klienta z ubezpieczenia, wcześniejszej spłaty kredytu). Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany - ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany obejmuje punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Bank zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.
- Wynik na instrumentach pochodnych, kredytach i pożyczkach udzielonych klientom oraz papierach wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik z tytułu odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz dłużnych papierów wartościowych rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu otrzymanych odszkodowań, przychody z leasingu operacyjnego, odzyskane koszty windykacji, zwroty, nadpłaty, przychody uboczne oraz rozwiązane odpisy z tytułu utraty wartości należności spornych. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty reklamacji klientów, zapłacone odszkodowania, koszty uboczne oraz koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności spornych.

4.5 Wycena aktywów i zobowiązań finansowych, pochodne instrumenty finansowe

Aktywa finansowe

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe są klasyfikowane do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych (tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. *solely payments of principal and interest*, „SPPI”).

Bank wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych,
- model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży,
- model inny niż model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych oraz model utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ocena modelu biznesowego

Ocena modelu biznesowego ma miejsce przy początkowym ujęciu aktywa (wyjątek stanowi moment pierwszego zastosowania MSSF 9 – wprowadzając Standard, Bank zaklasyfikował poszczególne grupy aktywów według modeli biznesowych stosowanych w Banku w dniu wprowadzenia Standardu, tj. 1 stycznia 2018, a nie modeli stosowanych na dzień rozpoznania aktywów).

Kryterium modelu biznesowego odnosi się do sposobu, w jaki Bank zarządza swoimi aktywami finansowymi w celu generowania przepływów pieniężnych.

Bank dokonuje oceny celu modelu biznesowego, do którego przynależą określone aktywa finansowe z poziomu wyodrębnionych portfeli tych aktywów – przeprowadzenie tej analizy na poziomie portfeli aktywów stanowi wiarygodne odzwierciedlenie sposobu zarządzania działalnością biznesową w zakresie tych aktywów oraz analizy informacji z tej działalności przekazywanych kierownictwu Banku.

Ocena modelu biznesowego oparta jest o analizę następujących informacji dotyczących portfeli aktywów finansowych:

- przyjętych polityk oraz celów biznesowych w ramach danego portfela oraz ich wykonania w praktyce. W szczególności, ocenie podlega strategia kadry kierowniczej w zakresie pozyskiwania przychodów z tytułu kontraktowych płatności odsetkowych, utrzymywania określonego profilu stóp procentowych portfela, zarządzania luką płynności oraz pozyskiwania przepływów pieniężnych w wyniku sprzedaży aktywów finansowych,
- sposobu, w jaki oceniana jest dochodowość portfela oraz raportowana do Zarządu Banku,
- typów ryzyka, które wpływają na dochodowość i efektywność danego modelu biznesowego (oraz aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego) oraz sposobu zarządzania zidentyfikowanymi typami ryzyka,
- sposobu, w jaki wynagradzani są zarządzający działalnością biznesową w ramach danego modelu biznesowego – np. czy wynagrodzenie uzależnione jest od zmian wartości godziwej aktywów finansowych lub wartości pozyskanych kontraktowych przepływów pieniężnych,
- częstotliwości, wartości oraz momentu sprzedaży aktywów finansowych dokonanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych, przyczyn dokonania tych sprzedaży oraz oczekiwań co do przyszłej aktywności sprzedażowej. Jednakże, informacje dotyczące aktywności sprzedażowej analizowane są z uwzględnieniem całościowej oceny realizacji przez Bank przyjętego sposobu zarządzania aktywami finansowymi oraz generowania przepływów pieniężnych.

Przed podjęciem decyzji o zakwalifikowaniu portfela aktywów finansowych do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, Bank dokonuje przeglądu oraz oceny istotnych i obiektywnych danych ilościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego, w szczególności:

- wartości sprzedaży aktywów finansowych dokonanych w ramach danych portfeli,
- częstotliwości dokonanych sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli,
- analizy oczekiwań, co do planowanych przyszłych wartości sprzedaży aktywów finansowych oraz ich częstotliwości w ramach danych portfeli, analiza ta przeprowadzana jest na podstawie prawdopodobnych scenariuszy działalności biznesowej Banku w przyszłości.

Portfele aktywów finansowych, z których dokonywane są sprzedaże niewynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego, spełniają założenia modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych pod warunkiem, że sprzedaże te:

- charakteryzują się niskim wolumenem (nawet przy relatywnie wysokiej częstotliwości dokonywania sprzedaży) lub
- są dokonywane sporadycznie – w wyniku wystąpienia zdarzeń jednorazowych, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Bank, według profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne (nawet przy relatywnie wysokim wolumenie) lub
- mają one miejsce blisko terminu wymagalności sprzedawanych aktywów finansowych oraz uzyskany z takiej sprzedaży przychód jest zbliżony do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby aktywo finansowe było utrzymywane w portfelu Banku do pierwotnego terminu wymagalności.

Z analizy wartości sprzedaży wyłączone są sprzedaże:

- wynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych, niezależnie od ich częstotliwości oraz wolumenu,
- spowodowane zdarzeniami jednorazowymi, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Bank, według profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne,
- dokonane blisko terminu zapadalności.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Model biznesowy utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży obejmuje portfel aktywów finansowych, którego celem jest w szczególności zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania aktywów i zobowiązań finansowych, a poziomy sprzedaży są wyższe niż dopuszczalne w modelu, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych.

Model biznesowy inny obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz inne aktywa nie spełniające kryteriów pozwalających zaklasyfikować do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż, a uzyskiwanie przepływów pieniężnych z odsetek i kapitału nie jest głównym celem biznesowym.

Ocena, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (kryterium SPPI)

Na potrzeby dokonania oceny charakterystyki przepływów pieniężnych, „Kapitał” definiowany jest jako wartość godziwa aktywa finansowego w momencie początkowego ujęcia. „Odsetki” definiowane są jako odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego związanego z niespłaconą częścią kapitału oraz innych ryzyk i kosztów związanych ze standardową umową kredytową (np. ryzykiem płynności czy kosztami administracyjnymi) oraz marży.

Podczas dokonywania oceny, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią jedynie spłaty kapitału oraz odsetek, Bank poddaje analizie przepływy pieniężne instrumentu wynikające z umowy. Analiza ta uwzględnia ocenę, czy umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które mogłyby zmienić termin dokonywania płatności kontraktowych lub ich kwotę w taki sposób, że z ekonomicznego punktu widzenia, nie będą one stanowiły jedynie spłat kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Podczas dokonywania tej oceny, Bank bierze pod uwagę występowanie m.in.:

- zdarzeń warunkowych, które mogą zmienić kwotę lub moment dokonania płatności,
- elementu dźwigni finansowej (np. w konstrukcji oprocentowania występuje mnożnik większy od jedności),
- zapisów w zakresie przedłużenia umowy lub dokonania przedpłaty,
- zapisów ograniczających roszczenie Banku do przepływów pieniężnych generowanych przez określone aktywa (np. aktywa typu non-recourse),
- cech, które modyfikują odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie – np. niedopasowanie częstotliwości przeszacowania referencyjnej stopy procentowej do jej tenoru.

Test SPPI przeprowadzany jest dla każdego aktywa finansowego zaklasyfikowanego do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż na dzień początkowego ujęcia oraz na moment ostatniego istotnego aneksu zmieniającego charakterystykę umownych przepływów pieniężnych.

Bank przeprowadza test SPPI zbiorczo dla homogenicznych grup produktów standardowych lub na poziomie pojedynczego kontraktu dla produktów niestandardowych lub na poziomie kodu ISIN dla dłużnych papierów wartościowych.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji wartości pieniądza w czasie w danym składniku aktywów finansowych, Bank zobowiązany jest do dokonania dodatkowej oceny (tzw. Benchmark Testu) mającej na celu ustalenie, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, poprzez ustalenie, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych). Przeprowadzanie Benchmark Testu nie jest dopuszczalne w przypadku niektórych cech modyfikujących kontraktowe przepływy pieniężne, jak np. wbudowany element dźwigni.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Aktywa finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu jeżeli jednocześnie spełniają poniższe dwa kryteria:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymywanych aktywów,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zalicza się należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom, inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell-back), spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Po początkowym ujęciu aktywa te są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Od momentu rozpoznania utraty wartości odsetki wykazywane w rachunku wyników są kalkulowane od wartości netto aktywów finansowych, podczas gdy odsetki wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej są naliczane od wartości brutto. Odpisy z tytułu utraty wartości uwzględniają również część ekspozycji z tytułu naliczonych odsetek, którą Bank uważa za trudną do odzyskania.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe pomniejszają wartość bilansową brutto aktywów, a drugostronnie ujmowane są w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite

Aktywa finansowe (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych) wyceniane są do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, gdy jednocześnie spełniają dwa poniższe warunki oraz nie zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży składników aktywów finansowych,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zalicza się inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom, spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Skutki zmian wartości godziwej ujmowane są w pozostałych dochodach całkowitych do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/ strata ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Drugostronnie odpis ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa nabyte lub udzielone z rozpoznaną utratą wartości (POCI)

Dodatkowo Bank wyodrębnia kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości (aktywa POCI – ang. purchased or originated credit-impaired asset). Aktywa POCI to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, powinny być traktowane jako POCI we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania (derecognition).

Aktywa POCI mogą powstać poprzez:

- nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku połączenia z inną jednostką lub kupna portfela),
- zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej),
- modyfikację kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, w wyniku której powstaje nowy kontrakt spełniający definicję POCI. Warunki kwalifikujące kontrakt do wyłączenia z bilansu opisano poniżej.

Przy początkowym ujęciu aktywa POCI ujmowane są w bilansie w ich wartości godziwej, w szczególności nie posiadają one rozpoznanego odpisu z tytułu ryzyka kredytowego.

Aktywa POCI nie stanowią odrębnej kategorii księgowej aktywów finansowych. Są one klasyfikowane do kategorii księgowych zgodnie z ogólnymi zasadami klasyfikacji aktywów finansowych.

Kategorie, w których mogą występować aktywa POCI to kategoria aktywów finansowych wycenianych metodą zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Inwestycje w instrumenty kapitałowe

W zakresie inwestycji w instrumenty kapitałowe nieprzeznaczone do obrotu, Bank może dokonać nieodwołalnego wyboru prezentowania zmian w ich wartości godziwej w pozostałych dochodach całkowitych. Bank podejmuje decyzję w tym zakresie na podstawie indywidualnej analizy każdej z inwestycji. W przypadku skorzystania z opcji wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zyski i straty z wyceny nie podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat. W przypadku sprzedaży inwestycji kapitałowej wyznaczonej do wyceny przez pozostałe całkowite dochody wynik ze sprzedaży jest przenoszony do pozycji „Pozostałe kapitały rezerwowe”.

Inwestycje kapitałowe niewyznaczone do wyceny przez pozostałe całkowite dochody przy początkowym ujęciu wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zmiany wyceny do wartości godziwej takich inwestycji, jak również wynik ze sprzedaży, ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych, zarówno wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jak i wyznaczonych do wyceny przez pozostałe całkowite dochody, są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej Bank kwalifikuje instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi), dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Ponadto kategoria ta obejmuje aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które nie spełniają kryterium SPPI.

Ponadto, w momencie początkowego ujęcia, Bank może nieodwołalnie wyznaczyć wybrane aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny według zamortyzowanego kosztu oraz w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, jeżeli pozwoli to wyeliminowanie lub istotne ograniczenie niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce w przypadku przyjęcia dla tych aktywów innej kategorii wyceny.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujmowane są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujmowane lub wyłączane z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych

Aktywa finansowe nie ulegają reklasyfikacji w okresach sprawozdawczych następujących po początkowym ujęciu, z wyjątkiem okresu sprawozdawczego następującego po dokonaniu przez Bank zmiany modelu biznesowego w zakresie zarządzania określonymi aktywami finansowymi.

Przeklasyfikowanie aktywów finansowych ma zastosowanie prospektywnie od dnia przeklasyfikowania – bez przekształcenia rozpoznanych w poprzednich okresach zysków lub strat (w tym zysków lub strat z tytułu utraty wartości) lub przychodów odsetkowych.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między segmentami jednostki stosującymi różne modele biznesowe.

Modyfikacje aktywów finansowych

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Bank dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. Jeżeli zidentyfikowana zostaje istotna różnica, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte z bilansu, a zmodyfikowane aktywo finansowe zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo wyceniane według zamortyzowanego kosztu nie są istotnie różne od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego z bilansu. W tym przypadku, Bank oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego. Informacje ilościowe dotyczące aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji nie powodującej wyłączenia z bilansu przedstawiono w nocie 5.2 Ryzyko kredytowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Bank przyjął następujące kryteria jakościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przewalutowanie, o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych,
- zmiana (zastąpienie) dłużnika, z wyłączeniem dodania/ odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku,
- konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody/ restrukturyzacji,
- zmiana warunków kontraktu powodująca zmianę wyniku testu SPPI.

Wystąpienie przynajmniej jednego w tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

Bank przyjął następujące kryteria ilościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przedłużenie okresu kredytowania o co najmniej 1 rok i co najmniej podwojenie rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej (spełnienia obu warunków łącznie) dla Koszyka 1 i Koszyka 2, lub
- podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu o co najmniej 10% dla Koszyka 1 i Koszyka 2 lub podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu dla umowy w Koszyku 3.

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego są modyfikowane, a modyfikacja nie powoduje usunięcia tego aktywa z bilansu, określenia, czy ryzyko kredytowe danego składnika aktywów istotnie wzrosło, dokonuje się poprzez porównanie:

- dożywnego PD na datę sprawozdawczą, opartego na zmodyfikowanych warunkach, z
- dożywnym PD oszacowanym na podstawie danych obowiązujących na datę początkowego ujęcia i pierwotnych warunków umownych.

W przypadku modyfikacji aktywów finansowych, Bank analizuje, czy modyfikacja poprawiła lub przywróciła zdolność Banku do pobierania odsetek i kapitału. W ramach tego procesu Bank ocenia zdolności płatnicze pożyczkobiorcy w stosunku do zmodyfikowanych warunków umownych.

Utrata wartości aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe jeżeli wystąpiło zdarzenie, jedno lub więcej, mające ujemny wpływ na szacowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach tego składnika aktywów finansowych.

Do dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych ze względu na ryzyko kredytowe zalicza się dające się zaobserwować dane na temat następujących zdarzeń:

- 1) znacznych trudności finansowych emitenta lub pożyczkobiorcy,
- 2) naruszenia umowy, takiego jak zdarzenie niewykonania zobowiązania lub niedokonanie płatności w wymaganym terminie,
- 3) przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę(-ów), ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia (udogodnień), którego(-ych) w innym przypadku pożyczkodawca(-cy) by nie udzielił (-li),
- 4) staje się prawdopodobne, że nastąpi upadłość lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy,
- 5) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe,
- 6) kupna lub powstania składnika aktywów finansowych z dużym dyskontem odzwierciedlającym poniesione straty kredytowe.

Bank ujmuje odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu składnika aktywów finansowych, który jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, należności leasingowych, składnika aktywów z tytułu umów lub zobowiązania do udzielenia pożyczki oraz umowy gwarancji finansowych.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu tego instrumentu finansowego w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Na każdy dzień sprawozdawczy Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia, jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia.

Bank ujmuje w wyniku finansowym, jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości, kwotę oczekiwanych strat kredytowych (lub kwotę rozwiązanej rezerwy), jaka jest wymagana, aby dostosować odpis na oczekiwane straty kredytowe na dzień sprawozdawczy do kwoty, którą należy ująć zgodnie z niniejszym rozdziałem.

W odniesieniu do zobowiązań do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych, dzień w którym Bank staje się stroną nieodwołalnego zobowiązania, uznaje się za datę początkowego ujęcia do celów stosowania wymogów w zakresie utraty wartości.

Od początkowego ujęcia aktywów POCI, Bank ujmuje skumulowane zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie ich życia jako odpisy z tytułu zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Na każdy dzień sprawozdawczy Bank ujmuje w wyniku finansowym kwotę zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości. Bank ujmuje korzystne zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk z tytułu utraty wartości, nawet jeśli oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia są niższe niż kwota oczekiwanych strat kredytowych, które zostały uwzględnione w kalkulacji oczekiwanych przepływów pieniężnych w momencie początkowego ujęcia.

Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia z tytułu:

- 1) należności z tytułu dostaw i usług lub aktywa z tytułu umów wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSSF 15,
- 2) należności wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSSF 16 (innych niż należności z tytułu leasingu finansowego).

Dla instrumentów kapitałowych nie są rozpoznawane oczekiwane straty kredytowe.

Metodykę kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych opisano szczegółowo w punkcie „Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych” w nocie 5.2.

Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Bank zawiera operacje na pochodnych instrumentach finansowych: transakcje dotyczące walut (typu spot, forward, swap walutowy, opcje walutowe, CIRS), transakcje na stopę procentową (FRA, IRS, CAP), transakcje pochodne bazujące na kursach papierów wartościowych, wartości indeksów akcji i towarów. Pochodne instrumenty finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej w dniu zawarcia transakcji, a następnie wyceniane do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów wyceny jest właściwy.

Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie aktywów, a ujemna – w pozycji „Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)” lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie pasywów.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wycenę wbudowanego instrumentu pochodnego zalicza się odpowiednio do aktywów lub zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych w korespondencji z rachunkiem zysków i strat zgodnie z zasadami wyceny instrumentów pochodnych.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego czy dany instrument pochodny jest zaliczony do portfela przeznaczonego do obrotu lub czy dany instrument jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu odnoszone są do rachunku zysków i strat.

Bank wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia wartości godziwej (fair value hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających odsetkowe pozycje zabezpieczane prezentowany jest w marży odsetkowej.

Bank zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń albo Bank unieważnia powiązanie zabezpieczające.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne odnoszone są:

- bezpośrednio do pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie,
- do pozycji rachunku zysków i strat „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” w części stanowiącej nieefektywną część zabezpieczenia.

Kwoty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym zabezpieczana pozycja ma wpływ na rachunek zysków i strat i są prezentowane w tych samych liniach, co poszczególne komponenty wyceny pozycji zabezpieczanej, tj. wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest prezentowany w marży odsetkowej, a wynik z tytułu rewaluacji walutowej jest prezentowany w wyniku z pozycji wymiany.

Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany bądź gdy unieważnia powiązania zabezpieczające. W takim przypadku łączne zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, początkowo ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny”, jeżeli zabezpieczenie było skuteczne, nadal są wykazywane w kapitale, aż do zajścia prognozowanej transakcji i ujęcia jej w rachunku zysków i strat.

Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat danego okresu.

Zobowiązania finansowe

Bank klasyfikuje zobowiązania finansowe, inne niż umowy gwarancji finansowych oraz zobowiązania do udzielenia pożyczki, jako wycenianie według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Do zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zaliczane są zobowiązania wobec banków i klientów, zaciągnięte przez Bank pożyczki, wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe oraz zobowiązania podporządkowane.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wyłączanie składników aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Bank przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Bank wyłącza należności z tytułu kredytu/pożyczki lub jej części z bilansu, gdy dokona sprzedaży. Dodatkowo Bank spisuje należności w ciężar rezerw (całkowicie lub częściowo), gdy nie oczekuje dalszych przepływów dla danej należności z tytułu kredytu/pożyczki a także, gdy dokona bezwarunkowego umorzenia wierzytelności. W takim przypadku wiąże się to również z udokumentowaniem nieściągalności zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi w tym obszarze.

Wartość kontraktowych przepływów pieniężnych wymaganych umowami aktywów finansowych, które zostały spisane w 2019 roku i nadal podlegają procesom egzekucyjnym na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 581 666 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 3 437 332 tys. złotych).

Skumulowane zyski lub straty, które zostały wykazane w pozostałych dochodach całkowitych z tytułu instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite nie są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia tych instrumentów finansowych z bilansu.

Bank wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygasło. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł termin jego dochodzenia.

Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo oraz sell-buy back) na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell back) ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Ujęcie rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF

W odniesieniu do ekspozycji walutowych kredytów hipotecznych w CHF niespłaconych na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank uznaje, że ryzyko prawne ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowej, a kwota rezerwy jest różnicą pomiędzy oczekiwanymi przepływami pieniężnymi z danej ekspozycji, a przepływami kontraktowymi.

W związku z powyższym Bank przyjmuje podejście, iż kwota rezerwa dotycząca ekspozycji kredytowych niespłaconych na dzień 31 grudnia 2019 roku (obejmujących pozwy istniejące i możliwe przyszłe) ujmowana jest w „Odpisach aktualizujących wartość należności kredytowych” (w korespondencji z „Wynikiem odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe).

W przypadku części rezerwy dotyczącej spłaconych walutowych kredytów hipotecznych w CHF (obejmujących pozwy istniejące i możliwe przyszłe) kwota rezerwy jest ujmowana jako „Rezerwy” w korespondencji z „Pozostałymi kosztami operacyjnymi”.

Bank dokonuje szacunku rezerw na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF zgodnie z metodologią opisaną w Nocie 5.2 niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego..

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.6 Wycena pozostałych pozycji bilansu

Wartości niematerialne

Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu nabycia nad wartością godziwą nabytych aktywów, przejętych zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki zależnej, stowarzyszonej lub współkontrolowanej. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy.

W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Stwierdzona w wyniku przeprowadzonych testów utrata wartości nie podlega późniejszej korekcie.

Wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych, a wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek stowarzyszonych lub współkontrolowanych ujmuje się w ramach pozycji „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”.

Inne wartości niematerialne

Wartości niematerialne są kontrolowanymi przez Bank zasobami majątkowymi nie mającymi formy fizycznej, identyfikowalnymi i powodującymi w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Banku, powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Głównie są to:

- licencje na oprogramowanie komputerowe,
- autorskie prawa majątkowe,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Wartości niematerialne początkowo ujmowane są według ceny nabycia. Późniejsza wycena wartości niematerialnych jest według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności tego składnika. Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz jeszcze nie przyjętych do użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest raz w roku oraz dodatkowo, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Bank alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Koszty modernizacji rzeczowych aktywów trwałych odpowiednio zwiększają ich wartość bilansową lub są ujmowane jako oddzielny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest, że z tytułu tych nakładów nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku a koszt tych nakładów można wiarygodnie zmierzyć.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych dokonywane są metodą liniową przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Wartość podlegająca amortyzacji jest to cena nabycia lub koszt wytworzenia danego aktywa pomniejszona o wartość końcową składnika. Stawki amortyzacji i wartość końcowa składników ustalone dla celów bilansowych są okresowo weryfikowane, przy czym rezultaty weryfikacji skutkują w okresie, w którym weryfikację przeprowadzono.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych są następujące:

a) stawki amortyzacji stosowane dla środków trwałych

Budynki i budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	1,5% – 10,0%
Urządzenia techniczne i maszyny	4,5% – 30,0%
Środki transportu	7% – 20,0%

b) stawki amortyzacji dla wartości niematerialnych

Licencje na programy komputerowe, prawa autorskie	12,5% – 50,0%
Poniesione koszty zakończonych prac rozwojowych	33,3%
Pozostałe wartości niematerialne	20% - 33,3%

c) stawki amortyzacji dla nieruchomości inwestycyjnych

Budynki i budowle	1,5% – 10,0%
-------------------	--------------

Nie amortyzuje się gruntów, środków trwałych w budowie oraz nakładów na wartości niematerialne.

Wartość amortyzacji oraz odpis z tytułu utraty wartości obciąża rachunek zysków i strat w pozycji „Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych”.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane początkowo według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia.

Nieruchomości inwestycyjne są wyłączone z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana jest częścią działalności Banku, która stanowi odrębną ważną dziedzinę działalności lub geograficzny obszar działalności, którą zbyto lub przeznaczono do sprzedaży lub wydania, albo jest to jednostka zależna nabyta wyłącznie w celu odsprzedaży. Klasyfikacji do działalności zaniechanej dokonuje się na skutek zbycia lub wtedy, gdy działalność spełnia kryteria zaklasyfikowania jako przeznaczonej do sprzedaży. W przypadku, gdy działalność jest zaklasyfikowana jako zaniechana, dane porównawcze do rachunku zysków i strat są przekształcane tak, jakby działalność została zaniechana na początku okresu porównawczego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Leasing – zasady rachunkowości stosowane od 1 stycznia 2019 roku

W dacie zawarcie umowy Bank ocenia, czy umowa jest leasingiem, czy zawiera leasing. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Bank jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje prawo do odpłatnego użytkowania składnika aktywów przez dany okres.

Bank jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przekazuje prawo do odpłatnego użytkowania składnika aktywów przez dany okres.

Bank jako leasingobiorca

Bank jako leasingobiorca ujmuje umowę leasingu jako składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odpowiadające mu zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie, gdy przedmiot leasingu jest dostępny do wykorzystania. Każda płatność leasingowa jest alokowana między zobowiązanie oraz naliczone odsetki od zobowiązania. Koszt z tytułu odsetek jest ujmowany w rachunku zysków i strat przez okres leasingu, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową od pozostałego salda zobowiązania z tytułu leasingu. Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania jest amortyzowany metodą liniową przez krótszy z dwóch okresów: okres użytkowania tego składnika aktywów lub okres leasingu. Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są ujmowane przez Bank w pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej „Rzeczowe aktywa trwałe”, a zobowiązania z tytułu leasingu – w pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej „Zobowiązania wobec klientów” bądź „Zobowiązania wobec innych banków”.

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są wyceniane według kosztu, obejmującego:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę (tj. koszty krańcowe uzyskania leasingu), oraz
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, jeżeli leasingobiorca zaciąga zobowiązanie w odniesieniu do tych kosztów.

W dacie rozpoczęcia leasingu Bank jako leasingobiorca wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Zobowiązanie z tytułu leasingu zawiera bieżącą wartość następujących opłat leasingowych:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji, oraz
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Opłaty leasingowe są dyskontowane przy użyciu stopy procentowej leasingu, jeśli można ją łatwo ustalić, bądź krańcowej stopy procentowej Banku.

Po dacie rozpoczęcia leasingu, Bank uwzględni zmiany w opłatach leasingowych (wynikające m.in. ze zmian w indeksie, stawce, okresie leasingu), dokonując aktualizacji wyceny zobowiązań z tytułu leasingu i odpowiedniej korekty składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Bank nie rozpoznaje aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązań z tytułu leasingu dla krótkoterminowych umów leasingu oraz umów leasingu aktywów o niskiej wartości. Płatności związane z krótkoterminowymi umowami leasingu i leasingami aktywów o niskiej wartości są ujmowane liniowo jako koszt w rachunku zysków i strat. Umowy leasingu krótkoterminowego są to umowy leasingowe o okresie leasingu wynoszącym 12 miesięcy lub krótszym. Do aktywów o niskiej wartości należą przede wszystkim najmy powierzchni (gruntów) pod bankomaty.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bank jako leasingodawca

W dacie rozpoczęcia leasingu, Bank jako leasingodawca klasyfikuje daną umowę leasingową jako leasing operacyjny lub leasing finansowy. Jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów, wtedy leasing uznaje się za leasing finansowy. Natomiast jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów, leasing uznaje się za leasing operacyjny. W procesie ustalania klasyfikacji danej umowy leasingowej, Bank bierze pod uwagę takie jak m. in. to, czy okres leasingu stanowi większą część ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów.

Leasing finansowy

W dacie rozpoczęcia leasingu, Bank jako leasingodawca ujmuje aktywa oddane w leasing finansowy w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i prezentuje je jako należności z tytułu leasingu finansowego w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, tj. bieżącej wartości opłat leasingowych oraz ewentualnej niegwarantowanej wartości końcowej przypisanej Bankowi.

W dacie rozpoczęcia leasingu finansowego, opłaty leasingowe uwzględnione w wycenie inwestycji leasingowej netto obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania składnika aktywów podczas okresu leasingu, które nie są otrzymane w tym czasie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o zachęty leasingowe do zapłaty,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki,
- gwarantowane wartości końcowe udzielone Bankowi jako leasingodawcy,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji, oraz
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

W okresie leasingu Bank jako leasingodawca ujmuje przychody z tytułu odsetek w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu z inwestycji leasingowej netto. Opłaty leasingowe wnoszone w danym okresie zmniejszają zarówno należność główną, jak i naliczone odsetki.

Bank stosuje wymogi dotyczące zaprzestania ujmowania oraz utraty wartości określone w MSSF 9 do inwestycji leasingowej netto. Oszacowane niegwarantowane wartości końcowe wykorzystywane przy obliczaniu inwestycji leasingowej brutto są regularnie weryfikowane przez Bank.

Leasing operacyjny

W okresie leasingu Bank jako leasingodawca ujmuje opłaty leasingowe otrzymane z tytułu leasingu operacyjnego jako przychody metodą liniową i prezentuje je w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”. Amortyzacja oddanych w leasing składników aktywów jest dokonywana zgodnie z zasadami, jakie Bank stosuje dla rzeczowych aktywów trwałych.

Leasing – zasady rachunkowości stosowane do 31 grudnia 2018 roku

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Bank jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przekazuje do odpłatnego używania lub pobierania korzyści środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Bank jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Bank jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Leasing finansowy

Bank jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Bank jako leasingobiorca

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo na Bank całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty opłat leasingowych i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Aktywa trwale będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwale używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

W pozycji tej ujmuje się rezerwy na sprawy sporne (w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych oraz rezerwa dotycząca przedterminowych spłat kredytów konsumenckich), rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, włączając te wyceniane metodą aktuarialną oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione zostaną ogólne kryteria ujmowania rezerw oraz szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Wysokość rezerwy z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia ustalana jest przez Bank w oparciu o najlepsze dostępne oszacowania bezpośrednich nakładów, które w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz nie są związane z bieżącą działalnością Banku.

Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych związanych z wyceną zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń, odnoszonych na inne całkowite dochody.

Przychody przyszłych okresów oraz koszty rozliczane w czasie (pasywa)

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. bonus roczny i świąteczny, premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dotacje

Bank ujmuje dotacje rządowe w momencie, w którym istnieje wystarczająca pewność, że zostaną spełnione związane z nimi warunki oraz pewność, że Bank otrzyma dotację. Dotacje rządowe są ujmowane w zysku lub stracie w okresach, w których ujmowane są odnośne koszty, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować. Do rozliczania dotacji Bank stosuje metodę dochodową. Dotacje rządowe do aktywów są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku jako pomniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów.

Kapitały własne Banku

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem, tj. właściwymi ustawami, statutami i umowami spółek. Do kapitałów własnych zaliczane są także zysk/strata z lat ubiegłych.

Kapitał własny Banku stanowią:

- a) kapitał zakładowy – dotyczy jedynie kapitału Banku jako podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- b) „premia emisyjna” – nadwyżki osiągnięte przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałe po pokryciu kosztów emisji. Ponadto w pozycji tej ujęto zmianę wartości udziałów niedających kontroli wynikającą ze zwiększenia udziału podmiotu dominującego w kapitale akcyjnym Banku,
- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku Pekao S.A. tworzony jest zgodnie z Prawem Bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu,
- d) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku,
- e) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, skutki wyceny lub sprzedaży instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, skutki wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych oraz wartość podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe odniesione na kapitał z aktualizacji. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny prezentowany jest w ujęciu netto,
- f) pozostałe kapitały:
  - kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie z postanowieniami Statutu Banku,
  - obligacje zamienne na akcje – obejmuje ujętą w kapitałach wartość godziwą instrumentów finansowych wyemitowanych w ramach transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych,
  - fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej przez Bank Pekao S.A.,
  - niepodzielony wynik z lat ubiegłych obejmuje niepodzielone zyski i nie pokryte straty z lat Banku Pekao S.A.,
  - zysk/strata netto stanowi zysk/strata wynikająca z rachunku zysków i strat za okres, za który sporządzane jest sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy.

Transakcje rozliczane w akcjach fantomowych Banku Pekao S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w akcjach fantomowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej zobowiązania z tego tytułu na dzień bilansowy.

Wartość godziwa zobowiązania jest szacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Koszt transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych jest ujmowany jako koszty wynagrodzeń wraz z odpowiadającym mu wzrostem zobowiązania wobec pracowników prezentowanych w pozycji „Rezerwy”.

Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę praw do akcji, do których prawa – w opinii Zarządu Banku na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby akcji – zostaną ostatecznie nabyte.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.7 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale. Bieżący podatek stanowi zobowiązanie podatkowe Banku odnoszące się do dochodu do opodatkowania wyliczone według obowiązującej stawki podatkowej, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat. Należności z tytułu podatków są wykazywane, jeśli Bank ma wystarczającą pewność, iż istnieją i że zostaną one odzyskane.

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są metodą bilansową, z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Odroczonego podatku dochodowego ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji określonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub realizacji zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

Rezerwa na odroczonego podatku dochodowego obliczona jest zgodnie z metodą zobowiązania bilansowego opartą na identyfikacji dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową, a wartością bilansową aktywów i zobowiązań.

4.8 Pozostałe pozycje

Zobowiązania warunkowe i promesy zobowiązań

Bank zawiera transakcje, które w momencie zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, natomiast powodują powstanie zobowiązań warunkowych i promesy zobowiązań. Zobowiązania warunkowe charakteryzują się tym, że są:

- potencjalnym zobowiązaniem, którego istnienie zostanie potwierdzone w momencie wystąpienia lub niewystąpienia niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie podlegają pełnej kontroli Banku (np. prowadzone sprawy sporne),
- obecnym zobowiązaniem, które powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowane w bilansie ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie (przede wszystkim: niewykorzystane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje, akredytywy i poręczenia).

Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe wycenia się według wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, lub
- początkowo ujętej kwoty, pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.9 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2019 roku

MSSF 16 „Leasing”

Na dzień zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy, Bank rozpoznał nowe składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania budynków Centrali Banku, budynków Oddziałów Banku, praw wieczystego użytkowania oraz infrastruktury IT. Dla tych umów, wcześniej sklasyfikowanych jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17, Bank jako leasingobiorca ujął zobowiązania z tytułu leasingu wycenione w wartości bieżącej pozostałych opłat leasingowych, zdyskontowanych według krańcowych stóp procentowych Banku oraz ujął składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniom z tytułu leasingu, skorygowanej o kwoty wszelkich przedpłat lub naliczonych opłat leasingowych odnoszących się do tych leasingów, ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przed dniem pierwszego zastosowania.

Wpływ zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy na dzień 1 stycznia 2019 roku przedstawia poniższe zestawienie.

WPŁYW PIERWSZEGO ZASTOSOWANIA MSSF 16 NA 1.01.2019	
Rzeczowe aktywa trwałe	572 267
Inne aktywa	-35 807
Zobowiązania wobec innych banków	1 056
Zobowiązania wobec klientów	535 404

Zastosowanie MSSF 16 po raz pierwszy nie miało wpływu na pozycję „Wynik z lat ubiegłych”.

Krańcowe stopy procentowe obliczone przez Bank i zastosowane do zobowiązań z tytułu leasingu w dniu 1 stycznia 2019 mieściły się w przedziale (w zależności od okresu trwania umowy):

- dla umów w PLN: od 2,03% do 4,20%,
- dla umów w EUR: od 0,16% do 2,39%,
- dla umów w USD: od 3,31% do 4,11%,
- dla umów w GBP: od 1,41% do 2,78%.

Uzgodnienie zobowiązań z tytułu leasingu operacyjnego, ujawnionych zgodnie z MSR 17 *Leasing*, a zobowiązaniami z tytułu leasingu ujętymi w dniu pierwszego zastosowania MSSF 16, przedstawia poniższe zestawienie.

UZGODNIENIE ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU LEASINGU	
Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego ujawnione na dzień 31 grudnia 2018 roku	357 255
Efekt dyskonta przy zastosowaniu powyżej ujawnionych krańcowych stóp procentowych w dniu pierwszego zastosowania	-20 081
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego ujęte na dzień 31 grudnia 2018 roku	38 014
Ujęcie nowych aktywów w postaci praw wieczystego użytkowania oraz infrastruktury IT	209 241
(Minus): krótkoterminowe umowy leasingu ujmowane liniowo jako koszt	-9 684
(Minus): umowy leasingu aktywów o niskiej wartości ujmowane liniowo jako koszt	-271
Zobowiązania z tytułu leasingu ujęte na dzień 1 stycznia 2019 roku	574 474

Stosując MSSF 16 po raz pierwszy, Bank zastosował następujące praktyczne podejścia dopuszczone przez nowy standard:

- zastosowanie jednej stopy dyskontowej do portfela umów leasingowych o w miarę podobnych cechach,
- wyłączenie początkowych kosztów bezpośrednich z wyceny składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania,
- wykorzystanie wiedzy zdobytej po fakcie w określeniu okresu leasingu, jeżeli umowa zawiera opcję przedłużenia lub opcję wypowiedzenia leasingu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Pozostałe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2019 roku:

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYWU
MSSF 9 (zmiana) „Instrumenty finansowe”	Zmiany do MSSF 9 - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - modyfikują obowiązujące wymogi dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według zamortyzowanego kosztu (lub w zależności od modelu biznesowego, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody) nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych. Zmiany przewidują, iż znak (plus bądź minus) kwoty przedpłaty nie jest istotny – tj. w zależności od stopy procentowej obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatą, jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	Zmiany do MSR 28 - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wprowadzono w celu wyjaśnienia, że jednostka stosuje MSSF 9 (w tym regulacje dotyczące utraty wartości) do długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach, które wchodzi w skład inwestycji netto w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, w stosunku do których nie zastosowano metody praw własności.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”	Może być niejasne, w jaki sposób prawo podatkowe odnosi się do określonej transakcji lub okoliczności lub czy organ podatkowy zaakceptuje opodatkowanie jednostki. MSR 12 „Podatki dochodowe” określa sposób rozliczania podatku bieżącego i odroczonego, ale nie odzwierciedla skutków niepewności. KIMSF 23 zawiera wytyczne, które uzupełniają wymogi zawarte w MSR 12, określając sposób odzwierciedlenia skutków niepewności przy ujmowaniu podatku dochodowego.	Interpretacja nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 19 (zmiana) „Świadczenia pracownicze”	Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - wymagają aby po zmianie planu zastosować zaktualizowanych założeń do wyceny w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
Zmiany do MSSF 2015-2017	Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Zmiany precyzują, że: gdy jednostka przejmuje kontrolę nad przedsięwzięciem, wcześniej posiadane udziały we wspólnej działalności podlegają ponownej wycenie (MSSF 3), gdy jednostka uzyska współkontrolę nad przedsięwzięciem, jednostka nie dokonuje ponownej wyceny posiadanego wcześniej udziału we wspólnej działalności (MSSF 11), jednostka w taki sam sposób rozlicza wszystkie konsekwencje podatku dochodowego z tytułu dywidend (MSR 12), wszelkie pożyczki zaciągnięte pierwotnie w celu modernizacji składnika aktywów traktowane są jako pożyczki ogólnego przeznaczenia w przypadku gdy składnik aktywów jest gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży (MSR 23).	Zmiany standardów nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.10 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz MSR 8 (zmiana) „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”	Zmiany ujednolicają i wyjaśniają definicję „Istotny” oraz zawierają wytyczne w celu zwiększenia spójności stosowania tego konceptu w międzynarodowych standardach sprawozdawczości finansowej. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.	Bank uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.
MSSF 9 (zmiana) „Instrumenty finansowe” oraz MSSF 7 (zmiana) „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”	Zmiany są obowiązkowe i mają zastosowanie do wszystkich powiązań zabezpieczających, na które ma wpływ niepewność wynikająca z reformy wskaźników stóp procentowych. Zmiany wprowadzają czasowe zwolnienie ze stosowania określonych wymogów rachunkowości zabezpieczeń, w taki sposób, aby reforma wskaźników stóp procentowych nie powodowała rozwiązania rachunkowości zabezpieczeń. Kluczowe zwolnienia wynikające ze Zmian dotyczą: <ul style="list-style-type: none"> wymogu aby przepływy były „wysoce prawdopodobne”, komponentów ryzyka, oceny prospektywnej, retrospektywnego testu efektywności (dotyczy MSR 39), przeklasyfikowania rezerwy z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych. 	Bank podjął decyzję o wcześniejszym zastosowaniu tych zmian w standardach, tj. zasady wynikające z tych zmian zostały przyjęte jako obowiązujące w 2019 roku. Szczegóły zostały zaprezentowane w Nocie 26 niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

4.11 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”	Nowy standard wymaga wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych w wysokości aktualnej wartości wypłaty i zapewnia bardziej jednolite podejście do wyceny i prezentacji wszystkich umów ubezpieczeniowych. Wymogi te mają na celu osiągnięcie spójnego ujmowania umów ubezpieczeniowych opartego na określonych zasadach rachunkowości. MSSF 17 zastępuje MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i związane z nimi interpretacje w dniu zastosowania nowego standardu. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.	Bank uważa, że nowy standard nie będzie miał znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
MSSF 3 (zmiana) „Połączenia jednostek”	Zmiany zawężają i wyjaśniają definicję przedsięwzięcia. Umożliwiają również przeprowadzenie uproszczonej oceny czy zespół aktywów i działań stanowi grupę aktywów, a nie przedsięwzięcie. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie.	Bank uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Zmiany mają wpływ na wymogi zawarte w MSR 1 dotyczące prezentacji zobowiązań. W szczególności wyjaśniają one, że klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe powinna opierać się na prawach istniejących na koniec okresu sprawozdawczego. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie.	Bank uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5. Zarządzanie ryzykiem

Polityka zarządzania ryzykiem Banku ma na celu optymalizację struktury bilansu i pozycji pozabilansowych przy uwzględnieniu założonej relacji ryzyka do dochodu oraz kompleksowego ujęcia wpływu różnych rodzajów ryzyka, które Bank podejmuje w swojej działalności biznesowej. Ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości i kapitału niezbędnego do ich pokrycia oraz regularnie raportowane, zgodnie z zasadami opisanymi poniżej.

Dalsza część noty opisuje wszystkie istotne rodzaje ryzyka występujące w działalności Banku.

5.1 Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Ponadto sprawuje ona nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku. Radę Nadzorczą w wypełnianiu jej zadań wspiera Komitet ds. Ryzyka.

Zarząd

Zarząd jest odpowiedzialny za opracowanie, wdrażanie i funkcjonowanie procesów zarządzania ryzykiem poprzez m.in. wprowadzanie odpowiednich wewnętrznych regulacji z uwzględnieniem wyników kontroli audytu wewnętrznego.

Zarząd odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu obliczania kapitału wewnętrznego oraz za efektywność przeglądu procesu wyliczania kapitału wewnętrznego i jego monitoring. Ponadto wprowadza niezbędne korekty lub udoskonalenia do tych procesów i systemów, co do których zachodzi taka konieczność. Konieczność ta może być spowodowana zmianami poziomu ryzyka w działalności Banku, czynnikami otoczenia gospodarczego lub nieprawidłowościami w funkcjonowaniu procesów lub systemów.

Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat typów, skali, istotności rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, jak również metod wykorzystywanych do ich zarządzania.

Zarząd ocenia, czy działalność taka jak: identyfikacja, pomiar, monitorowanie, raportowanie i kontrola lub ograniczanie są prowadzone na odpowiednim poziomie w ramach procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto sprawdza, czy kierownictwo każdego szczebla efektywnie zarządza ryzykiem w ramach swoich kompetencji.

Komitety

W realizacji powyższych zadań, w zakresie zarządzania ryzykiem, Zarząd jest wspierany przez odpowiednie komitety:

- Komitet Aktywów Pasywów i Ryzyka – w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, płynności oraz adekwatnością kapitałową,
- Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego, stanowiący wsparcie dla Komitetu Aktywów Pasywów i Ryzyka – w zakresie zarządzania ryzykiem płynności oraz rynkowym,
- Komitet Ryzyka Operacyjnego – w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Komitet Kredytowy – w zakresie podejmowania decyzji kredytowych w ramach uprawnień oraz w przypadku przygotowania rekomendacji dotyczących największych transakcji przedstawianych o decyzji Zarządowi,
- Komitet Zarządzania Zmianami – w obszarze wdrażania nowych lub modyfikacji istniejących produktów oraz procesów biznesowych i pozabiznesowych,
- Komitet Bezpieczeństwa – w dziedzinie bezpieczeństwa i zarządzania ciągłością działania,
- Komitet Ryzyka Modeli – w zakresie zarządzania ryzykiem modeli.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.2 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe należy do podstawowych rodzajów ryzyka związanych z działalnością Banku. Udział kredytów i pożyczek w bilansie Banku powoduje, że jego utrzymanie na bezpiecznym poziomie ma zasadnicze znaczenie dla wyników prowadzonej działalności Banku. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym ma charakter scentralizowany i jest wykonywany przede wszystkim poprzez jednostki Pionu Zarządzania Ryzykami, umiejscowione w Centrali Banku oraz jego strukturach lokalnych.

Integracja ryzyka w Pionie Zarządzania Ryzykami, do którego oprócz ryzyka kredytowego zostały przypisane także ryzyko rynkowe oraz operacyjne, umożliwia efektywne zarządzanie wszystkimi rodzajami ryzyka o charakterze kredytowym.

Proces obejmuje wszystkie funkcje kredytowe – analizę kredytową, podejmowanie decyzji kredytowych, monitorowanie i administrowanie oraz restrukturyzację i windykację.

Funkcje te są realizowane zgodnie z obowiązującą w danym roku obrachunkowym polityką kredytową Banku, przyjętą przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Efektywność i skuteczność funkcji kredytowych jest osiągana przy wykorzystaniu zróżnicowanych metod i metodologii kredytowych oraz zastosowaniu zaawansowanych narzędzi informatycznych, które zostały zintegrowane z głównym systemem informatycznym Banku. Procedury obowiązujące w Banku pozwalają na ograniczanie ryzyka kredytowego, w szczególności te dotyczące zasad oceny ryzyka transakcji, ustanawiania prawnych zabezpieczeń kredytów, uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych oraz ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności, zgodnie z przyjętym w Banku systemem segmentacji klientów.

Dla wzrostu bezpieczeństwa działalność kredytowa limitowana jest w oparciu o ograniczenia wynikające z przepisów zewnętrznych oraz wewnętrzne normy ostrożnościowe. Dotyczą one w szczególności koncentracji zaangażowania kredytowego, wskaźników jakości portfela kredytowego oraz limitów zaangażowania na poszczególne kraje, banki zagraniczne i krajowe instytucje finansowe.

Uprawnienia do podejmowania decyzji kredytowych, ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności oraz wewnętrzne i zewnętrzne normy ostrożnościowe uwzględniają nie tylko kredyty, pożyczki i gwarancje, ale również transakcje pochodne i instrumenty dłużne.

Bank ustalił następujące wewnętrzne limity portfelowe w polityce kredytowej Banku:

- limity zaangażowania na poszczególne sektory gospodarki narodowej,
- udział znaczących zaangażowań w portfelu kredytowym Banku,
- limity na segmenty klientów oraz należności walutowe,
- limity na produkty (kredyty hipoteczne udzielane klientom indywidualnym, ekspozycje podmiotów gospodarczych zabezpieczonych hipotecznie, w tym dotyczące finansowania nieruchomości komercyjnych).

Funkcjonujący w Banku system limitów wewnętrznych obejmuje również szereg szczegółowych limitów stanowiących wsparcie dla kluczowych limitów określonych w polityce kredytowej.

Z uwagi na fakt, że limity ustalane są przez organy decyzyjne, które jednocześnie otrzymują i analizują raporty na temat ryzyka kredytowego, decyzje o limitach w znacznym stopniu uwzględniają ocenę ryzyka kredytowego wspartą wewnętrznymi systemami ratingowymi. Ponadto, Bank limituje transakcje kredytowe charakteryzujące się podwyższonym ryzykiem poprzez zastrzeżenie decyzyjności w tych przypadkach dla szczebli decyzyjnych z wyższym limitem uprawnień.

Ochronę jakości portfela kredytowego zapewniają również jego okresowe przeglądy oraz bieżące monitorowanie terminowej obsługi kredytów i kondycji finansowej klientów.

Modele ratingowe wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Bank korzysta z wewnętrznych modeli ratingowych w zależności od segmentu klienta i/lub rodzaju ekspozycji.

Proces nadawania ratingu stanowi istotny element oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji, stanowiąc wstępny etap w procesie podejmowania decyzji kredytowej zarówno o udzieleniu jak i zmianie warunków kredytu oraz w procesie monitorowania jakości portfela kredytowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Pomiar ryzyka kredytowego odbywa się przy uwzględnieniu trzech parametrów – PD, LGD oraz EAD. Parametr PD odnosi się do prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (ang. default) czyli z niedotrzymaniem warunków umownych przez kredytobiorcę, w horyzoncie jednego roku i może mieć charakter podmiotowy lub produktowy. Parametr LGD wskazuje na szacowaną wysokość straty, która zostanie poniesiona dla każdej transakcji o charakterze kredytowym od daty wystąpienia takiego niewykonania zobowiązania. Parametr EAD odzwierciedla szacowaną wysokość ekspozycji kredytowej na tę datę.

Parametry ryzyka wykorzystywane w modelach ratingowych służą do wyliczenia oczekiwanej straty z tytułu ryzyka kredytowego.

Wartość oczekiwanej straty jest jednym z istotnych kryteriów oceny branych pod uwagę przez czynniki decyzyjne w procesie kredytowania. W szczególności ta wartość jest porównywana z wnioskowanym poziomem marży.

Poziom marż minimalnych dla danego produktu lub segmentu klienta jest określany na podstawie analizy ryzyka, uwzględniającej wartość szacowanych parametrów ryzyka i stanowiącej fragment systemu ratingów wewnętrznych.

Zarówno rating klienta jak i transakcji, a także parametry ryzyka kredytowego odgrywają znaczącą rolę w systemie informacji o ryzyku kredytowym. Raporty ryzyka kredytowego dla każdego modelu ratingowego zawierają informacje dotyczące porównania zrealizowanych parametrów z teoretycznymi wartościami dla każdej klasy ratingowej.

Raporty ryzyka kredytowego są generowane miesięcznie, a ich zakres jest różny w zależności od odbiorcy raportu (im wyższy szczebel zarządzania, tym prezentowane raporty są bardziej zagregowane). W ten sposób raporty są efektywnie wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Na potrzeby wewnętrzne w Banku funkcjonują następujące modele ratingowe, opracowane zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych:

- 1) Dla segmentu klienta indywidualnego Bank stosuje następujące modele przeznaczone dla:
  - kredytów mieszkaniowych (zabezpieczonych hipotecznie),
  - pożyczek gotówkowych (konsumenckich),
  - limitów odnawialnych.
- 2) Dla segmentu klienta korporacyjnego, Bank stosuje modele ratingowe dzieląc klientów na:
  - przedsiębiorstwa niefinansowe:
    - klienci korporacyjni,
    - małe i średnie przedsiębiorstwa (SME),
  - kredytowanie specjalistyczne (finansowanie nieruchomości przychodowych),
  - jednostki samorządu terytorialnego.

Wewnętrzными modelami ratingowymi nie są objęte następujące rodzaje ekspozycji:

- 1) ekspozycje detaliczne nieistotne co do wielkości oraz profilu postrzeganego ryzyka:
  - debety,
  - ekspozycje związane z kartami kredytowymi,
  - ekspozycje związane z kasami mieszkaniowymi,
  - pozostałe należności.
- 2) ekspozycje wobec przedsiębiorstw:
  - ekspozycje wobec giełd i pozostałych instytucji finansowych,
  - ekspozycje wobec instytucji ubezpieczeniowych,
  - finansowanie projektów,
  - skupione wierzytelności,
  - ekspozycje wobec funduszy inwestycyjnych,
  - ekspozycje wobec przedsiębiorstw leasingowych i holdingów finansowych,
  - pozostałe należności nieistotne co do wielkości oraz profilu postrzeganego ryzyka.
- 3) ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych, które nie są traktowane jako ekspozycje wobec rządów centralnych, dla których liczba istotnych kontrahentów jest ograniczona,
- 4) ekspozycje Banku wobec podmiotów Grupy Pekao podlegające odpowiednim wymogom ostrożnościowym.

W poniższych tabelach przedstawiono jakość portfela kredytowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2019										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY MIESZKANIOWE (ZABEZPIECZONE HIPOTECZNE)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	9 233 873	1 485 203			10 719 076	291 995	194			292 189	18,3%	
2	0,06% <= PD < 0,19%	4 177 756	1 249 785			5 427 541	318 470	187			318 657	9,5%	
3	0,19% <= PD < 0,35%	22 531 902	4 762 961			27 294 863	348 180	24 159			372 339	46,0%	
4	0,35% <= PD < 0,73%	9 480 685	2 521 353			12 002 038	199 831	32 424			232 255	20,3%	
5	0,73% <= PD < 3,50%	636 636	1 294 035			1 930 671	109 036	32 316			141 352	3,4%	
6	3,50% <= PD < 14,00%	45 478	648 205			693 683	13 996	58 877			72 873	1,3%	
7	14,00% <= PD < 100,00%	3 749	719 254			723 003	330	10 047			10 377	1,2%	
Razem		46 110 079	12 680 796			58 790 875	1 281 838	158 204			1 440 042	100,0%	
POŻYCZKI GOTÓWKOWE (KONSUMENCKIE)													
1	0,00% <= PD < 0,09%	728 599	147 737			876 336	4	-			4	7,3%	
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 537 399	198 793			1 736 192	59	-			59	14,6%	
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 734 533	223 202			2 957 735	41	-			41	24,9%	
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 619 406	152 819			2 772 225	329	-			329	23,2%	
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 708 634	165 775			1 874 409	43	-			43	15,7%	
6	2,60% <= PD < 9,00%	623 057	332 672			955 729	4	19			23	8,0%	
7	9,00% <= PD < 30,00%	156 692	308 864			465 556	1	201			202	3,9%	
8	30,00% <= PD < 100,00%	21 284	268 797			290 081	-	6			6	2,4%	
Razem		10 129 604	1 798 659			11 928 263	481	226			707	100,0%	
LIMITY ODNAWIALNE													
1	0,00% <= PD < 0,02%	1 111	5 580			6 691	34 123	332 426			366 549	36,0%	
2	0,02% <= PD < 0,11%	9 364	40 404			49 768	41 943	271 628			313 571	35,1%	
3	0,11% <= PD < 0,35%	11 564	65 151			76 715	8 897	64 278			73 175	14,5%	
4	0,35% <= PD < 0,89%	4 580	45 388			49 968	1 898	18 048			19 946	6,8%	
5	0,89% <= PD < 2,00%	2 264	26 539			28 803	501	7 740			8 241	3,6%	
6	2,00% <= PD < 4,80%	1 125	18 019			19 144	262	6 757			7 019	2,5%	
7	4,80% <= PD < 100,00%	211	9 460			9 671	202	5 670			5 872	1,5%	
Razem		30 219	210 541			240 760	87 826	706 547			794 373	100,0%	
Razem segment klienta indywidualnego		56 269 902	14 689 996			70 959 898	1 370 145	864 977			2 235 122		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2018										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY MIESZKANIOWE (ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	8 666 275	1 780 996			10 447 271	287 264	2 208			289 472	19,4%	
2	0,06% <= PD < 0,19%	3 938 029	1 370 048			5 308 077	309 139	2 864			312 003	10,2%	
3	0,19% <= PD < 0,35%	19 489 854	4 889 979			24 379 833	303 131	27 983			331 114	44,7%	
4	0,35% <= PD < 0,73%	7 122 393	3 187 017			10 309 410	179 126	29 801			208 927	19,0%	
5	0,73% <= PD < 3,50%	687 410	1 546 084			2 233 494	100 814	29 487			130 301	4,3%	
6	3,50% <= PD < 14,00%	34 579	586 560			621 139	9 470	60 148			69 618	1,2%	
7	14,00% <= PD < 100,00%	554	668 569			669 123	19	5 094			5 113	1,2%	
Razem		39 939 094	14 029 253			53 968 347	1 188 963	157 585			1 346 548	100,0%	
POŻYCZKI GOTÓWKOWE (KONSUMENCKIE)													
1	0,00% <= PD < 0,09%	655 592	142 190			797 782	194	-			194	7,1%	
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 453 915	189 229			1 643 144	335	-			335	14,7%	
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 531 257	208 958			2 740 215	53	-			53	24,5%	
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 440 988	126 235			2 567 223	42	-			42	23,0%	
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 676 831	124 991			1 801 822	209	-			209	16,1%	
6	2,60% <= PD < 9,00%	818 889	182 305			1 001 194	339	-			339	9,0%	
7	9,00% <= PD < 30,00%	204 291	194 604			398 895	-	201			201	3,6%	
8	30,00% <= PD < 100,00%	19 002	205 128			224 130	-	7			7	2,0%	
Razem		9 800 765	1 373 640			11 174 405	1 172	208			1 380	100,0%	
LIMITY ODNAWIALNE													
1	0,00% <= PD < 0,02%	2 883	5 200			8 083	94 494	329 639			424 133	38,9%	
2	0,02% <= PD < 0,11%	17 450	37 825			55 275	78 153	205 964			284 117	30,5%	
3	0,11% <= PD < 0,35%	20 790	57 233			78 023	18 333	61 019			79 352	14,2%	
4	0,35% <= PD < 0,89%	9 281	51 406			60 687	3 861	20 794			24 655	7,7%	
5	0,89% <= PD < 2,00%	4 260	31 919			36 179	1 082	9 613			10 695	4,2%	
6	2,00% <= PD < 4,80%	2 023	22 260			24 283	657	6 170			6 827	2,8%	
7	4,80% <= PD < 100,00%	566	12 891			13 457	368	5 005			5 373	1,7%	
Razem		57 253	218 734			275 987	196 948	638 204			835 152	100,0%	
Razem segment klienta indywidualnego		49 797 112	15 621 627			65 418 739	1 387 083	795 997			2 183 080		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2019											
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH						WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		RAZEM	
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KLIENCI KORPORACYJNI													
1	0,00% <= PD < 0,14%	275 630	671			276 301	859 367	2 001			861 368	2,2%	
2	0,14% <= PD < 0,25%	1 880 637	8 227			1 888 864	5 346 078	25 827			5 371 905	13,8%	
3	0,25% <= PD < 0,42%	3 963 063	169 016			4 132 079	4 506 882	219 586			4 726 468	16,9%	
4	0,42% <= PD < 0,77%	6 078 657	194 449			6 273 106	5 281 087	334 418			5 615 505	22,7%	
5	0,77% <= PD < 1,42%	4 799 018	295 243			5 094 261	3 606 115	384 703			3 990 818	17,3%	
6	1,42% <= PD < 2,85%	3 169 057	563 146			3 732 203	2 621 428	254 241			2 875 669	12,6%	
7	2,85% <= PD < 6,00%	559 941	226 291			786 232	1 543 789	356 684			1 900 473	5,1%	
8	6,00% <= PD < 12,00%	1 212 535	1 813 748			3 026 283	986 933	393 162			1 380 095	8,4%	
9	12,00% <= PD < 100,00%	121 795	249 586			371 381	7 523	159 192			166 715	1,0%	
Razem		22 060 333	3 520 377			25 580 710	24 759 202	2 129 814			26 889 016	100,0%	
MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA (SME)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	17 333	2 702			20 035	29 066	310			29 376	1,1%	
2	0,06% <= PD < 0,14%	223 137	3 459			226 596	233 168	2 854			236 022	9,9%	
3	0,14% <= PD < 0,35%	770 220	55 836			826 056	394 508	17 389			411 897	26,6%	
4	0,35% <= PD < 0,88%	813 715	82 688			896 403	247 706	42 686			290 392	25,4%	
5	0,88% <= PD < 2,10%	602 666	80 864			683 530	128 830	14 136			142 966	17,7%	
6	2,10% <= PD < 4,00%	253 834	44 055			297 889	71 490	5 690			77 180	8,0%	
7	4,00% <= PD < 7,00%	100 628	46 823			147 451	20 074	2 813			22 887	3,7%	
8	7,00% <= PD < 12,00%	65 851	48 545			114 396	27 723	7 639			35 362	3,2%	
9	12,00% <= PD < 22,00%	82 690	30 797			113 487	18 795	1 254			20 049	2,9%	
10	22,00% <= PD < 100,00%	16 074	54 124			70 198	775	1 249			2 024	1,5%	
Razem		2 946 148	449 893			3 396 041	1 172 135	96 020			1 268 155	100,0%	
Razem segment przedsiębiorstw		25 006 481	3 970 270			28 976 751	25 931 337	2 225 834			28 157 171		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw (bez utraty wartości)

		31.12.2018											
KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KLIENCI KORPORACYJNI													
1	0,00% <= PD < 0,15%	502 738	8 300				511 038	2 225 560	13 187			2 238 747	5,2%
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 953 673	47 758				2 001 431	2 827 794	27 452			2 855 246	9,3%
3	0,27% <= PD < 0,45%	3 651 157	56 875				3 708 032	3 237 748	81 099			3 318 847	13,4%
4	0,45% <= PD < 0,75%	4 942 251	128 214				5 070 465	6 380 043	431 920			6 811 963	22,6%
5	0,75% <= PD < 1,27%	3 632 780	810 592				4 443 372	5 656 673	1 212 310			6 868 983	21,6%
6	1,27% <= PD < 2,25%	3 559 709	393 069				3 952 778	2 938 157	395 343			3 333 500	13,9%
7	2,25% <= PD < 4,00%	1 008 324	503 834				1 512 158	925 159	206 145			1 131 304	5,0%
8	4,00% <= PD < 8,50%	1 028 128	893 421				1 921 549	1 955 801	355 943			2 311 744	8,1%
9	8,50% <= PD < 100,00%	82 765	132 909				215 674	187 655	67 344			254 999	0,9%
Razem		20 361 525	2 974 972				23 336 497	26 334 590	2 790 743			29 125 333	100,0%
MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA (SME)													
1	0,00% <= PD < 0,06%	18 000	1 438				19 438	47 119	1 561			48 680	1,1%
2	0,06% <= PD < 0,14%	276 547	14 475				291 022	327 770	3 449			331 219	10,4%
3	0,14% <= PD < 0,35%	862 656	50 491				913 147	509 977	23 439			533 416	24,3%
4	0,35% <= PD < 0,88%	976 510	106 473				1 082 983	359 443	47 227			406 670	25,1%
5	0,88% <= PD < 2,10%	758 679	115 372				874 051	185 520	24 774			210 294	18,2%
6	2,10% <= PD < 4,00%	354 590	74 735				429 325	83 199	19 184			102 383	8,9%
7	4,00% <= PD < 7,00%	198 485	57 209				255 694	43 733	9 355			53 088	5,2%
8	7,00% <= PD < 12,00%	119 256	49 008				168 264	15 205	5 952			21 157	3,2%
9	12,00% <= PD < 22,00%	48 522	43 415				91 937	5 936	4 039			9 975	1,7%
10	22,00% <= PD < 100,00%	29 227	75 943				105 170	6 365	2 439			8 804	1,9%
Razem		3 642 472	588 559				4 231 031	1 584 267	141 419			1 725 686	100,0%
Razem segment przedsiębiorstw		24 003 997	3 563 531				27 567 528	27 918 857	2 932 162			30 851 019	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2019										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO													
1	0,00% <= PD < 0,04%	19 171	-			19 171	58 069	-			58 069	3,4%	
2	0,04% <= PD < 0,06%	242 222	-			242 222	1 017	-			1 017	10,8%	
3	0,06% <= PD < 0,13%	137 284	-			137 284	24 028	-			24 028	7,2%	
4	0,13% <= PD < 0,27%	513 020	-			513 020	192 381	-			192 381	31,3%	
5	0,27% <= PD < 0,50%	326 835	-			326 835	35 200	-			35 200	16,0%	
6	0,50% <= PD < 0,80%	572 450	-			572 450	8 000	-			8 000	25,7%	
7	0,80% <= PD < 1,60%	101 926	-			101 926	17 525	-			17 525	5,3%	
8	1,60% <= PD < 100,00%	6 467	-			6 467	184	-			184	0,3%	
Razem		1 919 375	-			1 919 375	336 404	-			336 404	100,0%	

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2018										% PORTFELA	
		WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO													
1	0,00% <= PD < 0,04%	650	-			650	10 032	-			10 032	0,4%	
2	0,04% <= PD < 0,06%	344 709	-			344 709	55 820	-			55 820	14,8%	
3	0,06% <= PD < 0,13%	337 260	-			337 260	15 505	-			15 505	13,0%	
4	0,13% <= PD < 0,27%	347 994	-			347 994	162 257	-			162 257	18,8%	
5	0,27% <= PD < 0,50%	636 686	-			636 686	45 007	-			45 007	25,1%	
6	0,50% <= PD < 0,80%	686 002	-			686 002	8 875	-			8 875	25,6%	
7	0,80% <= PD < 1,60%	33 108	-			33 108	11 000	-			11 000	1,6%	
8	1,60% <= PD < 100,00%	17 730	-			17 730	25	-			25	0,7%	
Razem		2 404 139	-			2 404 139	308 521	-			308 521	100,0%	

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Bank stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego (bez utraty wartości)

KLASA NADZORCZA	31.12.2019										% PORTFELA	
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z TYTUŁU KREDYTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO												
Wysoka	654 675	-				654 675	51 116	-			51 116	9,8%
Dobra	4 173 576	-				4 173 576	1 321 969	-			1 321 969	75,9%
Zadowolająca	298 261	608 620				906 881	68 463	-			68 463	13,5%
Słaba	-	55 415				55 415	-	-			-	0,8%
Razem	5 126 512	664 035				5 790 547	1 441 548	-			1 441 548	100,0%

KLASA NADZORCZA	31.12.2018										% PORTFELA	
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH						
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z TYTUŁU KREDYTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO												
Wysoka	1 351 575	53 798				1 405 373	243 336	-			243 336	19,7%
Dobra	3 875 730	-				3 875 730	1 628 766	-			1 628 766	65,8%
Zadowolająca	706 146	90 611				796 757	395 251	-			395 251	14,3%
Słaba	-	13 556				13 556	-	5 000			5 000	0,2%
Razem	5 933 451	157 965				6 091 416	2 267 353	5 000			2 272 353	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Portfel ekspozycji nie objętych modelem ratingowym (bez utraty wartości), według okresów przeterminowania

	31.12.2019											
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE NIE OBJĘTE MODELEM RATINGOWYM												
Nieprzeterminowane	21 915 112	410 776			22 325 888	22 797 500	158 974			22 956 474	99,2%	
Przeterminowane, w tym:	52 592	43 548			96 140	44 371	246 588			290 959	0,8%	
do 1 miesiąca	52 592	28 819			81 411	44 371	1 809			46 180	0,3%	
od 1 do 2 miesięcy	-	13 582			13 582	-	491			491	0,0%	
od 2 do 3 miesięcy	-	1 147			1 147	-	244 288			244 288	0,5%	
Razem	21 967 704	454 324			22 422 028	22 841 871	405 562			23 247 433	100,0%	

	31.12.2018											
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE NIE OBJĘTE MODELEM RATINGOWYM												
Nieprzeterminowane	18 449 778	473 470			18 923 248	15 517 628	203 025			15 720 653	99,0%	
Przeterminowane, w tym:	110 119	202 863			312 982	27 842	10 062			37 904	1,0%	
do 1 miesiąca	110 119	26 448			136 567	27 842	8 042			35 884	0,5%	
od 1 do 2 miesięcy	-	12 112			12 112	-	714			714	0,0%	
od 2 do 3 miesięcy	-	164 303			164 303	-	1 306			1 306	0,5%	
Razem	18 559 897	676 333			19 236 230	15 545 470	213 087			15 758 557	100,0%	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Portfel ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, według okresów przeterminowania

31.12.2019												
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI												
Nieprzeterminowane			1 347 338	291 298	5 530	1 644 166			296 433	7 496	303 929	23,7%
Przeterminowane, w tym:			3 488 870	2 503 709	4 519	5 997 098			264 860	3 531	268 391	76,3%
do 1 miesiąca			42 311	218 805	251	261 367			268	661	929	3,2%
od 1 do 3 miesięcy			21 585	229 278	125	250 988			21	656	677	3,1%
od 3 miesięcy do 1 roku			95 247	412 750	288	508 285			119 558	779	120 337	7,7%
od 1 do 5 lat			742 582	833 330	797	1 576 709			143 313	1 155	144 468	20,9%
powyżej 5 lat			2 587 145	809 546	3 058	3 399 749			1 700	280	1 980	41,4%
Razem			4 836 208	2 795 007	10 049	7 641 264			561 293	11 027	572 320	100,0%

31.12.2018												
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BILANSOWYCH					WARTOŚĆ NOMINALNA EKSPOZYCJI POZABILANSOWYCH					% PORTFELA	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)			RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA					ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI												
Nieprzeterminowane			1 247 059	231 711	911	1 479 681			274 600	6 713	281 313	22,2%
Przeterminowane, w tym:			3 569 411	2 308 616	54 011	5 932 038			225 579	2 737	228 316	77,8%
do 1 miesiąca			76 656	186 353	433	263 442			200 912	671	201 583	5,9%
od 1 do 3 miesięcy			158 564	197 365	187	356 116			19 202	389	19 591	4,7%
od 3 miesięcy do 1 roku			293 838	358 077	362	652 277			355	709	1 064	8,2%
od 1 do 5 lat			1 246 939	809 902	3 217	2 060 058			5 017	799	5 816	26,1%
powyżej 5 lat			1 793 414	756 919	49 812	2 600 145			93	169	262	32,9%
Razem			4 816 470	2 540 327	54 922	7 411 719			500 179	9 450	509 629	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rating klienta/transakcji a szczebel podejmowania decyzji kredytowej

Szczebel decyzyjny związany z zatwierdzeniem transakcji jest w bezpośredni sposób uzależniony od ratingu klienta.

Limity uprawnień są związane z zajmowanym stanowiskiem, określonym zgodnie ze strukturą organizacyjną Banku. Limity są określone biorąc pod uwagę:

- kwotę łącznego zaangażowania Banku wobec klienta łącznie z kwotą wnioskowanej transakcji,
- rodzaj klienta,
- zaangażowanie osób i podmiotów powiązanych z klientem.

Walidacja modeli ratingowych

Wewnętrzna walidacja modeli i oszacowań parametrów ryzyka koncentruje się na ocenie jakości modeli ryzyka oraz dokładności i stabilności oszacowań parametrów stosowanych przez Bank. Walidacja przeprowadzana jest na poziomie każdego modelu ryzyka, przy czym dla każdej z klas ekspozycji Bank może stosować kilka modeli.

Ponadto komórka audytu wewnętrznego ma obowiązek, co najmniej raz w roku, dokonać przeglądu systemów ratingowych Banku i ich funkcjonowania, w szczególności w obszarze funkcjonowania jednostki kontroli ryzyka i oszacowań wartości parametrów ryzyka. Przegląd obejmuje zgodność systemów ratingowych i ich funkcjonowania w Banku ze wszystkimi obowiązującymi minimalnymi wymaganiami w zakresie metod zaawansowanych.

Podział ekspozycji z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym

PORTFEL	31.12.2019		
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO	ODPIS	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	130 068 599	-1 019 496	129 049 103
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	70 959 898	-593 592	70 366 306
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	58 790 875	-268 208	58 522 667
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	11 928 263	-317 714	11 610 549
Limity odnawialne	240 760	-7 670	233 090
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	28 976 751	-174 901	28 801 850
Klienci korporacyjni	25 580 710	-131 751	25 448 959
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	3 396 041	-43 150	3 352 891
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	1 919 375	-2 114	1 917 261
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	5 790 547	-46 102	5 744 445
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	22 422 028	-202 787	22 219 241
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	7 641 264	-5 257 622	2 383 642
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	137 709 863	-6 277 118	131 432 745

PORTFEL	31.12.2018		
	WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO	ODPIS	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	120 718 052	-1 031 963	119 686 089
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	65 418 739	-515 724	64 903 015
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	53 968 347	-259 517	53 708 830
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	11 174 405	-247 538	10 926 867
Limity odnawialne	275 987	-8 669	267 318
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	27 567 528	-170 223	27 397 305
Klienci korporacyjni	23 336 497	-106 569	23 229 928
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	4 231 031	-63 654	4 167 377
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	2 404 139	-3 258	2 400 881
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	6 091 416	-81 702	6 009 714
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	19 236 230	-261 056	18 975 174
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	7 411 719	-5 051 323	2 360 396
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	128 129 771	-6 083 286	122 046 485

(*) Kredyty i pożyczki wyceniane według zamortyzowanego kosztu i wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz należności z tytułu leasingu finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji pozabilansowych udzielonych klientom (zobowiązań do udzielenia pożyczki i umów gwarancji finansowej) na objęte i nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym

PORTFEL	31.12.2019	
	WARTOŚĆ NOMINALNA	ODPIS
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	55 417 678	-134 755
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	2 235 122	-5 490
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	1 440 042	-3 236
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	707	-45
Limity odnawialne	794 373	-2 209
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	28 157 171	-64 217
Klienci korporacyjni	26 889 016	-62 282
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	1 268 155	-1 935
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	336 404	-37
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	1 441 548	-1 805
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	23 247 433	-63 206
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	572 320	-186 387
Razem ekspozycje pozabilansowe udzielone klientom	55 989 998	-321 142

PORTFEL	31.12.2018	
	WARTOŚĆ NOMINALNA	ODPIS
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	51 373 530	-156 587
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	2 183 080	-4 484
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	1 346 548	-2 205
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	1 380	-58
Limity odnawialne	835 152	-2 221
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	30 851 019	-79 838
Klienci korporacyjni	29 125 333	-75 629
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	1 725 686	-4 209
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	308 521	-87
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	2 272 353	-10 973
Ekspozycje nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	15 758 557	-61 205
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	509 629	-112 495
Razem ekspozycje pozabilansowe udzielone klientom	51 883 159	-269 082

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział należności od banków według ratingów agencji Fitch

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
AA+ do AA-	22 413	-	-	-	-	22 413	1,0%
A+ do A-	899 921	288	-	95	-	900 304	40,1%
BBB+ do BBB-	748 786	-	-	-	-	748 786	33,3%
BB+ do BB-	8 384	-	-	-	-	8 384	0,4%
B+ do B-	65	-	-	-	-	65	0,0%
bez ratingu	566 848	3	-	1	-	566 852	25,2%
Razem wartość bilansowa brutto	2 246 417	291	-	96	-	2 246 804	100,0%
Odpis	-2 895	-	-	-1	-	-2 896	
Wartość bilansowa netto	2 243 522	291	-	95	-	2 243 908	

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
AA+ do AA-	89 431	-	-	-	-	89 431	3,6%
A+ do A-	1 141 105	614	-	108	-	1 141 827	45,3%
BBB+ do BBB-	977 532	-	-	-	-	977 532	38,8%
BB+ do BB-	2 150	-	-	-	-	2 150	0,1%
bez ratingu	299 056	-	8 987	-	-	308 043	12,2%
Razem wartość bilansowa brutto	2 509 274	614	8 987	108	-	2 518 983	100,0%
Odpis	-1 444	-	-8 987	-	-	-10 431	
Wartość bilansowa netto	2 507 830	614	-	108	-	2 508 552	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Fitch

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
A+ do A-	8 955 963	-	-	-	-	8 955 963	61,2%
BBB+ do BBB-	234 218	-	-	-	-	234 218	1,6%
bez ratingu	5 078 450	331 816	32 370	-	-	5 442 636	37,2%
Razem wartość bilansowa brutto	14 268 631	331 816	32 370	-	-	14 632 817	100,0%
Odpis	-25 661	-16 955	-32 370	-	-	-74 986	
Wartość bilansowa netto	14 242 970	314 861	-	-	-	14 557 831	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY							
AAA	3 632 368	-	-	-	-	3 632 368	11,7%
A+ do A-	18 898 077	-	-	-	-	18 898 077	61,0%
BBB+ do BBB-	2 044 168	-	-	-	-	2 044 168	6,6%
BB+ do BB-	83 026	-	-	-	-	83 026	0,3%
bez ratingu	6 294 181	12 860	-	-	-	6 307 041	20,4%
Razem wartość bilansowa	30 951 820	12 860	-	-	-	30 964 680	100,0%
Odpis (*)	-32 425	-671	-	-	-	-33 096	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU							
A+ do A-						1 142 873	89,3%
BBB+ do BBB-						111 474	8,7%
bez ratingu						25 148	2,0%
Razem wartość bilansowa						1 279 495	100,0%

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
A+ do A-	5 237 109	-	-	-	-	5 237 109	46,8%
BBB+ do BBB-	676 433	-	-	-	-	676 433	6,0%
bez ratingu	5 244 567	-	31 547	-	-	5 276 114	47,2%
Razem wartość bilansowa brutto	11 158 109	-	31 547	-	-	11 189 656	100,0%
Odpis	-27 742	-	-31 547	-	-	-59 289	
Wartość bilansowa netto	11 130 367	-	-	-	-	11 130 367	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY							
AAA	952 874	-	-	-	-	952 874	3,5%
A+ do A-	14 264 346	-	-	-	-	14 264 346	53,0%
BBB+ do BBB-	693 351	-	-	-	-	693 351	2,6%
bez ratingu	10 994 003	-	-	-	-	10 994 003	40,9%
Razem wartość bilansowa	26 904 574	-	-	-	-	26 904 574	100,0%
Odpis (*)	-28 207	-	-	-	-	-28 207	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU							
A+ do A-						679 691	76,3%
BBB+ do BBB-						14 184	1,6%
bez ratingu						196 464	22,1%
Razem wartość bilansowa						890 339	100,0%

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Fitch

31.12.2019	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM	% PORTFELA
	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE		
AAA	330 847	766 811	-	9 729	284 315	-	1 391 702	56,5%
AA+ do AA-	28 540	-	-	1 725	-	-	30 265	1,2%
A+ do A-	118 460	1 110	-	33 184	1 216	-	153 970	6,3%
BBB+ do BBB-	193 502	-	97 825	21 641	-	-	312 968	12,7%
BB+ do BB-	2 348	-	-	-	-	-	2 348	0,1%
B+ do B-	-	-	-	-	-	-	-	-
bez ratingu	113 009	110 426	323 111	25 398	-	-	571 944	23,2%
Razem	786 706	878 347	420 936	91 677	285 531	-	2 463 197	100,0%

31.12.2018	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM	% PORTFELA
	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE		
AAA	251 167	297 401	-	27 308	244 370	-	820 246	46,4%
AA+ do AA-	47 748	-	-	-	-	-	47 748	2,7%
A+ do A-	163 280	540	-	14 170	-	-	177 990	10,1%
BBB+ do BBB-	188 186	-	17 060	11 791	-	-	217 037	12,3%
BB+ do BB-	117	-	-	-	-	-	117	-
B+ do B-	1 894	-	-	-	-	-	1 894	0,1%
bez ratingu	126 081	116 219	246 283	15 926	-	-	504 509	28,4%
Razem	778 473	414 160	263 343	69 195	244 370	-	1 769 541	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych

W Banku od 1 stycznia 2018 roku, odpisy aktualizacyjne tworzone są zgodnie z MSSF 9. MSSF 9 zakłada kalkulację odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji.

Model oczekiwanych strat kredytowych

Model utraty wartości stosuje się do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne dochody całkowite, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Model utraty wartości zgodnie z MSSF 9 opiera się na podziale ekspozycji na 3 Koszyki w zależności od zmian dotyczących jakości kredytowej w porównaniu do początkowego ujęcia aktywów w księgach. Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości zależy od koszyka.

KOSZYK	KRYTERIUM KLASYFIKACJI DO KOSZYKA	SPOSÓB KALKULACJI ODPISU Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI
Koszyk 1	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa
Koszyk 2	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywnym
Koszyk 3	Ekspozycje, dla których stwierdzono utratę wartości	

Ponadto aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCL w momencie początkowego ujęcia (tj. aktywa z rozpoznaną utratą wartości na dzień nabycia lub udzielenia), traktowane są jako POCL we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania. Zasada ta obowiązuje nawet wtedy, gdy w międzyczasie doszło do uzdrowienia aktywa. Innymi słowy, aktywa raz rozpoznane jako POCL pozostają w tym statusie niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych.

W przypadku instrumentów o statusie POCL straty kredytowe ujmowane są w wysokości life-time ECL przez cały okres życia tych instrumentów.

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie dożywnym wymaga zastosowania wieloletnich parametrów ryzyka.

Na potrzeby kalkulacji straty kredytowej zgodnie z MSSF 9 Bank porównuje przepływy pieniężne, które powinna otrzymać zgodnie z umową z kredytobiorcą, a szacowanymi przez Bank przepływami, które spodziewa się otrzymać. Tę różnicę Bank dyskontuje pierwotną efektywną stopą procentową.

Oczekiwane straty kredytowe wyznaczone są w okresie kontraktowej wymagalności z wyjątkiem produktów spełniających kryteria MSSF 9 par. 5.5.20, dla których Bank wyznacza oczekiwane straty w okresie, w którym jest narażona na ryzyko kredytowe (tj. w ekonomicznym okresie zapadalności).

Metodyka kalkulacji parametrów grupowych – PD, RR oraz EAD.

Wieloletnie parametry PD stanowią ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia default w kolejnych rocznych interwałach w okresie dożywnym. Wieloletnia krzywa PD dla danej ekspozycji uzależniona jest od bieżącej wartości parametru 12M PD (i właściwej klasy ratingowej) wyznaczonej w oparciu o wewnętrzne modele PD Banku.

W procesie estymacji Bank:

- estymuje nieobciążone parametry PD bez uwzględnienia dodatkowych marż konserwatywności (MSSF 9 par. 5.5.17(a)),
- uwzględnia bieżące jak i prognozowane warunki makroekonomiczne (MSSF 9 par. 5.5.17(c)).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kalkulacja oczekiwanych stóp odzysku (RR) oparta jest o model „poolowy”, w którym w ramach homogenicznych grup kalkulowane są średnie wartości miesięcznych odzysków warunkowo względem miesiąca od identyfikacji defaultu (MSD). Homogeniczne grupy rachunków zostały wyodrębnione na podstawie następujących charakterystyk:

- typu kredytobiorcy,
- typu produktu,
- przedziałów wartości parametru LTV (dla kredytów hipotecznych i pożyczek mieszkaniowych).

W ramach zdefiniowanych homogenicznych grup kalkulowane są średnie miesięczne stopy odzysku, na które składają się spłaty i odzyski z windykacji wynikające zarówno z części zabezpieczonej jak i niezabezpieczonej ekspozycji, ważone wartością zaległego kapitału obserwowaną na początek danego MSD.

Dla produktów, dla których jest dostępny harmonogram spłat Bank wyznacza wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu (EAD, Exposure at Default) oraz kapitału na moment wystąpienia defaultu (PAD, Principal at Default) w okresie dożywnym (tj. dla przyszłych spłat) bazując na kontraktowych harmonogramach płatności oraz uwzględniając następujące efekty:

- efekt zaległych rat kapitału i odsetek związany z oczekiwanym brakiem płatności ostatnich rat przed wystąpieniem defaultu,
- efekt występowania zaległych płatności (kapitału i odsetek) na datę kalkulacji rezerwy,
- efekt rozliczenia korekty z tytułu ESP w czasie.

Dla produktów, dla których nie jest dostępny harmonogram spłat Bank wyznacza wartości wieloletnich EAD i PAD wykorzystując parametry CCF (Credit Conversion Factor). Parametr CCF_1Y, stanowiący oszacowanie procentu wykorzystania pozostałej części limitu w okresie 12 miesięcy przed oczekiwanym momentem wystąpienia zdarzenia defaultu, wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD w okresie 12M od daty referencyjnej. Parametr CCF_2Y wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD od 12M po dacie referencyjnej do daty zapadalności rachunku.

Dla ekspozycji, dla których nie jest możliwe wyznaczenie parametrów ryzyka na podstawie wewnętrznych modeli, Bank przyjmuje podejście polegające na zastosowaniu parametrów z innych portfeli o zbliżonych charakterystykach.

Modele i parametry wykorzystywane do tworzenia odpisów są poddawane okresowej walidacji.

Kryterium niskiego ryzyka kredytowego

Zgodnie z par. 5.5.10 Standardu MSSF 9 ekspozycje, które na datę sprawozdawczą są uznawane za ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym, mogą pozostać w Koszyku 1, niezależnie od skali względnego pogorszenia jakości kredytowej od momentu początkowego ujęcia. Zgodnie z par. B.5.5.22 standardu MSSF 9 ryzyko kredytowe instrumentu finansowego uznaje się za niskie gdy:

- instrument finansowy wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania,
- pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy,
- niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz nie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikającym z umowy.

Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego (Low Credit Risk) dla trzech portfeli: ekspozycji wobec banków, ekspozycji wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz ekspozycji wobec Skarbu Państwa i NBP.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe ze zidentyfikowanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Bank zidentyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, klasyfikowane są do koszyka 2. Bank uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany istotny wzrost ryzyka kredytowego jeśli zostanie spełnione kryterium ilościowe lub jakościowe, w szczególności jeśli przeterminowanie przekroczy 30 dni, przy czym wystąpienie danego kryterium jest weryfikowane na poziomie ekspozycji.

Kryteria ilościowe

Biorąc pod uwagę wymogi standardu, Bank zdefiniował trzy podstawowe charakterystyki modelu ilościowego:

- miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków,
- miarę istotności pogorszenia jakości kredytowej,
- kwantyfikację poziomu istotnego pogorszenia.

Miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków, Bank wyznaczył jako stosunek:

- bieżącej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w horyzoncie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę sprawozdawczą,
- pierwotnej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w okresie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę początkowego ujęcia.

Ocena istotnego pogorszenia ryzyka kredytowego przeprowadzana jest przez porównanie obserwowanej wartości relatywnej zmiany w ocenie ryzyka z wartością teoretyczną, która stanowi próg, powyżej którego Bank uznaje iż nastąpiło istotne pogorszenie ryzyka kredytowego.

Próg alokacji na poziomie pojedynczej ekspozycji wyznaczany jest poprzez model statystyczny w oparciu m.in. o informacje na temat oceny ryzyka kredytowego na datę początkowego ujęcia oraz czas od daty początkowego ujęcia ekspozycji.

Kryteria jakościowe

W wyniku przeprowadzanego przez Bank procesu monitoringu identyfikowane są kryteria jakościowe alokacji do Koszyka 2 takie jak:

- wystąpienie opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni (30 DPD),
- wystąpienie statusu forbearance,
- ekspozycja znajduje się na liście Watch.

Poza powyższymi, Bank określił szereg specyficznych kryteriów jakościowych dla różnych typów portfeli, takich jak między innymi zmiany wewnętrznej oceny ratingowej Banku specyficznej dla klientów danego segmentu, zmiany klas nadzorczych dla wybranych segmentów (np. specjalistyczne finansowanie), sygnały ostrzegawcze identyfikowane w systemie służącym do monitorowania i zarządzania ryzykiem kredytowym bądź wyniki indywidualnego monitoringu.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Bank zidentyfikował wystąpienia zdarzenia default klasyfikowane są do Koszyka 3.

Bank w drugim półroczu 2019 roku zmodyfikował definicję default w zakresie identyfikacji przesłanki ilościowej. Nowa definicja default została wykorzystana zarówno do estymacji poszczególnych parametrów ryzyka wykorzystywanych do szacowania oczekiwanej straty kredytowej, jak i do klasyfikacji ekspozycji do Koszyka 3. Przesłanka ilościowa zachodzi, gdy na poziomie agregacji liczba dni zaległości dla kwoty zaległej powyżej progu materialności przekroczy 90 dni. Dla danych bieżących i części danych historycznych wykorzystywane są dane dzienne. Wprowadzone zmiany są pierwszym etapem wdrażania w Banku Wytycznych EBA/GL/2016/07 dotyczących stosowania definicji niewykonania zobowiązania, określonej w art. 178 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Bank uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany default jeśli wystąpiła co najmniej jedna z przesłanek:

- kwota zaległości powyżej zadanego progu materialności przez ponad 90 dni,
- ekspozycja w trakcie procesu restrukturyzacji,
- zajęcie innej jakościowej przesłanki utraty wartości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla segmentów SME i korporacyjnego default jest identyfikowany na poziomie klienta, natomiast dla segmentu detalicznego na poziomie klient/grupa produktowa. Kryterium dni i kwoty opóźnień również definiowane jest na poziomie identyfikacji. Analogicznie, jeżeli dla którejkolwiek z umów w ramach agregowanej grupy zaszła przesłanka default, wszystkie umowy z tej grupy traktowane są jako default.

Bank stosuje 6-miesięczny okres kwarantanny obowiązujący od momentu ustania wszystkich przesłanek default.

Analiza wrażliwości dotycząca prognozy sytuacji makroekonomicznej

Zaprezentowane w tabeli poniżej zmiany oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości zostały wyznaczone jako różnica pomiędzy oczekiwanymi stratami kredytowymi wyliczonymi dla konkretnego scenariusza makroekonomicznego a oczekiwanymi stratami kredytowymi wyliczonymi z uwzględnieniem wszystkich scenariuszy makroekonomicznych zważonych prawdopodobieństwem ich realizacji (zgodnie z MSSF 9).

Scenariusze makroekonomiczne obejmują prognozy czynników makroekonomicznych wpływających na wysokość oczekiwanych strat kredytowych i są przygotowywane przez Biuro Analiz Makroekonomicznych w cyklu kwartalnym. W prognozach uwzględniono następujące czynniki: wzrost PKB, stopę bezrobocia rejestrowanego oraz 3-miesięczną stopę WIBOR w 3 scenariuszach: bazowym (przyjętym do kalkulacji), optymistycznym (zakładającym pozytywne zmiany czynników w kolejnych latach względem scenariusza bazowego) oraz pesymistycznym (zakładającym negatywne zmiany czynników w kolejnych latach względem scenariusza bazowego).

31.12.2019	SCENARIUSZ BAZOWY	SCENARIUSZ OPTYMISTYCZNY	SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY
Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Koszyk 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza	-5 527	-10 182	59 053

31.12.2018	SCENARIUSZ BAZOWY	SCENARIUSZ OPTYMISTYCZNY	SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY
Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Koszyk 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza	-18 298	-55 645	144 869

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższe tabele przedstawiają zmiany poziomu odpisów oraz wartości bilansowej brutto aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik w podziale na klasy aktywów finansowych

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW ORAZ BANKU CENTRALNEGO WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU (*)						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	12 299 883	614	8 987	108	-	12 309 592
Transfer do Koszyka 1	96	-95	-	-1	-	-
Transfer do Koszyka 2	-68	74	-	-6	-	-
Transfer do Koszyka 3	-9	-23	-	32	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	2 044 641	-	-	-	-	2 044 641
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-9 993 899	-236	-	-46	-	-9 994 181
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-2 271	-43	-8 987	9	-	-11 292
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	4 348 373	291	-	96	-	4 348 760
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	2 356	-	8 987	-	-	11 343
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 840	-	-	-	-	1 840
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-881	-85	-	-20	-	-986
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-121	-	-	10	-	-111
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-125	85	-8 987	11	-	-9 016
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	3 069	-	-	1	-	3 070

(*) Należności od Banku Centralnego obejmują rachunek bieżący i depozyty.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW ORAZ BANKU CENTRALNEGO WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU (*)						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	5 191 846	1 071	21 014	113	-	5 214 044
Transfer do Koszyka 1	161	-160	-	-1	-	-
Transfer do Koszyka 2	-187	196	-	-9	-	-
Transfer do Koszyka 3	-17	-45	-	62	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	8 924 862	-	-	-	-	8 924 862
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-1 815 360	-414	-	-46	-	-1 815 820
Aktywa finansowe spisane z bilansu (**)	-	-	-5 079	-	-	-5 079
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1 422	-34	-6 948	-11	-	-8 415
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	12 299 883	614	8 987	108	-	12 309 592
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	506	-	21 127	-	-	21 633
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	1 114	-	-	-	-	1 114
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-279	-	-	-	-	-279
Aktywa finansowe spisane z bilansu (**)	-	-	-5 079	-	-	-5 079
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	102	2	-	-	-	104
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	913	-2	-7 061	-	-	-6 150
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	2 356	-	8 987	-	-	11 343

(*) Należności od Banku Centralnego obejmują rachunek bieżący i depozyty.

(**) w tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 5 079 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POZYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	99 001 708	20 019 456	4 816 470	2 540 327	54 922	126 432 883
Transfer do Koszyka 1	4 524 073	-4 504 629	-2 028	-17 416	-	-
Transfer do Koszyka 2	-6 888 696	7 003 804	-90	-115 018	-	-
Transfer do Koszyka 3	-725 383	-706 620	512 052	919 951	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	37 697 546	-	-	-	5 145	37 702 691
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-24 059 040	-2 771 006	-356 264	-325 966	-49 677	-27 561 953
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-311 111	-270 429	-126	-581 666
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-2 223	-	-	-	-	-2 223
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-195 173	129 000	177 179	63 558	-215	174 349
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	109 352 812	19 170 005	4 836 208	2 795 007	10 049	136 164 081
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	375 911	656 689	3 196 748	1 801 503	52 435	6 083 286
Transfer do Koszyka 1	131 217	-123 407	-566	-7 244	-	-
Transfer do Koszyka 2	-36 721	84 771	-608	-47 442	-	-
Transfer do Koszyka 3	-120 047	-188 508	36 889	271 666	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	144 647	-	-	-	2 783	147 430
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-65 324	-33 564	-43 350	-53 096	-5 551	-200 885
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-311 111	-270 429	-126	-581 666
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami) (**)	-130 710	296 320	241 300	201 291	-9 775	598 426
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	16 866	10 705	213 219	27 231	-37 494	230 527
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	315 839	703 006	3 332 521	1 923 480	2 272	6 277 118

(*) w tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 291 269 tys. złotych.

(**) w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 27 712 tys. złotych.

Łączna wartość niezdyktowanych oczekiwanych strat kredytowych na moment początkowego ujęcia aktywów finansowych nabytych bądź udzielonych z utratą wartości w okresie zakończonym 31 grudnia 2019 roku wyniosła 3 249 tys. złotych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	90 774 367	20 855 774	7 104 498	3 325 887	49 262	122 109 788
Transfer do Koszyka 1	3 235 606	-3 227 122	-46	-8 438	-	-
Transfer do Koszyka 2	-6 039 736	6 112 908	-2 923	-70 249	-	-
Transfer do Koszyka 3	-801 476	-548 195	669 620	680 051	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	31 885 548	-	-	-	2 116	31 887 664
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-20 141 281	-3 205 159	-719 613	-297 845	-2 692	-24 366 590
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 209 476	-1 222 760	-17	-3 432 253
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	88 680	31 250	-25 590	133 681	6 253	234 274
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	99 001 708	20 019 456	4 816 470	2 540 327	54 922	126 432 883
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	375 984	646 291	5 335 611	2 792 920	37 157	9 187 963
Transfer do Koszyka 1	96 254	-91 944	-618	-3 692	-	-
Transfer do Koszyka 2	-23 811	57 845	-3 713	-30 321	-	-
Transfer do Koszyka 3	-22 076	-70 811	23 642	69 245	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	146 784	-	-	-	-	146 784
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-81 504	-43 811	-73 521	-39 719	-	-238 555
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 209 476	-1 222 760	-17	-3 432 253
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-108 452	163 109	260 895	220 672	1 549	537 773
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-7 268	-3 990	-136 072	15 158	13 746	-118 426
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	375 911	656 689	3 196 748	1 801 503	52 435	6 083 286

(*) w tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 3 023 332 tys. złotych.

Łączna wartość niezdykontowanych oczekiwanych strat kredytowych na moment początkowego ujęcia aktywów finansowych nabytych bądź udzielonych z utratą wartości w okresie zakończonym 31 grudnia 2018 roku wyniosła 11 552 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	1 696 888	-	-	-	-	1 696 888
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-623 665	623 665	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	571 101	-	-	-	-	571 101
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-706 447	-15 977	-	-	-	-722 424
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-715	932	-	-	-	217
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	937 162	608 620	-	-	-	1 545 782
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	16 723	-	-	-	-	16 723
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-7 955	7 955	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	2 307	-	-	-	-	2 307
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-3 484	-	-	-	-	-3 484
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-2 404	9 431	-	-	-	7 027
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-233	16	-	-	-	-217
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	4 954	17 402	-	-	-	22 356

(*) odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	1 841 682	-	-	-	-	1 841 682
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	401 500	-	-	-	-	401 500
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-590 674	-	-	-	-	-590 674
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	44 380	-	-	-	-	44 380
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	1 696 888	-	-	-	-	1 696 888
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	26 065	-	-	-	-	26 065
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	1 457	-	-	-	-	1 457
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-2 629	-	-	-	-	-2 629
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-8 171	-	-	-	-	-8 171
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	1	-	-	-	-	1
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	16 723	-	-	-	-	16 723

(*) odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	11 158 109	-	31 547	-	-	11 189 656
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-331 816	331 816	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	8 234 245	-	-	-	-	8 234 245
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-4 964 041	-	-	-	-	-4 964 041
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	172 134	-	823	-	-	172 957
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	14 268 631	331 816	32 370	-	-	14 632 817
ODPIS						
SALDO ODPIŚÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	27 742	-	31 547	-	-	59 289
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-9 448	9 448	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	4 470	-	-	-	-	4 470
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-3 090	-	-	-	-	-3 090
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	6 053	7 506	-	-	-	13 559
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-66	1	823	-	-	758
SALDO ODPIŚÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	25 661	16 955	32 370	-	-	74 986

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	11 412 837	-	30 031	-	-	11 442 868
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	2 876 001	-	-	-	-	2 876 001
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-3 223 033	-	-	-	-	-3 223 033
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	92 304	-	1 516	-	-	93 820
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	11 158 109	-	31 547	-	-	11 189 656
ODPIS						
SALDO ODPIŚÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	27 589	-	30 031	-	-	57 620
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	2 155	-	-	-	-	2 155
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (spłaty)	-1 929	-	-	-	-	-1 929
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	1 325	-	-	-	-	1 325
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1 398	-	1 516	-	-	118
SALDO ODPIŚÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	27 742	-	31 547	-	-	59 289

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	26 904 574	-	-	-	-	26 904 574
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-12 860	12 860	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	135 290 310	-	-	-	-	135 290 310
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-131 970 590	-	-	-	-	-131 970 590
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	740 386	-	-	-	-	740 386
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	30 951 820	12 860	-	-	-	30 964 680
ODPIS (*)						
SALDO ODPIŚÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2019	28 207	-	-	-	-	28 207
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-388	388	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	10 398	-	-	-	-	10 398
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-6 824	-	-	-	-	-6 824
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	1 030	283	-	-	-	1 313
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	2	-	-	-	-	2
SALDO ODPIŚÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	32 425	671	-	-	-	33 096

(*) odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	37 891 326	-	-	-	-	37 891 326
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	131 184 662	-	-	-	-	131 184 662
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-142 855 233	-	-	-	-	-142 855 233
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	683 819	-	-	-	-	683 819
WARTOŚĆ BILANSOWA WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	26 904 574	-	-	-	-	26 904 574
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 1.01.2018	24 213	-	-	-	-	24 213
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe/nabyte/udzielone aktywa finansowe	14 818	-	-	-	-	14 818
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu (splaty)	-7 049	-	-	-	-	-7 049
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-3 774	-	-	-	-	-3 774
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1	-	-	-	-	-1
SALDO ODPISÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	28 207	-	-	-	-	28 207

(*) odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycja Banku na ryzyko kredytowe

Maksymalna ekspozycja kredytowa

Poniższa tabela przedstawia maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla pozycji bilansowych i pozabilansowych na datę sprawozdawczą

	31.12.2019	31.12.2018
Należności od Banku Centralnego	2 101 782	9 789 696
Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom	133 919 292	124 857 667
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 279 495	890 339
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 085 989	1 455 976
Instrumenty zabezpieczające	377 208	313 565
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	45 873 297	38 333 179
Pozostałe aktywa (*)	3 307 570	2 582 025
Ekspozycja bilansowa (**)	188 944 633	178 222 447
Zobowiązania do udzielenia kredytu	37 338 574	35 341 470
Pozostałe zobowiązania warunkowe	22 042 849	20 010 888
Ekspozycja pozabilansowa	59 381 423	55 352 358
Razem	248 326 056	233 574 805

(*) obejmuje następujące pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej: „Inwestycje w jednostki stowarzyszone” oraz część pozycji „Inne aktywa” (dochody do otrzymania, rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności od dłużników różnych oraz rozrachunki kartowe).

(**) ekspozycja bilansowa jest równa wartości bilansowej prezentowanej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Metody ograniczania ryzyka kredytowego

Bank wypracował ścisłą politykę zarządzania zabezpieczeniami, akceptowanymi przez Bank dla kredytów i gwarancji. Polityka zarządzania zabezpieczeniami jest odzwierciedlona w postaci wewnętrznych reguł i regulacji w Banku, odnoszących się do reguł nadzorczych, zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Najczęściej spotykane zabezpieczenia pożyczek i kredytów, które są przyjmowane zgodnie z polityką Banku w tym zakresie, są następujące:

ZABEZPIECZENIA	ZASADY SZACOWANIA WARTOŚCI ZABEZPIECZEŃ
HIPOTEKI	
– komercyjne	Wartość zabezpieczenia powinna zostać określona na podstawie wyceny rynkowej dokonanej przez rzeczoznawcę. Dopuszczalne są inne, indywidualne udokumentowane źródła wyceny, np. oferta kupna, wartość zależna od etapu procedury przetargowej, itp.
– mieszkalne	
ZASTAW REJESTROWY / PRZEWŁASZCZENIE:	
– zapasy	Wartość określana na podstawie wiarygodnych źródeł takich jak kwota z umowy zastawu, wartość z aktualnego sprawozdania finansowego, wartość wpisana w polisę ubezpieczeniową, wartość kwotowana na giełdzie, wartość wynikająca z zaawansowanego etapu windykacji poparta odpowiednimi dokumentami np. wyliczeniami komornika lub syndyka.
– maszyny i urządzenia	Wartość określana na podstawie wyceny rynkowej rzeczoznawcy lub wartość bieżąca określona na podstawie innych wiarygodnych źródeł jak aktualna oferta kupna, ewidencja środków trwałych dłużnika, udokumentowana kwota podana przez komornika lub syndyka, itp.
– samochody	Wartość jest określona na podstawie dostępnych tabel (np. firm ubezpieczeniowych) wartości samochodu w zależności od marki, wieku, ceny początkowej, ewentualnie innych wiarygodnych źródeł wyceny np. kwoty wpisanej w polisie ubezpieczeniowej.
– inne	Wartość jest ustalana indywidualnie w zależności od przedmiotu. Wycena powinna pochodzić z wiarygodnego źródła z uwzględnieniem powyższych wskazówek.
– papiery wartościowe i środki pieniężne	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej. Stopa odzysku powinna zostać oszacowana ostrożnie, aby uwzględnić dużą zmienność ceny niektórych papierów wartościowych.
CESJA WIERZYTELNOŚCI	
– od kontrahenta mającego rating inwestycyjny przyznany przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrzny system ratingowy Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
GWARANCJE/ PORĘCZENIA (W TYM WEKSŁOWE) / PRZYSTĄPIENIE DO DŁUGU	
– od banków i Skarbu Państwa	Do wysokości kwoty gwarantowanej.
– od innych kontrahentów mających dobrą sytuację finansową w szczególności potwierdzoną ratingiem inwestycyjnym przyznanym przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrznym ratingiem Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej.

Efekt finansowy ustanowionych zabezpieczeń dla portfela ekspozycji ocenianych indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości wynosi 872 980 tys. złotych na datę 31 grudnia 2019 roku (975 738 tys. złotych na datę 31 grudnia 2018 roku). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości dla tego portfela byłby wyższy, gdyby przy ich szacowaniu nie zostały uwzględnione zdyskontowane przepływy pieniężne uzyskane z zabezpieczeń.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bank analizuje koncentrację w ramach poziomów LtV (stosunku wysokości długu do wartości zabezpieczenia), co ma szczególne znaczenie w przypadku kredytów mieszkaniowych dla ludności.

Poniżej przedstawiono strukturę portfela kredytów mieszkaniowych dla ludności według poziomu LtV:

31.12.2019	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
WSKAŹNIK LtV			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY MIESZKANIOWE DLA LUDNOŚCI – WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
0% < LtV <= 50%	9 796 025	5 426 020	12 180	259 660	-	15 493 885
50% < LtV <= 70%	17 068 730	4 017 582	21 810	271 399	-	21 379 521
70% < LtV <= 90%	10 799 352	1 780 327	5 655	115 232	-	12 700 566
90% < LtV <= 100%	142 346	33 663	397	3 740	-	180 146
100% < LtV	76 365	18 720	13 591	3 684	-	112 360
Razem	37 882 818	11 276 312	53 633	653 715	-	49 866 478

31.12.2018	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
WSKAŹNIK LtV			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY MIESZKANIOWE DLA LUDNOŚCI – WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
0% < LtV <= 50%	6 844 263	4 893 825	12 611	191 765	-	11 942 464
50% < LtV <= 70%	9 247 740	3 468 122	22 654	168 269	-	12 906 785
70% < LtV <= 90%	15 930 335	3 819 160	11 032	195 575	-	19 956 102
90% < LtV <= 100%	510 451	173 848	1 244	19 348	-	704 891
100% < LtV	88 948	36 443	1 985	7 134	-	134 510
Razem	32 621 737	12 391 398	49 526	582 091	-	45 644 752

Koncentracja ryzyka kredytowego

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zaangażowanie Banku wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 25% funduszy własnych Banku. W 2019 roku limity maksymalnego zaangażowania nie zostały przekroczone.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

a) podział według poszczególnych podmiotów

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 10 NAJWIĘKSZYCH KLIENTÓW BANKU WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Klient 1	1,1%
Klient 2	1,1%
Klient 3	0,8%
Klient 4	0,7%
Klient 5	0,6%
Klient 6	0,6%
Klient 7	0,6%
Klient 8	0,6%
Klient 9	0,4%
Klient 10	0,4%
Razem	6,9%

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 10 NAJWIĘKSZYCH KLIENTÓW BANKU WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Klient 1	1,3%
Klient 2	1,2%
Klient 3	0,8%
Klient 4	0,7%
Klient 5	0,7%
Klient 6	0,5%
Klient 7	0,5%
Klient 8	0,5%
Klient 9	0,5%
Klient 10	0,5%
Razem	7,2%

b) koncentracja grup kapitałowych

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 5 NAJWIĘKSZYCH GRUP KAPITAŁOWYCH BĘDĄCYCH KLIENTAMI BANKU WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Grupa 1	1,3%
Grupa 2	1,1%
Grupa 3	0,9%
Grupa 4	0,9%
Grupa 5	0,8%
Razem	5,0%

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 5 NAJWIĘKSZYCH GRUP KAPITAŁOWYCH BĘDĄCYCH KLIENTAMI BANKU WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	UDZIAŁ % W PORTFELU
Grupa 1	1,5%
Grupa 2	1,2%
Grupa 3	1,0%
Grupa 4	1,0%
Grupa 5	0,9%
Razem	5,5%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

c) Koncentracja sektorowa

Ograniczeniu ryzyka kredytowego związanego z nadmierną koncentracją sektorową służy system kształtowania sektorowej struktury zaangażowania. Bank corocznie w ramach Polityki Kredytowej definiuje limity na poszczególne branże gospodarki narodowej. Limity te podlegają bieżącemu monitorowaniu. System ten dotyczy zaangażowania kredytowego w poszczególne rodzaje działalności gospodarczej sklasyfikowane według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Limity ustalane są w oparciu o obecny poziom zaangażowania Banku w dany sektor oraz ocenę ryzyka danego sektora. Okresowe monitorowanie zaangażowania Banku pozwala na bieżącą identyfikację sektorów, w których może wystąpić nadmierna koncentracja ryzyka. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji dokonywana jest analiza obejmująca ocenę kondycji ekonomicznej sektora z uwzględnieniem zarówno dotychczasowych jak i prognozowanych trendów oraz ocenę jakości zaangażowania w sektorze. Działania te pozwalają na formułowanie działań Banku w celu ograniczenia koncentracji ryzyka sektorowego oraz bieżące dostosowywanie Polityki Kredytowej Banku do zmieniających się warunków.

Strukturę zaangażowania według sektorów prezentuje poniższa tabela

STRUKTURA ZAANGAŻOWANIA WEDŁUG SEKTORÓW	31.12.2019	31.12.2018
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	0,7%	0,8%
Górnictwo i wydobywanie	1,2%	2,3%
Przetwórstwo przemysłowe	19,1%	19,0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7,5%	5,8%
Dostawa wody	2,4%	2,3%
Budownictwo	4,3%	5,5%
Handel hurtowy i detaliczny	14,6%	14,2%
Transport i gospodarka magazynowa	5,1%	4,7%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,6%	2,6%
Informacja i komunikacja	2,0%	2,5%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	16,0%	13,5%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	11,5%	11,8%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3,2%	3,3%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,4%	1,8%
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	6,2%	7,2%
Edukacja	0,2%	0,2%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,7%	0,7%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,1%	0,6%
Pozostałe	0,2%	1,2%
Razem	100,0%	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe podlegające modyfikacji

Poniższa tabela prezentuje informacje dotyczące aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji nie powodującej wyłączenia z bilansu i dla których odpis na oczekiwane straty kredytowe kalkulowany był jako strata kredytowa w okresie życia ekspozycji.

	2019	2018
AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI W OKRESIE		
Wartość bilansowa według zamortyzowanego kosztu przed modyfikacją	16 662	23 950
Zysk/strata rozpoznana na modyfikacji	-373	-8
AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI OD MOMENTU POCZĄTKOWEGO UJĘCIA		
Wartość bilansowa brutto aktywów finansowych, dla których Bank w okresie zmienił sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości – z horyzontu dożywnotnego na okres 12 miesięcy	12 286	624

Udogodnienia „forbearance”

Ekspozycje forborne są to umowy kredytowe, co do których zastosowano udogodnienia „forbearance” i które w wyniku przeprowadzenia tzw. testu odrzucenia zostały ostatecznie sklasyfikowane, jako ekspozycje forborne zagrożone albo ekspozycje forborne niezagrożone. Udogodnienia „forbearance” występują w sytuacjach, w których uznaje się, że kredytobiorca z powodu trudności finansowych, w tym problemów z obsługą zadłużenia, nie jest w stanie zrealizować warunków umowy. W związku z tymi trudnościami, Bank modyfikuje dotychczasowe warunki umowy w celu zapewnienia kredytobiorcy zdolności do obsługi zadłużenia. Modyfikacja warunków umowy może obejmować m.in. obniżenie oprocentowania, rat kapitałowych, naliczonych odsetek, bądź zmianę harmonogramu spłat kapitału lub odsetek.

Bank określa listę udogodnień „forbearance” zawierającą w szczególności:

- wydłużenie pierwotnego terminu spłaty (w przypadku zawarcia aneksu do umowy) lub podpisanie umowy restrukturyzacyjnej (w przypadku zadłużenia w całości przeterminowanego), w szczególności w wyniku stałego obniżenia raty,
- zmianę warunków umowy pozwalającą na niższe niż umowne spłaty odsetek i/lub kapitału, tak aby wyeliminować przeterminowane zadłużenie,
- umowę podlegającą refinansowaniu poprzez inny kredyt w Banku.

Ekspozycja przestaje być uznawana za ekspozycję forborne jeżeli spełnione są wszystkie poniższe warunki:

- ekspozycję uznaje się za niezagrożoną,
- upłynął co najmniej 2 letni okres warunkowy od daty uznania ekspozycji forborne za niezagrożoną,
- żadna z ekspozycji dłużnika nie była przeterminowana o 30 dni lub więcej na koniec okresu warunkowego.

Jeżeli warunki, o których mowa powyżej nie są spełnione na koniec okresu warunkowego, do czasu spełnienia wszystkich warunków ekspozycje nadal uznaje się odpowiednio za niezagrożone lub zagrożone ekspozycje forborne w okresie warunkowym. Spełnienie warunków ocenia się, co najmniej raz na kwartał.

Ekspozycja kwalifikuje się do kategorii „forbearance” tylko w przypadku, gdy udogodnienia udzielono klientowi z uwagi na trudności finansowe kredytobiorcy.

Umowy „forbearance” objęte są procesem monitorowania pod kątem wywiązywania się z zobowiązań zawartych w umowie. Zarządzanie umowami w których wystąpił przypadek praktyk „forbearance” i bieżący monitoring tych umów należy do dedykowanych jednostek Banku.

Podjęcie decyzji o przyznaniu udogodnień „forbearance” jest dokonywane w ramach decyzji kredytowej przez jednostki decyzyjne uprawnione do podejmowania decyzji związanych z ryzykiem kredytowym.

Zasady rachunkowości w odniesieniu do oceny i procesu ustalenia odpisów aktualizujących dla ekspozycji forborne zasadniczo pokrywają się z zasadami ustalania odpisów aktualizujących według MSSF 9.

Bank identyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego aktywów, dla których zastosowano modyfikacje „forbearance”, na potrzeby oceny utraty wartości zgodnie z MSSF 9.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Udział ekspozycji forborne w portfelu kredytowym Banku

	31.12.2019					
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	109 036 973	18 466 999	1 503 687	871 527	7 777	129 886 963
Ekspozycje forborne brutto	347 639	112 208	2 261 037	485 121	577	3 206 582
Odpis z tytułu utraty wartości	-2 938	-11 647	-1 389 932	-264 347	-258	-1 669 122
Ekspozycje forborne netto	344 701	100 561	871 105	220 774	319	1 537 460
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	937 162	608 620	-	-	-	1 545 782
Ekspozycje forborne	-	-	-	-	-	-
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik, w tym:						242 639
Ekspozycje forborne						998

	31.12.2018					
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	98 624 992	19 362 767	1 619 701	739 650	2 487	120 349 597
Ekspozycje forborne brutto	479 885	161 514	2 551 359	429 879	813	3 623 450
Odpis z tytułu utraty wartości	-6 444	-6 786	-1 485 700	-235 467	-509	-1 734 906
Ekspozycje forborne netto	473 441	154 728	1 065 659	194 412	304	1 888 544
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	1 696 888	-	-	-	-	1 696 888
Ekspozycje forborne	-	-	-	-	-	-
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-	-	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik, w tym:						302 630
Ekspozycje forborne						2 063

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza jakościowa ekspozycji forborne według okresów przeterminowania

	31.12.2019					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
Wartość bilansowa brutto, w tym:	347 639	112 208	2 261 037	485 121	577	3 206 582
nieprzeterminowane	347 404	76 919	645 538	165 042	289	1 235 192
do 1 miesiąca	235	27 931	17 246	81 371	13	126 796
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	7 358	17 456	50 415	48	75 277
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	64 456	56 824	125	121 405
powyżej 1 roku do 5 lat	-	-	266 867	105 206	39	372 112
powyżej 5 lat	-	-	1 249 474	26 263	63	1 275 800
Odpis z tytułu utraty wartości, w tym:	-2 938	-11 647	-1 389 932	-264 347	-258	-1 669 122
nieprzeterminowane	-2 922	-5 725	-177 133	-59 176	-119	-245 075
do 1 miesiąca	-16	-4 044	-7 745	-33 496	77	-45 224
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-1 878	-8 210	-26 054	8	-36 134
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	-25 678	-37 245	-122	-63 045
powyżej 1 roku do 5 lat	-	-	-172 198	-82 750	-39	-254 987
powyżej 5 lat	-	-	-998 968	-25 626	-63	-1 024 657
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK						
Wartość bilansowa, w tym:						998
nieprzeterminowane						28
do 1 miesiąca						-
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy						73
powyżej 3 miesięcy do 1 roku						152
powyżej 1 roku do 5 lat						745
powyżej 5 lat						-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza jakościowa ekspozycji forborne według okresów przeterminowania

	31.12.2018					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
Wartość bilansowa brutto, w tym:	479 885	161 514	2 551 359	429 879	813	3 623 450
nieprzeterminowane	478 845	118 478	904 469	137 676	336	1 639 804
do 1 miesiąca	1 040	36 062	21 404	65 098	140	123 744
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	5 782	8 056	46 912	39	60 789
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	108	110 767	53 778	63	164 716
powyżej 1 roku do 5 lat	-	692	989 142	110 354	130	1 100 318
powyżej 5 lat	-	392	517 521	16 061	105	534 079
Odpis z tytułu utraty wartości, w tym:	-6 444	-6 786	-1 485 700	-235 467	-509	-1 734 906
nieprzeterminowane	-6 400	-2 873	-221 208	-50 640	-143	-281 264
do 1 miesiąca	-44	-2 749	-10 142	-25 761	-29	-38 725
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-699	-4 211	-22 510	-39	-27 459
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-50	-56 719	-32 897	-63	-89 729
powyżej 1 roku do 5 lat	-	-241	-733 579	-88 176	-130	-822 126
powyżej 5 lat	-	-174	-459 841	-15 483	-105	-475 603
EKSPOZYCJE FORBORNE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK						
Wartość bilansowa, w tym:						2 063
nieprzeterminowane						243
do 1 miesiąca						28
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy						-
powyżej 3 miesięcy do 1 roku						-
powyżej 1 roku do 5 lat						1 792
powyżej 5 lat						-

Zmiany wartości bilansowej netto ekspozycji forborne

	2019	2018
Wartość bilansowa na początek okresu	1 890 607	2 123 555
Efekt wdrożenia MSSF 9	-	-40 197
Skorygowana wartość bilansowa na początek okresu	1 890 607	2 083 358
Wartość ekspozycji ujętych w okresie	142 285	267 879
Wartość ekspozycji wyłączonych w okresie	-282 404	-64 108
Zmiana odpisów aktualizujących	8 580	-181 330
Inne zmiany	-220 610	-215 192
Wartość bilansowa na koniec okresu	1 538 458	1 890 607
Przychody odsetkowe	83 599	115 023

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne według typu działania

	31.12.2019	31.12.2018
Zmiana warunków umowy	1 538 458	1 784 689
Refinansowanie	-	105 918
Wartość bilansowa	1 538 458	1 890 607

Ekspozycje forborne według struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty na nieruchomości	1 065 076	1 135 977
Kredyty w rachunku bieżącym	55 722	57 330
Kredyty operacyjne	89 084	353 815
Kredyty na inwestycje	230 342	240 975
Kredyty gotówkowe	76 279	79 846
Pozostałe kredyty i pożyczki	21 955	22 664
Wartość bilansowa	1 538 458	1 890 607

Ekspozycje forborne według struktury branżowej

	31.12.2019	31.12.2018
Przedsiębiorstwa, w tym:	1 195 674	1 551 396
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	775 249	941 806
Przetwórstwo przemysłowe	78 079	257 750
Handel hurtowy i detaliczny	101 848	91 416
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	49 460	71 490
Budownictwo	99 478	67 439
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	51 248	49 777
Transport i gospodarka magazynowa	3 538	31 938
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	18 402	23 757
Pozostałe branże	18 372	16 023
Osoby fizyczne	342 784	339 211
Wartość bilansowa	1 538 458	1 890 607

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej

	31.12.2019	31.12.2018
Polska	1 537 432	1 889 638
Pozostałe kraje	1 026	969
Wartość bilansowa	1 538 458	1 890 607

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty w CHF dla ludności

Bank Pekao S.A. nie udziela kredytów w CHF dla ludności od 2003 roku. Niemal cały aktualny portfel kredytów w CHF dla ludności został przejęty przez Bank Pekao S.A. w procesie podziału przez wydzielenie Banku BPH S.A. (kredyty udzielone przed sierpniem 2006 roku).

Poniższe tabele przedstawiają strukturę i jakość portfela kredytów w CHF dla ludności.

	31.12.2019					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	3 372	2 555 642	30 843	163 352	-	2 753 209
ekspozycje denominowane w CHF	3 372	2 546 227	30 843	162 541	-	2 742 983
ekspozycje indeksowane do CHF	-	9 415	-	811	-	10 226
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym (*):	-3	-55 939	-20 053	-79 988	-	-155 983
ekspozycje denominowane w CHF	-3	-55 882	-20 053	-79 680	-	-155 618
ekspozycje indeksowane do CHF	-	-57	-	-308	-	-365
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	3 369	2 499 703	10 790	83 364	-	2 597 226
ekspozycje denominowane w CHF	3 369	2 490 345	10 790	82 861	-	2 587 365
ekspozycje indeksowane do CHF	-	9 358	-	503	-	9 861

(*) w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 27 712 tys. złotych

	31.12.2018					RAZEM
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	372	2 821 284	30 125	162 975	-	3 014 756
ekspozycje denominowane w CHF	372	2 807 082	30 125	161 856	-	2 999 435
ekspozycje indeksowane do CHF	-	14 202	-	1 119	-	15 321
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym:	-7	-30 407	-15 897	-81 343	-	-127 654
ekspozycje denominowane w CHF	-7	-30 365	-15 897	-80 950	-	-127 219
ekspozycje indeksowane do CHF	-	-42	-	-393	-	-435
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	365	2 790 877	14 228	81 632	-	2 887 102
ekspozycje denominowane w CHF	365	2 776 717	14 228	80 906	-	2 872 216
ekspozycje indeksowane do CHF	-	14 160	-	726	-	14 886

Na dzień 31 grudnia 2019 roku średnie LTV dla portfela kredytów hipotecznych w CHF dla ludności należącego do Banku wyniosło 39,1% (na 31 grudnia 2018 roku 44,2%), przy średnim wskaźniku LTV dla całego portfela wynoszącym 57,7% (na 31 grudnia 2018 roku 62,8%).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kwestia rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych umów hipotecznych w CHF związana z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie kredytu indeksowanego do CHF udzielonego przez inny bank

W kwietniu 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie złożył wniosek do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) o wydanie orzeczenia prejudycjalnego odnośnie skutków ewentualnej abuzywności postanowień indywidualnej umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego udzielonego przez jeden z banków.

W dniu 3 października 2019 roku TSUE wydał orzeczenie dotyczące wyżej wymienionego wniosku. TSUE dokonał wykładni przepisów dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich na kanwie umowy kredytu indeksowanego do CHF. TSUE wskazał skutki uznania ewentualnej abuzywności klauzul przeliczeniowych przez sąd krajowy, nie badając jednocześnie w ogóle ewentualnej abuzywności postanowień umownych. TSUE nie przesądził, że w przypadku ustalenia przez sąd krajowy ewentualnej abuzywności automatycznie nastąpić powinno ustalenie przez sąd nieważności całej umowy. Ocena w tym zakresie pozostaje do rozstrzygnięcia przez sąd krajowy, przy czym TSUE nie wykluczył możliwości uzupełnienia luki powstałej w wyniku abuzywności klauzul przeliczeniowych za pomocą krajowych przepisów dyspozytywnych.

Orzeczenie TSUE stanowi ogólne wytyczne dla polskich sądów. Ostateczne rozstrzygnięcia podejmowane przez polskie sądy będą dokonywane na podstawie przepisów UE interpretowanych zgodnie z wyrokiem TSUE, mając na uwadze przepisy prawa krajowego i analizę indywidualnych okoliczności każdej sprawy. Jednocześnie trudno nadal mówić o ukształtowanej linii orzeczniczej w sprawach kredytów hipotecznych w CHF, co potwierdzają często wzajemnie wykluczające się orzeczenia sądów powszechnych, a także służące rozwiązaniu wątpliwości sądów zapytania prawne do TSUE i Sądu Najwyższego.

Biorąc pod uwagę obserwowany w sektorze bankowym wzrost liczby pozwów dotyczących walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz niejednorodność w linii orzeczniczej dotyczącej powyższych kredytów na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał oszacowania rezerwy na ww. ryzyko prawne związane z umowami kredytów hipotecznych walutowych w CHF w łącznej kwocie 46,7 mln złotych.

Powyższa kwota rezerwy obejmuje następujące elementy:

1. 27,7 mln złotych na obecne i przyszłe sprawy sporne dotyczące ekspozycji bilansowych ujęte jako element odpisów aktualizujących wartość należności kredytowych w korespondencji z „Wynikiem odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe”,
2. 19,0 mln złotych na obecne i przyszłe spory prawne dotyczące ekspozycji spłaconych ujęte jako rezerwy w korespondencji z „Pozostałymi kosztami operacyjnymi”.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku przeciwko Bankowi toczyło się 158 spraw sądowych dotyczących walutowych kredytów hipotecznych w CHF, które zostały udzielone w latach ubiegłych o łącznej wartości przedmiotu sporu w kwocie 43,7 mln zł (na dzień 31 grudnia 2018 r. liczba spraw wynosiła 68, a odpowiadająca im wartość przedmiotu sporu 22,3 mln zł). W odniesieniu do powyższych pozwów Bank dokonał oszacowania rezerwy w łącznej kwocie 14,2 mln złotych bazując na zewnętrznej opinii prawnej dotyczącej oceny wzorców umownych walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz na indywidualnej ocenie (dla każdego pozwu) ryzyka przegrania danej sprawy w sądzie przy uwzględnieniu charakteru żądania pozwu, a także możliwych skutków finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ponadto, na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał oszacowania rezerwy portfelowej w łącznej kwocie 32,5 mln złotych, która została ustalona w odniesieniu do przyszłych możliwych pozwów dotyczących portfela kredytów hipotecznych walutowych w CHF. Jej wyliczenie opierało się na ocenie ryzyka prawnego związanego z wyżej wymienionymi umowami (wykonanego przez Bank przy zaangażowaniu zewnętrznej kancelarii prawnej) i dotyczyło przede wszystkim ustalenia następujących elementów:

- a) oszacowania wartości portfela, gdzie w przyszłości zostaną wniesione przez klientów pozwy dotyczące kwestionowania umowy kredytowej,
- b) oszacowania prawdopodobieństwa przegrania ww. przyszłych spraw sądowych,
- c) oszacowania możliwych skutków finansowych w sytuacji przegrania sprawy sądowej przyjmując jako możliwe scenariusze:
  - unieważnienie całej umowy kredytu hipotecznego walutowego w CHF w efekcie uznania klauzuli waloryzacyjnej za niedozwoloną,
  - uznanie, że klauzule zawarte w umowie kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne skutkujące ustaleniem salda kredytu w PLN oraz pozostawienie oprocentowania kredytu w oparciu o stawkę LIBOR tzw. odfrankowanie,
  - uznania klauzuli waloryzacyjnej za abuzywną i zastąpienia je kursem średnim NBP,
  - oddalenia powództwa.

Biorąc pod uwagę krótki okres po wydaniu orzeczenia TSUE, a co za tym idzie również krótką historię danych dotyczących skali pozwów oraz nieukształtowany kierunek możliwych rozstrzygnięć sądowych w odniesieniu do walutowych kredytów hipotecznych w CHF, szacunki dotyczące powyższej rezerwy wymagały przyjęcia przez Bank wielu eksperckich założeń, które są obciążone istotną niepewnością.

Bank przeprowadził analizę wrażliwości w odniesieniu do istotnych parametrów rezerwy, gdzie zmiana poziomu tych parametrów miałaby następujący wpływ na kwotę rezerwy na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych w CHF.

PARAMETR	SCENARIUSZ	WPLYW NA POZIOM REZERWY
Liczba pozwów	+20%	6,5
	-20%	-6,5
Horyzont czasowy	4 lata	8,2
	2 lata	-4,1

Gdyby dodatkowo 1% klientów Banku posiadających walutowe kredyty hipoteczne w CHF wystąpiło z pozwem przeciwko Bankowi, wówczas wpływ na stratę z tytułu ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych wzrósłby o 15 mln złotych.

Bank będzie monitorował wpływ orzeczenia TSUE na kierunek podejmowanych przez polskie sądy decyzji oraz praktykę rynkową i zachowania kredytobiorców oraz dokonywał aktualizacji wszystkich założeń przyjętych w procesie tworzenia rezerw na ryzyko prawne związane z umowami walutowych kredytów hipotecznych w CHF. W związku z powyższym, kwota rezerwy może ulegać zmianie w przyszłości.

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Ujawnienia w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Bank to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Bank nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Na dzień bilansowy nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu wymienionych porozumień.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bank otrzymał i złożył zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania i które mogą potencjalnie podlegać kompensacie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 412 367	-1 850 010	-310 724	251 633
	RAZEM	2 412 367	-1 850 010	-310 724	251 633

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 589 498	-1 882 641	-613 100	93 757
	RAZEM	2 589 498	-1 882 641	-613 100	93 757

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	1 707 743	-1 363 113	-163 164	181 465
	RAZEM	1 707 743	-1 363 113	-163 164	181 465

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 779 301	-1 834 018	-838 090	107 193
	RAZEM	2 779 301	-1 834 018	-838 090	107 193

Ujawnione powyżej wartości aktywów i zobowiązań finansowych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu instrumentów pochodnych – na bazie wartości godziwej,
- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu – na bazie wartości według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rekoncyliacja wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, z wartościami prezentowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

31.12.2019	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	2 035 159	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 085 989	50 830	24
	377 208	Instrumenty zabezpieczające	377 208	-	26
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 974 733	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 040 368	65 635	24
	614 765	Instrumenty zabezpieczające	614 765	-	26

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 394 178	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 455 976	61 798	24
	313 565	Instrumenty zabezpieczające	313 565	-	26
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 874 245	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 919 394	45 149	24
	905 056	Instrumenty zabezpieczające	905 056	-	26

5.3 Ryzyko rynkowe

W prowadzonej działalności Bank jest narażony na ryzyko rynkowe, którego źródłem są zmiany parametrów rynkowych. Ryzyko rynkowe to ryzyko obniżenia wyniku finansowego lub kapitału Banku na skutek zmian rynkowych. Podstawowymi czynnikami ryzyka rynkowego są:

- stopy procentowe,
- kursy walutowe,
- ceny kapitałowych papierów wartościowych,
- ceny towarów.

W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem rynkowym, stanowiący strukturalno-organizacyjne i metodologiczne ramy, mające na celu utrzymanie struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w zgodzie z zakładanymi celami strategicznymi.

Głównym celem strategii zarządzania ryzykiem rynkowym jest optymalizowanie wyników finansowych w taki sposób by realizowane były cele Banku przy jednoczesnym utrzymaniu ekspozycji na ryzyko rynkowe w ramach apetytu na ryzyko określonego przez limity zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem rynkowym bazuje na trójstopniowym systemie kontroli zgodnym z międzynarodowymi najlepszymi praktykami bankowymi i rekomendacjami nadzoru bankowego. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym oraz procedury go regulujące uwzględniają podział na księgę handlową i bankową.

Ryzyko rynkowe księgi handlowej

Zarządzając ryzykiem rynkowym księgi handlowej Bank dąży do optymalizowania wyników finansowych oraz zapewnienia maksymalnie wysokiej jakości obsługi klientów Banku w zakresie dostępu do rynku (market making) pozostając w ramach limitów zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Głównym narzędziem pomiaru ryzyka rynkowego księgi handlowej jest model wartości zagrożonej (VaR). Wartość ta odzwierciedla poziom jednodniowej straty która może zostać przekroczona z prawdopodobieństwem nie większym niż 1%. Wartość miary VaR wyznaczana jest metodą symulacji historycznej na podstawie 2-letniej historii obserwacji dynamiki czynników ryzyka rynkowego. Zbiór czynników uwzględnianych przy wyliczaniu VaR obejmuje wszystkie istotne czynniki rynkowe brane pod uwagę przy wycenie instrumentów finansowych za wyjątkiem specyficznego ryzyka kredytowego emitenta i kontrahenta. Szacowanie wpływu zmian czynników rynkowych na bieżącą wartość danego portfela odbywa się z wykorzystaniem pełnej rewaluacji (jako różnica między wartością portfela po zmianie poziomów parametrów rynkowych o historycznie zaobserwowane zmiany czynników a bieżącą wartością portfela). Dla tak wyznaczonego zbioru prawdopodobnych zmian wartości portfela (dystrybuanty) wyznaczany jest VaR jako 1% - kwantyl.

Model poddawany jest bieżącej statystycznej weryfikacji poprzez porównanie wartości VaR do rzeczywistych i rewaluacyjnych wyników. Analizy za rok 2019, jak również za 2018 rok, potwierdzają adekwatność stosowanego modelu.

Kształtowanie się w latach 2019 i 2018 ekspozycji ryzyka rynkowego portfela handlowego Banku w ujęciu miary Value at Risk przedstawiają poniższe tabele

	31.12.2019	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	237	6	190	1 161
ryzyko stopy procentowej	1 098	873	1 386	2 055
Portfel handlowy	1 100	874	1 447	2 581

	31.12.2018	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	117	9	171	1 232
ryzyko stopy procentowej	1 154	472	1 083	1 733
Portfel handlowy	1 129	488	1 103	2 384

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej

Zarządzając ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej Bank kieruje się celem zabezpieczenia wartości ekonomicznej kapitału oraz realizacji założonego wyniku odsetkowego w ramach przyjętych limitów. Pozycja finansowa Banku w odniesieniu do zmieniających się stóp procentowych monitorowana jest poprzez lukę stopy procentowej (lukę przeszacowania), analizę duration, analizy wrażliwości, symulacje szokowe (stress testing) oraz VaR. Pomiar ryzyka stopy procentowej księgi bankowej przeprowadzany jest generalnie z częstotliwością miesięczną.

W roku 2019 Bank dostosował proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej do wytycznych EBA „W sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego” z 19 lipca 2018 roku (EBA/GL/2018/02).

W poniższej tabeli przedstawiono wrażliwość kontraktową NII (dochód odsetkowy, z ang. *Net Interest Income*) na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wrażliwość EVE (ekonomiczna wartość kapitału, z ang. *Economic Value of Equity*) na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. (scenariusz standardowy nie uwzględniający profilu ryzyka funduszy własnych) według stanu na 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku.

WRAŻLIWOŚĆ W %	31.12.2019	31.12.2018
NII	-6,94	-8,65
EVE	-2,94(*)	-1,07

(*) Pomiar EVE na dzień 31 grudnia 2019 roku uwzględnia wytyczne EBA „W sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego” (EBA/GL/2018/02 z 19 lipca 2018 roku).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest zarządzane łącznie dla księgi handlowej i bankowej. Celem zarządzania ryzykiem kursu walutowego jest kształtowanie profilu walutowego pozycji bilansowych i pozabilansowych tak, aby pozostawał on w ramach wewnętrznych limitów.

Kształtowanie się ryzyka walutowego Banku w ujęciu miary Value at Risk i pozycji walutowej przedstawiają poniższe tabele

VALUE AT RISK	31.12.2019	31.12.2018
Waluty razem (*)	122	54

(*) VaR zaprezentowany w pozycji „Waluty razem” stanowi obliczenie wielkości VaR dla całego portfela, a więc uwzględnia zależności korelacyjne pomiędzy walutami.

Pozycja walutowa

31.12.2019	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	23 018 008	19 107 106	14 770 726	18 597 989	83 639
USD	5 108 516	8 431 987	12 363 822	9 006 351	34 000
CHF	2 715 419	614 002	2 968 114	5 069 893	-362
GBP	445 661	969 948	748 318	224 240	-209
JPY	16 353	113 221	112 481	15 541	72
NOK	303 790	68 356	10 677	245 964	147
CZK	99 210	34 910	198 046	262 370	-24
SEK	97 899	69 352	60 956	89 485	18
Pozostałe waluty	157 176	184 642	378 101	349 701	934
RAZEM	31 962 032	29 593 524	31 611 241	33 861 534	118 215

31.12.2018	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	22 455 421	18 387 092	10 131 578	14 181 183	18 724
USD	5 483 705	8 283 535	11 114 205	8 301 420	12 955
CHF	3 007 369	578 497	4 229 992	6 664 142	-5 278
GBP	275 357	975 357	827 920	126 347	1 573
HUF	3 219	190 119	243 818	57 151	-233
NOK	209 725	46 549	190 749	353 895	30
CZK	53 790	71 006	246 324	229 050	58
SEK	89 227	45 522	9 862	53 484	83
Pozostałe waluty	94 500	174 422	183 285	99 929	3 434
RAZEM	31 672 313	28 752 099	27 177 733	30 066 601	31 346

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.4 Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest:

- zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i z przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności i rentowności kapitałów własnych,
- zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej, oraz
- określenie rozwiązań na przetrwanie sytuacji kryzysowej, w przypadku jej ewentualnego wystąpienia.

W Banku funkcjonuje scentralizowany system zarządzania ryzykiem płynności obejmujący bieżące zarządzanie płynnością i kontrolę pierwszego poziomu sprawowane przez odpowiedzialne jednostki, kontrolę drugiego poziomu dokonywaną przez dedykowaną jednostkę odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem oraz niezależny audyt.

Zarządzanie płynnością w Banku prowadzone jest w horyzoncie śróddziennym, krótko- oraz długoterminowym. Analiza płynności śróddziennej dotyczy przepływów realizowanych w ciągu dnia, poprzez krótkoterminową analizę płynności rozumiany jest system pomiaru płynności w horyzoncie do roku, a analiza długoterminowa obejmuje okres powyżej jednego roku. Ze względu na specyfikę stosowanych narzędzi i technik zarządzania ryzykiem płynności Bank zarządza płynnością bieżącą i średnioterminową wspólnie z płynnością krótkoterminową.

Kontrola płynności odbywa się w ramach ciągłego procesu wyznaczania i analizy wartości szeregu wskaźników i miar dotyczących płynności śróddziennej, krótkoterminowej oraz długoterminowej. Częstotliwość ich monitorowania jest dopasowana do specyficznego aspektu płynności – np. dzienna dla płynności krótkoterminowej, miesięczna dla płynności długoterminowej. Wskaźniki i miary płynności podlegają procesowi formalnego limitowania. Wykorzystanie limitów jest regularnie monitorowane i przedstawiane kierownictwu Banku. W przypadku stwierdzenia przekroczenia uruchamiany jest proces eskalacji mający na celu poinformowanie decydentów i ostatecznie przywrócenie ekspozycji ryzyka płynności do akceptowalnych poziomów.

Integralną częścią procesu kontroli płynności Banku jest scenariuszowa analiza testów warunków skrajnych przeprowadzana w trybie miesięcznym. W jej ramach oceniana jest płynność Banku w przypadku wystąpienia kryzysu na rynkach finansowych i/lub kryzysu wywołanego przez czynniki wewnętrzne, specyficzne dla Banku.

Zarządzając płynnością, Bank szczególną uwagę zwraca na płynność w walutach obcych, co znajduje odzwierciedlenie w monitorowaniu, limitowaniu i kontrolowaniu płynności osobno dla poszczególnych istotnych walut, monitorowaniu zapotrzebowania na bieżącą i przyszłą płynność walutową i w przypadku zidentyfikowania takiej potrzeby jej zabezpieczeniu z wykorzystaniem swapów walutowych. Monitorowanie obejmuje także potencjalny wpływ na płynność konieczności wnoszenia depozytów zabezpieczających transakcje pochodne.

W celu zdefiniowania zasad zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej Bank przygotował zatwierdzoną przez Zarząd Banku „Politykę zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej”, która określa procedury awaryjnego postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych. Polityka ta uwzględnia codzienne monitorowanie systemowych i specyficznych dla Banku wskaźników ostrzegawczych oraz trzy stopnie zagrożenia płynności w zależności od poziomu wskaźników ostrzegawczych sytuacji Banku oraz sytuacji rynkowej. Określa również źródła pokrycia przewidywanego wpływu środków pieniężnych z Banku. W dokumencie tym określone zostały również procedury monitorowania stanów płynności, procedury działań awaryjnych, zespoły zadaniowe przywracające płynność Banku oraz zakres odpowiedzialności kierownictwa za podejmowanie niezbędnych decyzji związanych z przywróceniem wymaganego poziomu płynności finansowej Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej zaprezentowane zostały podstawowe informacje ilościowe dotyczące sytuacji płynnościowej Banku na koniec 2019 roku w porównaniu do końca 2018 roku. Obejmują one strukturę zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności (kontraktowo), urealnioną lukę płynności oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych.

Struktura zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**) (***)	1 661 130	48 552	171 899	613 258	603 447	3 098 286
Zobowiązania wobec klientów (***)	123 471 043	12 590 259	20 906 526	546 046	940 818	158 454 692
Zobowiązania z tytułu leasingu	13 510	15 892	69 629	207 820	370 330	677 181
Emisje własne	95 843	519 113	946 599	55 890	-	1 617 445
Zobowiązania podporządkowane	-	-	82 067	321 949	3 121 594	3 525 610
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	74 115	-	12 087	42 114	56 483	184 799
Razem	125 315 641	13 173 816	22 188 807	1 787 077	5 092 672	167 558 013
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	37 235 632	-	-	-	-	37 235 632
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	21 792 826	-	-	-	-	21 792 826
Razem	59 028 458	-	-	-	-	59 028 458

31.12.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**) (***)	1 563 680	51 873	171 860	720 186	466 350	2 973 949
Zobowiązania wobec klientów (***)	117 580 349	11 606 641	20 838 450	850 341	653 782	151 529 563
Zobowiązania z tytułu leasingu	-	-	-	38 014	-	38 014
Emisje własne	-	102 056	1 061 429	584 671	-	1 748 156
Zobowiązania podporządkowane	-	-	67 102	294 264	2 429 522	2 790 888
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	57 421	45 008	102 429
Razem	119 144 029	11 760 570	22 138 841	2 544 897	3 594 662	159 182 999
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	35 199 622	-	-	-	-	35 199 622
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	19 043 911	-	-	-	-	19 043 911
Razem	54 243 533	-	-	-	-	54 243 533

(*) Dla zobowiązań bilansowych, udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania oraz udzielonych zobowiązań gwarancyjnych kwoty ekspozycji zostały przypisane najwcześniejszym tenorom, w których na podstawie zawartych przez Bank umów możliwy jest wypływ środków z Banku. Jednakże w rzeczywistości oczekiwane przez Bank wypływy środków są istotnie niższe niż wynikałoby to z powyższego zestawienia. Dzieje się tak ze względu na znaczną dywersyfikację zobowiązań względem klientów oraz stadium życia poszczególnych umów. Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wypływu środków odbywa się w Banku w sposób ciągły. Bank szacuje również bardziej prawdopodobne wypływy, które zostały odzwierciedlone w tabelach opisanych jako „Urealniona luka płynności”.

(**) łącznie z Bankiem Centralnym

(***) bez zobowiązań z tytułu leasingu

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Urealniona luka płynności

Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają między innymi urealnienia dotyczące rdzenności depozytów i ich zapadalności, urealnienia przepływów z udzielonych zobowiązań pozabilansowych z tytułu finansowania i gwarancji oraz z tytułu aktywów bez kontraktowych harmonogramów spłat. Uwzględnia się także urealnione przepływy z posiadanego przez Bank portfela papierów wartościowych oraz przepływy wynikające z wcześniejszych spłat portfela kredytów hipotecznych. Są to główne przyczyny odróżniające lukę urealnioną od nieurealnionej. Luki mają charakter statyczny tj. nie uwzględniają wpływu na profil płynności zmian w wolumenie (np. nowych depozytów) bilansu i pozycji pozabilansowych Banku.

Urealniona luka płynności

31.12.2019	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	37 289 235	5 749 275	27 614 844	62 970 209	61 026 429	194 649 992
Pasywa bilansowe	10 571 118	8 483 214	20 603 246	15 503 903	139 488 511	194 649 992
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-6 432 613	-1 061 775	1 149 837	2 998 797	3 038 425	-307 329
Luka okresowa	20 285 504	-3 795 714	8 161 435	50 465 103	-75 423 657	-307 329
Luka skumulowana	-	16 489 790	24 651 225	75 116 328	-307 329	-

31.12.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	38 469 391	4 301 852	27 945 498	54 740 456	58 889 979	184 347 176
Pasywa bilansowe	14 158 802	6 388 596	21 540 559	15 865 849	126 393 370	184 347 176
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-5 432 795	-858 201	40 105	2 806 125	2 794 283	-650 483
Luka okresowa	18 877 794	-2 944 945	6 445 044	41 680 732	-64 709 108	-650 483
Luka skumulowana	-	15 932 849	22 377 893	64 058 625	-650 483	-

Przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych

Poniżej przedstawiono zobowiązania oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych odpowiednio w kwotach netto i brutto.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto Bank zalicza:

- Swapy stopy procentowej (IRS),
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- Opcje walutowe i opcje na złoto,
- Opcje na stopę procentową (Cap / Floor),
- Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych,
- Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto Bank zalicza:

- Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS),
- Forwardy walutowe,
- Swapy walutowe (FX-Swap),
- Forwardy na papiery wartościowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania z tytułu pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
31.12.2019	48 242	92 083	204 441	980 160	593 030	1 917 956
31.12.2018	93 469	49 950	566 715	786 415	402 470	1 899 019

Przepływy dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
31.12.2019						
Wpływy	20 678 287	7 002 569	14 517 278	11 933 202	1 501 027	55 632 363
Wypływy	20 715 278	6 980 073	14 520 523	12 023 733	1 707 454	55 947 061
31.12.2018						
Wpływy	23 547 848	5 499 680	9 683 794	7 569 348	2 237 288	48 537 958
Wypływy	24 336 212	5 496 469	10 102 035	7 633 251	2 422 687	49 990 654

5.5 Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne. Ryzyko strategiczne, ryzyko biznesowe i ryzyko reputacji są odrębnymi kategoriami ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym bazuje na procedurach wewnętrznych, które są zgodne z wymogami prawa, uchwałami, rekomendacjami i wytycznymi nadzorcy. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje: identyfikację, ocenę, monitorowanie, przeciwdziałanie oraz raportowanie. Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego polega na analizie czynników wewnętrznych, jak również czynników zewnętrznych mogących mieć istotny wpływ na osiągnięcie celów Banku.

Głównymi narzędziami stosowanymi w identyfikacji i ocenie ryzyka operacyjnego są: wewnętrzne zdarzenia operacyjne, zewnętrzne zdarzenia operacyjne, kluczowe wskaźniki ryzyka, analiza scenariuszy oraz samoocena ryzyka operacyjnego. Działania monitorujące prowadzone są na trzech poziomach obrony: zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku (wszyscy pracownicy), kontrola zarządzania ryzykiem (Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem) i audyt wewnętrzny (Departament Audytu Wewnętrznego). Przeciwdziałanie ryzyku operacyjnemu obejmuje m.in. definiowanie limitów ryzyka operacyjnego, oraz obowiązek inicjowania działań zabezpieczających w przypadku ich przekroczenia, system kontroli wewnętrznej, plany utrzymania ciągłości działania oraz ochronę ubezpieczeniową.

System raportowania ryzyka operacyjnego umożliwia ocenę narażenia Banku na ryzyko operacyjne oraz skuteczne zarządzanie tym ryzykiem, a także odgrywa fundamentalną rolę w procesie informowania Rady Nadzorczej, Zarządu i kadry kierowniczej o ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne. Oparty jest w szczególności na kwartalnych raportach z kontroli ryzyka operacyjnego, które zawierają m.in.: profil ryzyka operacyjnego, wykorzystanie limitów strat, analizy trendów w istotnych kategoriach ryzyka operacyjnego, straty potencjalne, informacje o kluczowych wskaźnikach ryzyka operacyjnego oraz o wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego.

W zarządzanie ryzykiem operacyjnym zaangażowane są Rada Nadzorcza, Zarząd oraz Komitet Ryzyka Operacyjnego. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym koordynowany jest przez Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem.

Ze względu na zróżnicowany charakter ryzyka wymagający specjalistycznej wiedzy za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w swoich obszarach odpowiadają wszyscy pracownicy Banku, a także wybrane jednostki specjalistyczne.

W celu zapewnienia zgodności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym z wymogami regulacyjnymi co najmniej raz w roku przeprowadzana jest weryfikacja systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia zdarzenia operacyjne w podziale na kategorie określone w art. 324 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 575/2013:

- oszustwa wewnętrzne – straty spowodowane działaniem polegającym na celowej defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodności lub dyskryminacji pracowników, które dotyczą co najmniej jednej strony wewnętrznej,
- oszustwa zewnętrzne – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią,
- zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy – straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników,
- klienci, produkty i praktyki operacyjne – straty wynikające z niewywiązania się z obowiązków zawodowych względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu,
- szkody związane z aktywami rzeczowymi – straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych wydarzeń,
- zakłócenia działalności Banku i awarie systemów – straty powstałe na skutek zakłóceń działalności Banku lub awarii systemów,
- wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wyniki ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.

ZDARZENIA OPERACYJNE W PODZIALE NA KATEGORIE	2019	2018
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	66,93%	55,40%
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	20,09%	17,38%
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	6,79%	16,98%
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	3,60%	6,65%
Oszustwa zewnętrzne	2,06%	2,84%
Oszustwa wewnętrzne	0,38%	0,49%
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,15%	0,26%
Razem	100,00%	100,00%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.6 Zarządzanie kapitałem własnym

Celem procesu zarządzania kapitałem w Banku jest:

- zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania – poprzez zachowanie równowagi pomiędzy zdolnością do podejmowania ryzyka (limitowaną posiadanymi funduszami własnymi) oraz poziomem generowanego ryzyka,
- utrzymywanie kapitału na pokrycie ryzyka powyżej poziomu określonego jako minimalny, aby umożliwić dalszy rozwój działalności, uwzględnienie ewentualnych przyszłych zmian w wymogach kapitałowych i zabezpieczenie interesów akcjonariuszy,
- utrzymywanie preferowanej struktury kapitału w celu utrzymania pożądanej jakości kapitału na pokrycie ryzyka,
- kreowanie wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie funduszy Banku.

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania kapitałem i monitorowania kapitału, który powstał w ramach procesu Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP). Za jego funkcjonowanie jest odpowiedzialny Pion Finansowy, pod kierownictwem CFO (Chief Financial Officer). Ostateczną odpowiedzialność za zarządzanie kapitałem ponosi Zarząd Banku, wspierany przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka, który zatwierdza proces zarządzania kapitałem. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania kapitałem, w szczególności zatwierdza strategię zarządzania kapitałem. Strategia zarządzania kapitałem określa cele oraz główne zasady zarządzania i monitorowania adekwatności kapitałowej Banku, takie jak wytyczne dotyczące źródeł pokrywania ryzyka, preferowanej struktury kapitału wymaganego na pokrycie ryzyka, długoterminowych celów kapitałowych, systemu limitów kapitałowych oraz źródeł dodatkowego kapitału w sytuacjach awaryjnych.

W Banku istnieje także polityka kapitałowych planów awaryjnych, której celem jest ustanowienie zasad i obowiązków w przypadku wystąpienia lub rozwoju kryzysu, który miałby wpływ na znaczące ograniczenie poziomu kapitalizacji Banku. Polityka określa nadzór wraz z obowiązkami, w celu wczesnego i spójnego zarządzania sytuacją kryzysową.

Adekwatność kapitałową Banku kontroluje Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka Banku oraz Zarząd Banku. Okresowe raporty na temat skali i kierunków zmian współczynników kapitałowych wraz ze wskazaniem potencjalnych zagrożeń sporządzane są: dla Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Aktywów, Pasywów i Ryzyka. Monitorowany jest poziom podstawowych rodzajów ryzyka w odniesieniu do zewnętrznych limitów nadzoru bankowego i wewnętrznych limitów Banku. Przeprowadzane są analizy i oceny kierunków rozwoju działalności biznesowej z punktu widzenia zgodności z wymogami kapitałowymi. Prognozowanie i monitoring poziomu aktywów ważonych ryzykiem, funduszy własnych oraz współczynników kapitałowych stanowi integralną część procesu planowania i budżetowania, z uwzględnieniem testów warunków skrajnych.

W Banku funkcjonuje proces alokacji kapitału, którego celem jest gwarancja bezpiecznego i optymalnego zwrotu dla akcjonariuszy. Wymaga to z jednej strony alokowania kapitału na produkty/klientów/linie biznesowe, gwarantującego adekwatne do ryzyka dochody, a z drugiej strony uwzględniania w podejmowanych decyzjach biznesowych kosztu kapitału. Na potrzeby analizy osiągniętych dochodów w stosunku do podejmowanego ryzyka oraz optymalizacji wykorzystania kapitału różnych rodzajów działalności stosowane są miary efektywności uwzględniające podejmowane ryzyko.

Regulacyjne wymagania kapitałowe

Kalkulacje regulacyjnych wymogów kapitałowych dokonano w oparciu o zapisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, wraz z późniejszymi zmianami, w szczególności zmienione przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, wskaźnika stabilnego finansowania netto, wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rynkowego, ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, ekspozycji wobec przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, dużych ekspozycji, wymogów dotyczących sprawozdawczości i ujawniania informacji, a także Rozporządzeniami Wykonawczymi i Delegowanymi Komisji (UE) (dalej „Rozporządzenie 575/2013”).

Zgodnie z prawem, Bank powinien utrzymywać minimalne wartości współczynników kapitałowych na poziomie regulacyjnym Filara I wynikającego z Rozporządzenia 575/2013, wymogu Filara II wynikającego z ustawy Prawo Bankowe oraz wymogu połączonego bufora wynikającego z Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Minimalne wartości współczynników kapitałowych na poziomie Filara I wynoszą:

- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie 8%,
- Współczynnik kapitału Tier I (T1) na poziomie 6%,
- Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) na poziomie 4,5%.

W ramach Filara II, Bank nie posiada dodatkowego wymogu kapitałowego.

Na wymóg połączonego bufora wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 składają się:

- Bufor zabezpieczający w wysokości 2,50%,
- Bufor antycykliczny w wysokości 0,01% (bufor antycykliczny wyliczony na dzień 31.12.2019 wyniósł 0,0096%),
- Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,75%,
- Bufor ryzyka systemowego w wysokości 2,89% (wskaźnik bufora ryzyka systemowego wynosi 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko dla wszystkich ekspozycji znajdujących się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Łącznie Bank zobowiązany jest utrzymywać:

- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie 14,15%,
- Współczynnik kapitału Tier I (T1) na poziomie 12,15%,
- Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) na poziomie 10,65%.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku łączny współczynnik kapitałowy Banku wyniósł 18,7% (na dzień 31 grudnia 2018 roku – 18,7%).

	31.12.2019	31.12.2018
WYMOGI KAPITAŁOWE		
Ryzyko kredytowe oraz kontrahenta wraz z CVA	9 377 557	8 785 901
Ryzyko rynkowe	87 707	64 437
Ryzyko operacyjne	443 575	450 366
Całkowity wymóg kapitałowy	9 908 839	9 300 704
FUNDUSZE WŁASNE		
Kapitał podstawowy Tier I	20 448 802	19 714 754
Kapitał Tier II	2 750 000	2 000 000
Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego	23 198 802	21 714 754
WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	16,5%	17,0%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,7%	18,7%

Łączny współczynnik kapitałowy na koniec grudnia 2019 roku jest na takim samym poziomie jak na koniec grudnia 2018.

Całkowity wymóg kapitałowy był wyższy o 6,5%, głównie ze względu na wyższy wymóg kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego spowodowany głównie przez wzrost wolumenów kredytowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 kapitał podstawowy Tier I był wyższy o 3,7% w porównaniu do stanu z 31 grudnia 2018 roku. Wzrost funduszy własnych do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego o 6,8% wynika z zatrzymania 25% zysku netto za rok 2018 do kapitału Tier I oraz zaliczenia do kapitału Tier II, po uprzedniej zgodzie KNF, kwoty 0,75 mld złotych z emisji obligacji podporządkowanych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W kalkulacji wymogów kapitałowych Bank stosuje:

- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- kompleksową metodę ujmowania zabezpieczeń finansowych do ograniczania ryzyka kredytowego,
- metodę wyceny według wartości rynkowej do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kontrahenta,
- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego pozycji oraz metoda oparta na duracji do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego pozycji instrumentów dłużnych,
- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego i szczególnego instrumentów kapitałowych,
- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu wniesionych z góry wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania,
- metodę standardową na ryzyko walutowe,
- metodę uproszczoną na ryzyko cen towarów,
- metodę standardową na ryzyko korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych,
- zaawansowaną metodę pomiaru ryzyka operacyjnego (jednak na poziomie nie niższym niż 50% wymogu kapitałowego obliczonego według metody standardowej).

Fundusze własne

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo Bankowe z późn. zm.

Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych Tier I i funduszy Tier II.

	31.12.2019	31.12.2018
FUNDUSZE WŁASNE		
Kapitały	22 526 788	21 821 998
Składniki kapitału nie zaliczone do funduszy własnych, w tym:	-2 064 215	-2 310 600
Zysk netto za rok bieżący	-2 247 467	-2 310 600
Kwota zysku netto za rok bieżący uwzględniona w funduszach własnych po zgodzie KNF	183 252	-
Korekty regulacyjne, w tym:	-13 771	203 356
Wartości niematerialne	-676 946	-565 402
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-102 678	-41 747
Korekty dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 w okresie przejściowym	805 540	850 761
Dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny	-39 687	-40 256
Kapitał podstawowy Tier I	20 448 802	19 714 754
Kapitał Tier II	2 750 000	2 000 000
Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego	23 198 802	21 714 754

Składniki kapitału nie zaliczone do funduszy własnych:

- zysk netto za rok bieżący - zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego zweryfikowany przez biegłego rewidenta odpowiedzialnego za badanie sprawozdania finansowego Banku, pomniejszony o wszelkie możliwe do przewidzenia obciążenia i dywidendy, może być ujęty w kapitale podstawowym Tier I po uzyskaniu zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Na dzień 31 grudnia 2019 roku, w kapitale podstawowym Tier I została uwzględniona kwota 183 252 tys zł z zysku netto Banku za pierwsze półrocze 2019 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Korekty regulacyjne:

- wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), pomniejszają kapitał podstawowy Tier I, zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013,
- rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne z tytułu instrumentów finansowych, które nie zostały wycenione według wartości godziwej, w tym przewidywanych przepływów pieniężnych jest wyłączona z wartości skumulowanych innych całkowitych dochodów, zgodnie z art. 33 lit. a) Rozporządzenia 575/2013,
- dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny tworzone są dla wszystkich aktywów wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 34 Rozporządzenia 575/2013,
- korekty w okresie przejściowym z tytułu wdrożenia MSSF 9.

Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Banku stosowane są metody opracowane przez Bank.

W ocenie tej Bank bierze pod uwagę następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko nieruchomości własnych,
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych,
- ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne),
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko reputacji,
- ryzyko modeli,
- ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- ryzyko działalności bancassurance,
- ryzyko inwestycji finansowych.

Dla każdego ryzyka uznanego za istotne, Bank opracowuje i stosuje odpowiednie metody jego oceny i pomiaru. W Banku stosowane są następujące sposoby oceny ryzyka:

- ocena jakościowa – stosowana w przypadku trudno mierzalnych rodzajów ryzyka (ryzyko braku zgodności, ryzyko reputacji oraz ryzyko działalności bancassurance) z potencjalnym pokryciem kapitałem w obrębie innych rodzajów ryzyka,
- ocena poprzez oszacowanie bufora kapitałowego – stosowana w przypadku rodzajów ryzyka, których nie można w łatwy sposób określić ilościowo, jednak możliwa jest łączna ocena ich wpływu (ryzyko modeli, ryzyko zmian warunków makroekonomicznych),
- ocena ilościowa – stosowana w przypadku tych rodzajów ryzyka, które można zmierzyć za pomocą kapitału ekonomicznego (pozostałe rodzaje oprócz ryzyka płynności i ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej), bądź w oparciu o miary dla niego właściwe (ryzyko płynności i ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej).

Generalnie preferowanym sposobem pomiaru ryzyka oraz określania wynikających z niego wymogów kapitałowych są modele wartości zagrożonej (VaR) oparte na założeniach wynikających z apetytu Banku na ryzyko. Modele opracowywane są zgodnie z najlepszymi praktykami rynkowymi z uwzględnieniem wymogów regulacyjnych i uzupełniane o testy warunków skrajnych i/lub analizy scenariuszowe. W przypadku rodzajów ryzyka, dla których taka metodyka nie została ostatecznie opracowana i wdrożona, Bank stosuje modele regulacyjne uzupełnione o testy warunków skrajnych, bądź uproszczone metody pomiaru.

Opracowana została również spójna metodyka szacowania bufora na ryzyko zmian warunków makroekonomicznych oraz ryzyko modeli. Wyznaczanie bufora kapitałowego na pokrycie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych dokonywane jest na podstawie analizy wpływu scenariusza spowolnienia gospodarczego na kapitał ekonomiczny w horyzoncie prognozy, z dodatkowym uwzględnieniem wpływu zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy oraz na zmiany waluacji portfeli klasyfikowanych jako HTCS.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko modeli szacowane jest natomiast z wykorzystaniem wyników walidacji modeli oraz analiz scenariuszowych pozwalających na ocenę wpływu potencjalnych nieprawidłowości w modelu na jego wyniki. Na podstawie zagregowanych wyników wyznaczany jest bufor kapitałowy na pokrycie ryzyka modeli.

Przy wyznaczaniu potrzeb kapitałowych w pierwszej kolejności wylicza się kapitał ekonomiczny oddzielnie dla każdego istotnego ryzyka zidentyfikowanego w Banku, które można mierzyć ilościowo. W następnej kolejności wielkości kapitału ekonomicznego ustalone dla poszczególnych rodzajów ryzyka zostają zagregowane w łączną kwotę kapitału ekonomicznego. Kwota ta jest następnie powiększana o bufor kapitałowy na ryzyko modeli oraz zmian warunków makroekonomicznych. Suma kapitału ekonomicznego i bufora kapitałowego stanowi kapitał wewnętrzny Banku.

5.7 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku

Wycena do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których dostępne są wartości rynkowe z aktywnego rynku, opiera się na rynkowych kwotowaniach danego instrumentu (mark-to-market).

Wycena do wartości godziwej pozagiełdowych instrumentów pochodnych oraz instrumentów cechujących się ograniczoną płynnością (tj. dla których wartości kwotowań rynkowych są nieosiągalne regularnie) dokonywana jest na podstawie kwotowań innych instrumentów aktywnego rynku poprzez ich replikację z wykorzystaniem szeregu technik wyceny, w tym szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych (mark-to-model).

Na 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku Bank dokonał klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie według następującej hierarchii:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy papierów wartościowych kwotowanych na aktywnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy niepłynnych papierów skarbowych, municypalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego, liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe), kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, za wyjątkiem tych przypadków, które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy kredytów i pożyczek, korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej, kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, dla których wpływ nieobserwowalnych parametrów (np. czynników ryzyka kredytowego) na wycenę jest uznawany za istotny.

Wycena do wartości godziwej wykonywana jest bezpośrednio przez jednostkę organizacyjną w ramach Pionu Zarządzania Ryzykami, niezależną od jednostek zawierających transakcje. Metodyka wyceny do wartości godziwej, w tym zmiany jej parametryzacji, podlegają akceptacji przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka (ALCO). Adekwatność metod wyceny podlega bieżącej analizie oraz cyklicznym przeglądom w ramach zarządzania ryzykiem modeli. W ramach tej samej jednostki organizacyjnej wykonywana jest ocena adekwatności oraz istotności czynników ryzyka w zakresie przypisania modeli wycen do odpowiedniego poziomu hierarchii wyceny do wartości godziwej zgodnie z ustalonymi zasadami klasyfikacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

31.12.2019	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	15 467 463	12 376 755	9 002 361	36 846 579
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 123 003	148 321	8 171	1 279 495
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	2 082 947	3 042	2 085 989
- Banki	-	783 664	3 042	786 706
- Klienci	-	1 299 283	-	1 299 283
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	377 208	-	377 208
- Banki	-	91 677	-	91 677
- Klienci	-	285 531	-	285 531
Papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	14 344 460	9 768 279	7 077 273	31 190 012
Papiery wartościowe wyceniane obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	125 454	125 454
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	1 545 782	1 545 782
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik	-	-	242 639	242 639
Zobowiązania:	184 799	2 655 133	-	2 839 932
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	184 799	-	-	184 799
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	2 040 368	-	2 040 368
- Banki	-	713 693	-	713 693
- Klienci	-	1 326 675	-	1 326 675
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	614 765	-	614 765
- Banki	-	566 163	-	566 163
- Klienci	-	48 602	-	48 602

31.12.2018	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	12 494 171	10 091 049	9 276 990	31 862 210
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	632 316	159 022	99 001	890 339
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 454 746	1 230	1 455 976
- Banki	-	777 243	1 230	778 473
- Klienci	-	677 503	-	677 503
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	313 565	-	313 565
- Banki	-	69 195	-	69 195
- Klienci	-	244 370	-	244 370
Papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	11 861 855	8 163 716	7 111 833	27 137 404
Papiery wartościowe wyceniane obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	65 408	65 408
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	1 696 888	1 696 888
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez wynik	-	-	302 630	302 630
Zobowiązania:	102 429	2 824 450	-	2 926 879
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	102 429	-	-	102 429
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 919 394	-	1 919 394
- Banki	-	686 757	-	686 757
- Klienci	-	1 232 637	-	1 232 637
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	905 056	-	905 056
- Banki	-	882 460	-	882 460
- Klienci	-	22 596	-	22 596

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2019	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE OBOWIĄZKOWO WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY
Stan na początek okresu	99 001	1 230	1 696 888	302 630	65 408	7 111 833
Zwiększenia, w tym:	630 034	3 032	218 375	-	60 046	1 985 420
Reklasyfikacja	-	1 486	-	-	-	544 884
Transakcje zawarte w 2019	-	-	-	-	-	-
Zakup/Udzielenie	628 919	-	166 522	-	-	1 212 241
Rozliczenie / wykup	-	363	-	-	-	-
Przychód z instrumentów finansowych	1 115	1 183	51 853	-	60 046	228 295
ujęty w rachunku zysków i strat	1 115	1 183	34 347	-	60 046	181 369
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	17 506	-	-	46 926
Zmniejszenia, w tym:	-720 864	-1 220	-369 481	-59 991	-	-2 019 980
Reklasyfikacja	-	-	-	-	-	-83 209
Rozliczenie / wykup	-131 455	-	-55 795	-58 649	-	-366 767
Sprzedaż/Splata	-589 388	-	-313 686	-	-	-1 552 779
Strata z instrumentów finansowych	-21	-1 220	-	-1 342	-	-17 225
ujęta w rachunku zysków i strat	-21	-1 220	-	-1 342	-	-1 399
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-	-15 826
Stan na koniec okresu	8 171	3 042	1 545 782	242 639	125 454	7 077 273
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	20	1 183	9 071	-3 393	-	66 197
Rachunku zysków i strat w pozycji:	20	1 183	-6 920	-3 393	-	32 071
wynik z tytułu odsetek	13	-	968	138	-	35 952
wynik z tytułu odpisów	-	-	-7 888	-	-	-3 881
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	7	1 183	-	-3 531	-	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	15 991	-	-	34 126

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2018	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE OBOWIĄZKOWO WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY
Stan na początek okresu	14 211	1 218	-	-	-	711 823
Zastosowanie MSSF 9 po raz pierwszy	-	-	1 841 682	365 137	52 339	4 360 232
Stan na początek okresu – przekształcony	14 211	1 218	1 841 682	365 137	52 339	5 072 055
Zwiększenia, w tym:	1 511 412	12	480 016	8 976	13 069	3 094 204
Reklasyfikacja	392	-	-	-	-	10 869
Transakcje zawarte w 2018	-	-	-	2 745	-	-
Zakup/Udzielenie	1 510 007	-	408 520	-	-	3 034 342
Przychód z instrumentów finansowych	1 013	12	71 496	6 231	13 069	48 993
ujęty w rachunku zysków i strat	1 013	12	39 931	6 231	13 069	48 993
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	31 565	-	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-1 426 622	-	-624 810	-71 483	-	-1 054 426
Reklasyfikacja	-14 211	-	-	-	-	-124 275
Rozliczenie / wykup	-738	-	-36 789	-71 483	-	-45 018
Sprzedaż/Splata	-1 411 659	-	-588 021	-	-	-825 745
Strata z instrumentów finansowych	-14	-	-	-	-	-59 388
ujęta w rachunku zysków i strat	-14	-	-	-	-	-
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-	-59 388
Stan na koniec okresu	99 001	1 230	1 696 888	302 630	65 408	7 111 833
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	46	12	66 705	6 095	-	28 486
Rachunku zysków i strat w pozycji:	46	12	34 098	6 095	-	40 133
wynik z tytułu odsetek	40	-	28 479	2 287	-	40 133
wynik z tytułu odpisów	-	-	5 619	-	-	-
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	6	12	-	3 808	-	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	32 607	-	-	-11 647

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przeniesienie instrumentów między poziomami hierarchii wartości godziwej następuje na podstawie zmian w dostępności kwotowań z aktywnego rynku według stanu na koniec okresów sprawozdawczych.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku dokonano następujących przeniesień instrumentów finansowych między poziomami hierarchii wyceny do wartości godziwej:

- z Poziomu 3 do Poziomu 2 przeniesiono obligacje municypalne i korporacyjne, dla których dokonano wyceny przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje municypalne i korporacyjne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych miał nieistotny wpływ na wycenę oraz transakcje pochodne rynku kapitałowego z uwagi na brak istotnego wpływu nieobserwowalnego czynnika (korelacji) na wycenę,
- z Poziomu 2 do Poziomu 3 przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowany parametr (korelacja) istotnie wpływał na wycenę.

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2019 roku jest następujący:

AKTYWA / ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	
					SCENARIUSZ POZYTYWNY	SCENARIUSZ NEGATYWNY
Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe	6 890 342	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,37%-0,95%	68 220	-83 460
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	3 042	Model Black Scholes	Korelacja	0-1	410	-8
Kredyty i pożyczki wyceniane przez wynik finansowy	242 639	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	1,40%-2,11%	3 260	-3 416
Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne dochody całkowite	1 545 782	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	2,59%-3,30%	15 522	-15 304

AKTYWA FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	PARAMETR	SCENARIUSZ	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	
				SCENARIUSZ POZYTYWNY	SCENARIUSZ NEGATYWNY
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	125 454	Dyskonto dotyczące konwersji	+10%/-10%	15 682	-15 682
Inwestycja kapitałowa w podmiot udzielający informacji kredytowej wyznaczona do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	176 965	Stopa dyskontowa	+1%/-1%	19 905	-16 250

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2018 roku jest następujący:

AKTYWA / ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	
					SCENARIUSZ POZYTYWNY	SCENARIUSZ NEGATYWNY
Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe	7 021 454	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,35%-1,04%	87 509	-87 509
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	1 230	Model Black Scholes	Korelacja	0-1	558	-684
Kredyty i pożyczki wyceniane przez wynik finansowy	302 630	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,43%-1,11%	3 066	-3 015
Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne dochody całkowite	1 696 888	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	2,07%-2,75%	11 524	-8 854

AKTYWA FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	PARAMETR	SCENARIUSZ	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	
				SCENARIUSZ POZYTYWNY	SCENARIUSZ NEGATYWNY
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	65 408	Dyskonto dotyczące konwersji	+10%/-10%	10 901	-10 901
Inwestycja kapitałowa w podmiot udzielający informacji kredytowej wyznaczona do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	172 561	Stopa dyskontowa	+1%/-1%	19 868	-16 150

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Instrumenty finansowe nie wyceniane w wartości godziwej w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku

W Banku znajdują się instrumenty finansowe, które w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Wartość godziwa stanowi cenę, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Na 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku Bank dokonała klasyfikacji szacunków wartości godziwej dla instrumentów nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na następujących poziomach:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy skarbowych papierów wartościowych kwotowanych na płynnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy lokat międzybankowych, dłużnych papierów wartościowych własnej emisji, niepłynnych skarbowych papierów wartościowych, municypalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz kredytów i depozytów, dla których ujęty w modelu wyceny czynnik ryzyka kredytowego (parametr nieobserwowalny) jest na poziomie istotnym.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, utrzymywanych według wartości wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości, przyjęto że wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową. Dotyczy to w szczególności środków pieniężnych oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych.

Dla kredytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę na ryzyko płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności.

Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża dla kredytów w PLN skorygowana o kwotowania transakcji FX-Swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej jako, iż średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.

Dla depozytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.

Wartość godziwa depozytów i kredytów, z wyjątkiem kredytów gotówkowych oraz hipotecznych udzielonych w walutach PLN i CHF objętych modelem przedpłat, została wyznaczona w oparciu o ich kontraktowe przepływy.

Wycena mark-to-model instrumentów dłużnych własnej emisji opiera się na metodzie dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie stawek odpowiednich rynków (zależnie od warunków emisji). Do dyskontowania ustalonych oraz implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są stawki międzybankowego rynku pieniężnego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

31.12.2019	WARTOSC BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	5 138 758	5 138 145	3 036 363	2 101 782	-
Należności od banków	2 243 908	2 246 223	-	1 038 859	1 207 364
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	129 886 963	131 260 959	-	502 344	130 758 615
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	14 557 831	14 885 744	9 102 253	1 068 286	4 715 205
Aktywa razem	151 827 460	153 531 071	12 138 616	4 711 271	136 681 184
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	4 550	4 602	-	-	4 602
Zobowiązania wobec innych banków	3 043 969	3 083 744	-	678 799	2 404 945
Zobowiązania wobec klientów	158 543 950	158 779 955	-	379 787	158 400 168
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 604 344	1 602 985	-	1 602 985	-
Zobowiązania podporządkowane	2 764 493	2 766 289	-	2 766 289	-
Zobowiązania razem	165 961 306	166 237 575	-	5 427 860	160 809 715

31.12.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	12 972 575	12 970 021	3 182 868	9 787 153	-
Należności od banków	2 508 553	2 509 509	-	1 241 170	1 268 339
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	120 349 597	120 878 815	-	-	120 878 815
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	11 130 367	11 225 335	5 136 636	1 188 734	4 899 965
Aktywa razem	146 961 092	147 583 680	8 319 504	12 217 057	127 047 119
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 067	5 070	-	-	5 070
Zobowiązania wobec innych banków	2 921 955	2 952 856	-	278 288	2 674 568
Zobowiązania wobec klientów	150 132 028	150 134 795	-	347 902	149 786 893
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 732 596	1 729 580	-	1 729 580	-
Zobowiązania podporządkowane	2 012 485	2 013 376	-	2 013 376	-
Zobowiązania razem	156 804 131	156 835 677	-	4 369 146	152 466 531

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6. Działalność powiernicza

Usługi powiernicze świadczone są na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Klientami Banku są krajowe i zagraniczne instytucje finansowe, banki oferujące usługi powiernicze i inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze inwestycyjne oraz emerytalne, a także instytucje niefinansowe. Bank świadczy usługi polegające między innymi na rozliczaniu transakcji zawieranych na rynkach krajowych i zagranicznych, przechowywaniu aktywów klientów, prowadzeniu rachunków papierów wartościowych, wycenie aktywów, obsłudze płatności dywidend i odsetek oraz pełni funkcję depozytariusza dla funduszy inwestycyjnych i emerytalnych. Dodatkowo w 2019 r. Bank rozpoczął świadczenie usług jako agent emisji.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank prowadził 7 954 rachunków papierów wartościowych i rachunków zbiorczych (na dzień 31 grudnia 2018 roku - 13 001 rachunków).

7. Działalność maklerska

Bank Pekao S.A. zapewnia szeroki dostęp do usług i produktów rynku kapitałowego w ramach oferty świadczonej przez wydzieloną jednostkę organizacyjną Banku - Biuro Maklerskie Pekao, dedykowaną do sprzedaży produktów rynku kapitałowego.

W 2019 roku doszło do konsolidacji działalności maklerskiej w Grupie Pekao, na skutek której Centralny Dom Maklerski Pekao S.A. stał się częścią Biura Maklerskiego Pekao. Dodatkowo, w ramach przeprowadzonej konsolidacji, Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o. (DI Xelion) zaprzestał działalności maklerskiej, a Klienci DI Xelion otrzymali atrakcyjną ofertę przeniesienia aktywów do Biura Maklerskiego Pekao.

Zadaniem Biura Maklerskiego Pekao (w grudniu 2019 roku nastąpiła zmiana nazwy Domu Maklerskiego Pekao na Biuro Maklerskie Pekao) jest dostarczanie najwyższej jakości usług maklerskich w ramach oferty Banku Pekao S.A. Kompleksowe pośrednictwo na rynku kapitałowym zapewnia inwestorom, w szczególności klientom indywidualnym Banku Pekao S.A., możliwość inwestowania w instrumenty finansowe o zróżnicowanej specyfice notowane na rynku regulowanym i w alternatywnym systemie obrotu, organizowanych przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie oraz BondSpot S.A. (m.in. w akcje, obligacje skarbowe oraz korporacyjne, instrumenty pochodne – kontrakty i opcje; ETF-y, certyfikaty, warranty), a także na określonych rynkach zagranicznych w dowolnym kanale obsługi Klienta (z wykorzystaniem internetu, urządzeń mobilnych, telefonicznie oraz w formie obsługi bezpośredniej świadczonej przez Doradców Klienta w placówce).

W ramach współpracy z podmiotami zależnymi Biuro pełni funkcję Podmiotu Oferującego i przyjmującego zapisy na certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych oferowanych przez TFI PZU, listy zastawne oferowane w ramach obsługi emisji Listów zastawnych emitowanych przez Pekao Bank Hipoteczny S.A., a także pośredniczy w obsłudze sprzedaży Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych emitowanych przez Bank Pekao S.A.

Ponadto prowadzi obsługę Certyfikatów Strukturyzowanych emitowanych przez UniCredit Bank AG oraz Raiffeisen Centobank AG oraz oferuje jednostki uczestnictwa FIO wybranych Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych.

W ramach konsorcjów detalicznych Biuro Maklerskie Pekao umożliwia nabywanie instrumentów w ramach publicznych ofert pierwotnych realizowanych za jego pośrednictwem, a także dokonywanie transakcji instrumentami rynku niepublicznego.

Obsługa bezpośrednia prowadzona jest za pośrednictwem 379 Punktów Usług Maklerskich zlokalizowanych w oddziałach Banku Pekao S.A. na terenie całego kraju oraz zdalnych kanałów obsługi Pekao24Makler (serwis internetowy, serwis telefoniczny, aplikacja mobilna) w pełni zintegrowanych z usługą Pekao24 Bankowości Elektronicznej Banku Pekao S.A.

Biuro Maklerskie Pekao jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie oraz bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.

Biuro Maklerskie Pekao przestrzega zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Domów Maklerskich gwarantując kompleksową obsługę z zachowaniem najwyższych standardów i norm etycznych oraz bierze czynny udział w pracach nad rozwojem rynku kapitałowego w Polsce.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Informacja o instrumentach finansowych klientów, zapisanych na rachunkach maklerskich bądź przechowywanych w formie dokumentu.

	31.12.2019		31.12.2018	
	ILOŚCIOWO (W SZTUKACH)	WARTOŚCIOWO	ILOŚCIOWO (W SZTUKACH)	WARTOŚCIOWO
INSTRUMENTY FINANSOWE KLIENTÓW				
Zapisane na rachunkach papierów wartościowych	2 599 565 898	27 209 243	1 002 377 159	16 364 804
Instrumenty kapitałowe i prawa do nich	2 570 184 410	25 103 445	1 001 966 031	15 695 591
Instrumenty dłużne i prawa do nich	29 381 488	2 105 798	411 128	669 213
Przechowywane w formie dokumentu	690 909 626	5 668 875	-	-
Instrumenty kapitałowe i prawa do nich	690 909 626	5 668 875	-	-
Instrumenty dłużne i prawa do nich	-	-	-	-

Informacja o środkach pieniężnych klientów na rachunkach maklerskich

	31.12.2019	31.12.2018
Zdeponowane na rachunkach pieniężnych w biurze maklerskim oraz wpłacone na poczet nabycia papierów wartościowych w pierwszej ofercie publicznej lub publicznym obrocie pierwotnym	919 969	315 324
Pozostałe środki pieniężne klientów	13 372	1 156
Razem	933 341	316 480

Rozrachunki z tytułu nierozliczonych transakcji

	31.12.2019	31.12.2018
Należności z tytułu zawartych transakcji	-	2 419
Zobowiązania z tytułu zawartych transakcji	3 091	5

Rozrachunki z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych S.A. (KDPW), KDPW_CCP S.A. i giełdowymi izbami rozrachunkowymi

	31.12.2019	31.12.2018
Należności z funduszu rozliczeniowego	-	840
Należności z tytułu depozytów zabezpieczających	30 378	10 172
Pozostałe należności	-	55
Razem należności	30 378	11 067
Zobowiązania z tytułu depozytów zabezpieczających	740	-
Razem zobowiązania	740	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

8. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2019			RAZEM
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe należności od klientów	5 083 796	40 127	6 316	5 130 239
Lokaty w bankach	46 086	-	-	46 086
Transakcje z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	39 129	-	-	39 129
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	344 802	603 942	-	948 744
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	235 250	235 250
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	20 854	20 854
Razem	5 513 813	644 069	262 420	6 420 302

	2018			RAZEM
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe należności od klientów	4 695 301	34 657	7 612	4 737 570
Lokaty w bankach	52 940	-	-	52 940
Transakcje z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	27 059	-	-	27 059
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	290 772	665 187	-	955 959
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	155 547	155 547
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	12 101	12 101
Razem	5 066 072	699 844	175 260	5 941 176

Koszty z tytułu odsetek

	2019	2018
Depozyty klientów	-924 788	-940 779
Depozyty innych banków	-20 768	-16 087
Transakcje z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-40 310	-34 782
Kredyty i pożyczki	-2 305	-774
Leasing	-16 568	-7 785
Dłużne papiery wartościowe	-105 941	-71 956
Razem	-1 110 680	-1 072 163

Wykazane powyżej kwoty kosztów odsetkowych dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

9. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2019	2018
Obsługa rachunków bankowych, zleceń płatniczych oraz operacji gotówkowych	635 820	622 694
Karty płatnicze	610 518	596 925
Kredyty i pożyczki	391 547	359 464
Marża na transakcjach walutowych z klientami	491 758	461 308
Pośrednictwo w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych	143 762	178 307
Operacje papierami wartościowymi	19 671	14 602
Działalność powiernicza	58 530	63 296
Gwarancje, akredytywy i podobne operacje	63 918	63 426
Pozostałe	38 130	32 563
Razem	2 453 654	2 392 585

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2019	2018
Karty płatnicze	-264 275	-269 052
Przelewy i przekazy	-23 343	-21 364
Operacje papierami wartościowymi i pochodnymi instrumentami finansowymi	-26 131	-27 005
Usługi pośrednictwa	-32 945	-28 350
Działalność powiernicza	-15 996	-16 125
Obsługa rachunków bankowych	-4 792	-4 695
Pozostałe	-5 899	-2 735
Razem	-373 381	-369 326

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji (inne niż kwoty uwzględnione podczas ustalania efektywnej stopy procentowej) wynikają z aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

10. Przychody z tytułu dywidend

	2019	2018
Od jednostek zależnych	269 154	235 263
Od emitentów papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 023	485
Od emitentów instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 250	19 616
Razem	291 427	255 364

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

11. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

	2019	2018
Wynik z kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	-3 485	-4 866
Wynik z papierów wartościowych wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	59 263	7 937
Wynik z wymiany	-35 079	803
Wynik z instrumentów pochodnych	87 185	42 108
Wynik z papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	20 516	20 728
Razem	128 400	66 710

12. Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Zrealizowane zyski

	2019	2018
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	19 154	12 050
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	62 318	128 871
Zobowiązania finansowe niewyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-	1
Razem	81 472	140 922

Zrealizowane straty

	2019	2018
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-9 793	-
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-281	-185
Zobowiązania finansowe niewyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-445	-85
Razem	-10 519	-270

Zrealizowany zysk netto	70 953	140 652
--------------------------------	---------------	----------------

13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

	2019	2018
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (*) (**)	-518 002	-446 942
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-14 939	-1 550
Kredyty i pożyczki wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-5 850	9 343
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-4 887	-3 995
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-52 717	-57 303
Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych	-27 712	-
Razem	-624 107	-500 447

(*) Pozycja obejmuje również odpisy dotyczące należności od banków.

(**) W roku 2019 Bank dokonał sprzedaży portfela wierzytelności kredytowych o zadłużeniu ogółem 663,1 mln złotych. Zrealizowany wynik brutto na transakcji wyniósł 40,9 mln złotych. Analogicznie w roku 2018 Bank dokonał sprzedaży wierzytelności kredytowych o zadłużeniu ogółem 280,7 mln złotych. Zrealizowany wynik brutto na transakcji wyniósł 36,4 mln złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody operacyjne

	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	19 707	96 759
Przychody z wynajmu lokali	21 470	24 178
Otrzymane odszkodowania, odzyski, kary i grzywny	19 832	24 686
Przychody uboczne	19 449	10 687
Odzyskane koszty windykacji	15 800	11 777
Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności spomych i innych aktywów	479	246
Rozwiązanie odpisów z tytułu rezerw na zobowiązania sporne i pozostałe	4 752	229
Pozostałe	1 811	1 216
Razem	103 300	169 778

Pozostałe koszty operacyjne

	2019	2018 PRZEKSZTAŁCONY
Odpisy z tytułu rezerw na zobowiązania sporne i pozostałe	-53 356	-14 892
Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych	-18 990	-
Koszty monitorowania transakcji kartowych	-6 814	-8 624
Koszty uboczne	-5 144	-7 207
Koszty z tytułu ubezpieczenia kredytów	-605	-3 675
Koszty z tytułu reklamacji klientów i roszczeń spomych	-2 809	-2 423
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności spomych i innych aktywów	-791	-6 511
Strata na sprzedaży/likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-2 734	-703
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	-415	-630
Pozostałe	-3 648	-2 513
Razem	-95 306	-47 178

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	7 994	122 600
--	--------------	----------------

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

15. Ogólne koszty administracyjne

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze

	2019	2018
Wynagrodzenia	-1 532 141	-1 492 614
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	-277 926	-271 755
Koszty płatności na bazie akcji	-13 190	-17 598
Razem	-1 823 257	-1 781 967

Pozostałe koszty administracyjne

	2019	2018
Koszty rzeczowe	-867 150	-947 579
Podatki i opłaty	-28 101	-34 722
Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	-452 141	-265 099
Składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-24 210	-16 516
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-591 403	-561 992
Razem	-1 963 005	-1 825 908

Razem ogólne koszty administracyjne	-3 786 262	-3 607 875
--	-------------------	-------------------

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązują nowe zasady wnoszenia składek na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (dalej „BFG”), przewidziane Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (dalej „Ustawa o BFG”).

Zgodnie z Ustawą o BFG, banki są zobowiązane wносить kwartalne składki na fundusz gwarancyjny banków oraz roczną składkę na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Składki te nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Zobowiązanie do wniesienia kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków powstaje z pierwszym dniem każdego kwartału, natomiast zobowiązanie do wniesienia rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków powstaje z dniem 1 stycznia danego roku.

W wyniku zastosowania wytycznych Interpretacji KIMSF 21 Opłaty do ujęcia powyższych zobowiązań, rachunek wyników Banku Pekao za 2019 rok został obciążony kosztami kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków w wysokości 82 287 tys. złotych (za 2018 rok - 121 856 tys. złotych) oraz rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków w wysokości 369 854 tys. złotych (za 2018 - 143 243 tys. złotych).

16. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych

	2019	2018
Rzeczowe aktywa trwałe	-277 525	-166 150
Nieruchomości inwestycyjne	-219	-293
Wartości niematerialne	-183 124	-171 736
Razem	-460 868	-338 179

17. Zysk (strata) jednostek zależnych i stowarzyszonych

	2019	2018
Odpisy z tytułu utraty wartości udziałów w jednostkach zależnych	-	-11 069
Razem zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	-	-11 069

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

18. Podatek dochodowy

Uzgodnienie pomiędzy podatkiem obliczonym jako iloczyn wyniku finansowego brutto i obowiązującej stawki podatkowej a rzeczywistym obciążeniem podatkowym wykazany w rachunku zysków i strat.

	2019	2018
Wynik finansowy brutto	3 015 766	3 020 751
Obciążenie podatkowe według zastosowanej stawki podatkowej 19%	572 996	573 943
Różnice trwale:	195 303	136 208
Przychody nie podlegające opodatkowaniu	-59 735	-51 447
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów, w tym:	256 188	194 577
składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	85 907	50 369
podatek od niektórych instytucji finansowych	112 367	106 778
pozostałe koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	57 914	37 430
Wpływ stawek podatkowych stosowanych zgodnie art.19 ust.1 pkt 2 UPDOP	-	-
Ulgi podatkowe nieuwjęte w rachunku zysków i strat	82	40
Pozostałe	-1 232	-6 962
Efektywne obciążenie zysku brutto podatkiem dochodowym	768 299	710 151

Zastosowana stawka podatkowa 19% jest obowiązującą w Polsce stawką podatku dochodowego od osób prawnych.

Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym

	2019	2018
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT		
Bieżący podatek dochodowy	-741 983	-701 505
Bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku wyników	-741 228	-708 463
Korekty dotyczące bieżącego podatku z lat ubiegłych	-305	7 150
Pozostałe podatki (np. podatek pobrany u źródła)	-450	-192
Odroczony podatek dochodowy	-26 316	-8 646
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	-26 316	-8 646
Obciążenie podatkowe wykazane w jednostkowym rachunku zysków i strat	-768 299	-710 151
KAPITAŁY WŁASNE		
Bieżący podatek dochodowy	X	53
Odroczony podatek dochodowy	-37 085	-5 415
Z tytułu dochodów i kosztów ujętych w innych składnikach całkowitych dochodów:		
przeszacowanie instrumentów finansowych traktowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-14 292	-8 542
przeszacowanie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży – papiery dłużne	X	X
przeszacowanie aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-24 717	-2 370
przeszacowanie aktywów finansowych z prawem do kapitału	X	X
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	-39 009	-10 912
Obciążenie podatkowe dotyczące pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	1 924	5 497
przeszacowanie aktywów finansowych z prawem do kapitału	1 418	5 774
sprzedaż aktywów finansowych z prawem do kapitału	X	-200
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	506	-77
Razem obciążenie	-805 384	-715 513

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2019 ROKU											
	STAN NA POCZĄTEK OKRESU			ZMIANY ODNOŚZONE NA			INNE			STAN NA KONIEC OKRESU		
	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH		
REZERWA NA PODATEK ODROZCZONY												
Przychody do otrzymania dotyczące papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Przychody do otrzymania dotyczące kredytów	131 927	131 927	-	-12 398	-	-	-	119 529	119 529	-		
Zwyżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	239 503	174 259	65 244	66 646	37 631	201	-199	343 782	241 106	102 676		
Amortyzacja przyspieszona	114 951	114 951	-	-9 523	-	-	-	105 428	105 428	-		
Ulga inwestycyjna	3 833	3 833	-	591	-	-	-	4 424	4 424	-		
Zapłacone koszty pośrednictwa	132 387	132 387	-	27 298	-	-	-	159 685	159 685	-		
Inne	2 466	2 466	-	-420	-	284	-	2 330	2 330	-		
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	625 067	559 823	65 244	72 194	37 631	485	-199	735 178	632 502	102 676		
AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODROZCZONEGO												
Koszty do poniesienia dotyczące papierów wartościowych	5 873	5 873	-	80 813	-	-	-	86 686	86 686	-		
Koszty do poniesienia dotyczące depozytów i otrzymanych kredytów	35 836	35 836	-	595	-	-	-	36 431	36 431	-		
Zniżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	397 681	397 681	-	-84 976	-	-	-	312 705	312 705	-		
Przychody otrzymane do rozliczenia w czasie od kredytów i rachunków bieżących	286 669	286 669	-	35 864	-	-	-	322 533	322 533	-		
Koszty z tytułu odpisów na rezerwy kredytowe	594 811	594 811	-	9 384	-	-145	-	604 050	604 050	-		
Rezerwy na koszty osobowe	114 301	97 346	16 955	2 273	546	-	-40	117 080	99 619	17 461		
Rezerwy na koszty rzeczowe	20 495	20 495	-	1 478	-	-	-	21 973	21 973	-		
Strata z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Inne	10 389	10 389	-	447	-	-	-	10 836	10 836	-		
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	1 466 055	1 449 100	16 955	45 878	546	-145	-40	1 512 294	1 494 833	17 461		
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	X	X	X	-26 316	-37 085	-630	159	X	X	X		
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	840 988	889 277	-48 289	X	X	X	X	777 116	862 331	-85 215		
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2018 ROKU											
	STAN NA POCZĄTEK OKRESU			ZMIANY ODNOŚZONE NA			INNE			STAN NA KONIEC OKRESU		
	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RAZEM PODATEK ODROZCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH		
REZERWA NA PODATEK ODROZCZONY												
Przychody do otrzymania dotyczące papierów wartościowych	11 800	11 800	-	-8 760	-	-3 040	-	-	-	-		
Przychody do otrzymania dotyczące kredytów	138 433	138 433	-	-6 506	-	-	-	131 927	131 927	-		
Zwyżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	137 220	133 658	3 562	40 601	598	-	61 084	239 503	174 259	65 244		
Amortyzacja przyspieszona	114 625	114 625	-	326	-	-	-	114 951	114 951	-		
Ulga inwestycyjna	4 199	4 199	-	-366	-	-	-	3 833	3 833	-		
Zapłacone koszty pośrednictwa	111 039	111 039	-	22 129	-	-781	-	132 387	132 387	-		
Inne	1 607	1 607	-	859	-	-	-	2 466	2 466	-		
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	518 923	515 361	3 562	48 283	598	-3 821	61 084	625 067	559 823	65 244		
AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODROZCZONEGO												
Koszty do poniesienia dotyczące papierów wartościowych	-	-	-	5 873	-	-	-	5 873	5 873	-		
Koszty do poniesienia dotyczące depozytów i otrzymanych kredytów	35 371	35 371	-	465	-	-	-	35 836	35 836	-		
Zniżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	367 406	367 406	-	30 890	-	-615	-	397 681	397 681	-		
Przychody otrzymane do rozliczenia w czasie od kredytów i rachunków bieżących	197 778	197 778	-	44 033	-	44 858	-	286 669	286 669	-		
Koszty z tytułu odpisów na rezerwy kredytowe	489 743	489 743	-	-46 988	-4 741	152 056	4 741	594 811	594 811	-		
Rezerwy na koszty osobowe	110 134	93 103	17 031	1 200	-76	3 043	-	114 301	97 346	16 955		
Rezerwy na koszty rzeczowe	16 393	16 393	-	4 102	-	-	-	20 495	20 495	-		
Strata z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Inne	10 327	10 327	-	62	-	-	-	10 389	10 389	-		
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	1 227 152	1 210 121	17 031	39 637	-4 817	199 342	4 741	1 466 055	1 449 100	16 955		
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	X	X	X	-8 646	-5 415	203 163	-56 343	X	X	X		
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	708 229	694 760	13 469	X	X	X	X	840 988	889 277	-48 289		
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-		

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W ocenie Banku aktywo z tytułu podatku odroczonego w kwocie 777 116 tys. złotych wykazane na 31 grudnia 2019 jest możliwe w całości do zrealizowania. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dotychczasowe wyniki spółki oraz zakładane wyniki w przyszłych okresach. W analizie tej przyjęto pięcioletni horyzont czasowy.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku nie wystąpiły różnice przejściowe związane z inwestycjami w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku ze spełnieniem warunków kontrolowania terminów odwracania się różnic przejściowych i występowaniem prawdopodobieństwa, że różnice te nie odwrócą się w dającej się przewidzieć przyszłości.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku nie występowały ujemne różnice przejściowe, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

19. Zysk netto przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	2019	2018
Zysk netto	2 247 467	2 310 600
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034
Zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	8,56	8,80

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Na 31 grudnia 2019 roku w Banku nie występują instrumenty rozwadniające w postaci obligacji zamiennych na akcje.

	2019	2018
Zysk netto	2 247 467	2 310 600
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034
Średnia ważona liczba akcji zwykłych do wyliczenia zysku rozwodnionego	262 470 034	262 470 034
Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	8,56	8,80

20. Dywidendy

Na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Zarząd Banku Pekao S.A. nie podjął decyzji w sprawie rekomendacji odnośnie wypłaty dywidendy za rok 2019.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

21. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym

KASA I NALEŻNOŚCI OD BANKU CENTRALNEGO	31.12.2019	31.12.2018
Gotówka	3 036 976	3 182 868
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	2 101 956	9 790 608
Inne środki	-	11
Kasa i należności od Banku Centralnego brutto	5 138 932	12 973 487
Odpis z tytułu utraty wartości	-174	-912
Kasa i należności od Banku Centralnego netto	5 138 758	12 972 575

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKU CENTRALNEGO	31.12.2019	31.12.2018
Depozyty terminowe	4 550	5 067
Razem	4 550	5 067

Należności i zobowiązania wobec Banku Centralnego wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Kasa i operacje z Bankiem Centralnym według walut

31.12.2019	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	3 759 446	4 550
EUR	806 786	-
USD	242 253	-
GBP	101 235	-
CHF	78 726	-
NOK	53 804	-
Pozostałe waluty	96 508	-
Razem	5 138 758	4 550

31.12.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	10 417 622	5 067
EUR	1 980 231	-
USD	211 636	-
GBP	132 732	-
CHF	78 688	-
NOK	41 374	-
Pozostałe waluty	110 292	-
Razem	12 972 575	5 067

Bank musi zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku środki rezerwy obowiązkowej na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim są oprocentowane w wysokości 0,5%.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

22. Należności od banków

Należności od banków według struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	618 837	272 635
Lokaty międzybankowe	200 843	843 804
Kredyty i pożyczki	172 583	262 067
Zabezpieczenia pieniężne	733 090	984 843
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	219 153	126 442
Środki pieniężne w drodze	302 298	29 193
Razem brutto	2 246 804	2 518 984
Odpisy aktualizujące wartość należności	-2 896	-10 431
Razem netto	2 243 908	2 508 553

Należności od banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Należności od banków według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
Należności od banków, w tym:		
do 1 miesiąca	2 080 342	2 242 866
od 1 do 3 miesięcy	3 037	49 890
od 3 miesięcy do 1 roku	83 041	125 022
od 1 do 5 lat	78 005	88 031
powyżej 5 lat	81	51
dla których termin zapadalności upłynął	2 298	13 124
Razem brutto	2 246 804	2 518 984
Odpisy aktualizujące wartość należności	-2 896	-10 431
Razem netto	2 243 908	2 508 553

Należności od banków według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	787 958	614 043
EUR	980 977	1 641 379
GBP	164 928	3 998
USD	80 993	159 804
HUF	53 159	2 525
CZK	50 945	113
Pozostałe waluty	124 948	86 691
Razem	2 243 908	2 508 553

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

23. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu według emitenta i struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	1 279 495	890 339
Aktywa finansowe razem	1 279 495	890 339
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	184 799	102 429
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	1 131 734	637 765
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	1 131 734	637 765
Papiery wartościowe emitowane przez banki	13 974	48 582
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	133 787	203 992
Aktywa finansowe razem	1 279 495	890 339
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	184 799	102 429
obligacje skarbowe	184 799	102 429
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	21	1 720
od 1 do 3 miesięcy	100 922	63 434
od 3 miesięcy do 1 roku	27 093	146 883
od 1 do 5 lat	1 121 806	612 870
powyżej 5 lat	29 653	65 432
termin nieokreślony	-	-
Aktywa finansowe razem	1 279 495	890 339
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	74 115	-
od 1 do 3 miesięcy	-	-
od 3 miesięcy do 1 roku	12 087	-
od 1 do 5 lat	42 114	57 421
powyżej 5 lat	56 483	45 008
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według walut

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE		
PLN	1 264 654	880 457
EUR	12 735	8 634
USD	2 106	1 248
Aktywa finansowe razem	1 279 495	890 339
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
PLN	184 799	102 429
Zobowiązania finansowe razem	184 799	102 429

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

24. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

Instrumenty pochodne stosowane przez Bank

W ramach swojej działalności Bank wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe oferowane klientom oraz służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Większość instrumentów pochodnych stosowanych przez Bank stanowią kontrakty pozagiełdowe (tzw. over-the-counter). Nieznaczną część instrumentów pochodnych stanowią kontrakty zawierane na regulowanych rynkach giełdowych (głównie kontrakty futures).

Pochodne transakcje walutowe wymiany stanowią zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży waluty. Terminowe operacje wymiany walutowej (operacje typu forward) oparte są na określonym w momencie zawarcia kursie waluty na określoną datę w przyszłości. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych wykorzystywane są krzywe zerokuponowe odpowiednie dla danego rynku.

Transakcje swap walutowy są kombinacją wymiany określonych walut na datę spot oraz transakcji odwrotnej na datę forward, przy czym odpowiednie kursy wymiany są ustalone z góry w momencie zawarcia kontraktu. Przy rozliczaniu tych transakcji następuje przepływ środków. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych wykorzystywane są krzywe zerokuponowe odpowiednie dla danego rynku.

Opcje walutowe z dostawą są kontraktami, w ramach których jedna ze stron, nabywca opcji, nabywa za cenę tzw. premii od drugiej ze stron, wystawcy opcji, prawo, lecz nie obowiązek do nabycia (przy opcji call) bądź sprzedaży (przy opcji put) w określonym momencie w przyszłości, lub w określonym przedziale czasu, przewidzianej kontraktem sumy walut o określonym w momencie zawarcia opcji kursie.

W przypadku opcji rozliczanych netto, nabywca w ramach rozliczenia otrzymuje kwotę w wysokości iloczynu kwoty waluty i różnicy między bieżącym kursem rynkowym a kursem ustalonym przy zawarciu transakcji.

Opcje barierowe z jedną barierą to opcje, w których nabywane prawo jest prawem warunkowym zależnym od zdarzenia w określonym z góry przedziale czasowym polegającego na wzroście kursu powyżej ustalonego w dniu transakcji poziomu bariery (zdarzenie UP) lub zdarzenia spadku kursu poniżej bariery (zdarzenie DOWN). Dla bariery typu „wejście” (IN) po zajściu ustalonego zdarzenia prawo warunkowe staje się prawem bezwarunkowym natomiast dla bariery typu „wyjścia” (OUT) po zajściu ustalonego zdarzenia prawo wygasa.

Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Model jest parametryzowany na podstawie kwotowań rynkowych opcji plain vanilla at-the-money oraz spreadów dla opcji out-of-the money i in-the-money (volatility smile) na standardowe terminy.

Instrumenty pochodne dotyczące stóp procentowych pozwalają Bankowi i jego klientom przenosić, modyfikować lub ograniczać ryzyko stóp procentowych.

Transakcje swap stóp procentowych (IRS) to kontrakty, w których kontrahenci wymieniają między sobą strumienie płatności odsetkowych, naliczane od określonej w kontrakcie nominalnej kwoty waluty instrumentu bazowego. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie odpowiednich stawek transakcji IRS. Do dyskontowania ustalonych w warunkach transakcji jak również implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są odpowiednie krzywe zerokuponowe.

Forward Rate Agreement (FRA) to transakcje, w których strony zobowiązują się do zapłaty odsetek od ustalonej kwoty nominalnej, za określony okres rozpoczynający się w przyszłości i naliczonych według ustalonej w dniu zawarcia kontraktu stopy procentowej. Strony rozliczają się w dacie waluty zdyskontowaną stopą referencyjną różnicą odsetkową pomiędzy stawką FRA (stopą terminową w dniu zawarcia transakcji), a stopą referencyjną. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Swapy procentowo-walutowe (Cross currency IRS) to transakcje, w których strony wymieniają kapitał i strumienie odsetkowe w różnych walutach w określonym przedziale czasu. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W wycenie transakcji Basis Swap (swapy procentowo-walutowe o zmiennych kuponach) uwzględniane są również rynkowe kwotowania spreadu bazowego (tzw. Basis Swap spread).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje terminowe na papierach wartościowych to transakcje, w których strony zobowiązują się do zakupu lub sprzedaży papieru wartościowego w określonym terminie w przyszłości za określoną w dniu zawarcia transakcji płatność. Transakcje tego typu wyceniane są poprzez wycenę papieru wartościowego (mark-to-market lub mark-to-model) oraz wycenę przyszłej płatności za papier (metodą dyskontowania przepływu pieniężnego według stopy rynku pieniężnego).

Opcje na stopę procentową (cap/floor) to kontrakty, w ramach których jedna ze stron, nabywca opcji, nabywa za cenę tzw. premii od drugiej ze stron, wystawcy opcji, prawo, lecz nie obowiązek do pożyczania (cap) bądź ulokowania (floor) na określone okresy (każdy z osobna) określone kwoty po ustalonej w momencie zawarcia transakcji stawce oprocentowania. Rozliczenie kontraktu następuje netto (bez lokowania środków) w ustalonych terminach. Transakcje tego typu wyceniane są w oparciu o model Normalny (model Bacheliera). Model jest parametryzowany na podstawie kwotowań rynkowych opcji na standardowo kwotowane terminy.

Transakcje futures na stopę procentową dotyczą wystandaryzowanych kontraktów terminowych nabywanych na rynkach giełdowych. Kontrakty futures wyceniane są w oparciu o kwotowania dostępne bezpośrednio z giełd.

Kontrakty typu swap towarowy stanowią zobowiązanie do rozliczenia pieniężnego netto równoważnego z realizacją transakcji kupna lub sprzedaży towaru po cenie, której zasady wyznaczania są ustalane w momencie zawarcia transakcji. Instrumenty towarowe wyceniane są metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych uwzględniającą krzywą terminową cen towarów.

Azjatyckie opcje towarowe stanowią kontrakty dające prawo do kupna lub sprzedaży w dniu wygaśnięcia opcji określonej ilości towaru po ustalonej cenie, przy czym cena rozliczenia opiera się na kursie średnim ustalonym na podstawie obserwacji ceny spot towaru w okresie poprzedzającym datę zapadalności opcji. Opcje towarowe wyceniane są przy pomocy modelu Blacka-Scholesa z dopasowaniem momentów rozkładu ceny towaru dla średniej arytmetycznej.

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty

W Banku występują instrumenty pochodne będące składnikami złożonych instrumentów finansowych, tj. takich które zawierają zarówno instrument pochodny, jak i umowę zasadniczą, co sprawia, iż część przepływów pieniężnych połączonego instrumentu zmienia się w sposób zbliżony do przepływów wynikających z niezależnego instrumentu pochodnego. Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty powodują, że część lub całość przepływów środków pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej, jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę papieru wartościowego, kurs wymiany waluty obcej, indeks cen lub stóp procentowych.

Bank posiada w swojej ofercie depozyty oraz certyfikaty depozytowe, których składnikiem jest wbudowany instrument pochodny. W związku z tym, iż charakter tego instrumentu nie jest ściśle powiązany z charakterem umowy depozytowej instrument wbudowany został wydzielony i zaklasyfikowany do portfela przeznaczonego do obrotu. Wycena tego instrumentu odnosi się do rachunku zysków i strat. Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (plain vanilla) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszty.

Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym.

Opcje walutowe wbudowane w umowy depozytowe wyceniane są opisaną powyżej metodą wyceny dla opcji walutowych.

Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka. Parametry modelu ustalane są w pierwszej kolejności na podstawie kwotowań opcji oraz kontraktów terminowych, a przy ich braku na podstawie miar statystycznych dynamiki instrumentu bazowego.

Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi

Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

W momencie początkowego ujęcia pochodne instrumenty finansowe zwykle nie posiadają żadnej bądź posiadają znikomą wartość rynkową. Wynika to z tego, że instrumenty pochodne nie wymagają żadnej inwestycji początkowej netto, bądź wymagają tylko niewielkiej początkowej inwestycji netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych.

Instrumenty pochodne uzyskują dodatnią lub ujemną wartość wraz ze zmianami określonej stopy procentowej, ceny papieru wartościowego, ceny towaru, kursu wymiany waluty obcej, indeksu ceny, klasyfikacji kredytowej lub indeksu kredytowego czy też innego parametru rynkowego. W wyniku tych zmian posiadane instrumenty pochodne stają się bardziej lub mniej korzystne od instrumentów o takim samym rezydualnym okresie zapadalności dostępnych w danym momencie na rynku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko kredytowe związane z kontraktami pochodnymi stanowi potencjalny koszt zawarcia nowego kontraktu na warunkach pierwotnych w przypadku, gdy druga strona uczestnicząca w pierwotnym kontrakcie nie spełni swojego obowiązku. Aby ocenić wielkość potencjalnego kosztu zastąpienia Bank wykorzystuje takie same metody jak do oceny ponoszonego ryzyka rynkowego. Aby kontrolować poziom podejmowanego ryzyka kredytowego, Bank dokonuje oceny pozostałych uczestników kontraktów wykorzystując takie same metody, jak przy decyzjach kredytowych.

Poniższe tabele prezentują nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych oraz wartości godziwe instrumentów.

Nominalne kwoty pewnych typów instrumentów finansowych stanowią podstawę do porównań z instrumentami ujmowanymi w bilansie, lecz niekoniecznie wskazują, jakie będą kwoty przyszłych przepływów środków pieniężnych lub jaka jest bieżąca wartość godziwa tych instrumentów, w związku z czym nie określają stopnia narażenia Banku na ryzyko kredytowe lub cenowe.

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2019	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	1 644 621	1 604 186
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	284	3
opcje	8 463	2 003
pozostałe	39	61
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	81 369	53 546
forwardy walutowe	153 950	157 608
swapy walutowe (FX-Swap)	80 285	109 509
opcje walutowe i na złoto	73 950	72 799
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	3 084	3 076
pozostałe	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	25 646	23 523
pozostałe	14 298	14 054
Razem	2 085 989	2 040 368

31.12.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	1 154 369	1 595 812
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	1 609	776
opcje	6 822	2 122
pozostałe	529	1 175
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	37 859	29 475
forwardy walutowe	56 147	114 757
swapy walutowe (FX-Swap)	55 514	34 253
opcje walutowe i na złoto	39 434	39 699
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	2 714	2 693
pozostałe	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	55 222	53 415
pozostałe	45 757	45 217
Razem	1 455 976	1 919 394

Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2019	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Transakcje stopy procentowej						
swapy stopy procentowej (IRS)	2 995 055	12 029 328	59 733 223	91 708 769	30 547 721	197 014 096
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	550 000	-	-	-	-	550 000
opcje	-	252 278	2 216 992	2 595 213	294 715	5 359 198
pozostałe	78 340	-	-	-	-	78 340
Transakcje walutowe i na złoto						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta zakupiona	-	1 013 584	1 242 697	6 215 984	166 666	8 638 931
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta sprzedana	-	1 016 622	1 227 952	6 191 523	166 383	8 602 480
forwardy walutowe - waluta zakupiona	5 107 200	2 854 577	6 417 509	4 360 671	-	18 739 957
forwardy walutowe - waluta sprzedana	5 114 742	2 850 759	6 427 955	4 378 171	-	18 771 627
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta zakupiona	13 821 068	1 703 894	3 999 958	598 423	-	20 123 343
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta sprzedana	13 836 643	1 711 052	4 028 472	591 352	-	20 167 519
opcje kupione	1 241 286	1 109 559	5 131 752	2 596 963	-	10 079 560
opcje sprzedane	1 247 505	1 363 199	4 886 284	2 600 452	-	10 097 440
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych						
opcje	-	-	52 245	58 518	-	110 763
pozostałe	-	-	-	-	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych						
opcje	120 372	387 365	1 154 744	670 370	-	2 332 851
pozostałe	150 827	226 004	180 367	22 895	-	580 093
Razem	44 263 038	26 518 221	96 700 150	122 589 304	31 175 485	321 246 198

31.12.2018	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Transakcje stopy procentowej						
swapy stopy procentowej (IRS)	6 273 879	2 949 405	22 245 907	58 730 301	20 813 961	111 013 453
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	1 950 000	3 200 000	7 100 000	300 000	-	12 550 000
opcje	-	-	872 972	3 143 618	81 448	4 098 038
pozostałe	2 490 966	-	-	-	-	2 490 966
Transakcje walutowe i na złoto						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta zakupiona	-	57 249	269 208	4 888 647	731 927	5 947 031
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta sprzedana	-	52 095	267 651	4 892 043	731 933	5 943 722
forwardy walutowe - waluta zakupiona	6 512 520	2 168 174	4 539 882	1 415 653	-	14 636 229
forwardy walutowe - waluta sprzedana	6 516 088	2 181 576	4 601 423	1 421 946	-	14 721 033
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta zakupiona	14 560 296	2 444 391	990 310	433 276	-	18 428 273
swapy walutowe (FX-Swap) - waluta sprzedana	14 557 574	2 441 497	975 955	403 277	-	18 378 303
opcje kupione	258 944	773 298	2 684 757	1 453 805	-	5 170 804
opcje sprzedane	261 917	777 948	2 688 626	1 453 805	-	5 182 296
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych						
opcje	-	-	68 404	49 972	-	118 376
pozostałe	-	-	-	-	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych						
opcje	85 477	242 350	1 261 812	523 425	-	2 113 064
pozostałe	210 460	318 852	371 803	72 384	-	973 499
Razem	53 678 121	17 606 835	48 938 710	79 182 152	22 359 269	221 765 087

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

25. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury produktowej

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty na nieruchomości	68 557 662	972 945	21 600	69 552 207
Kredyty w rachunku bieżącym	12 224 536	-	-	12 224 536
Kredyty operacyjne	15 075 523	404 374	22 518	15 502 415
Kredyty na inwestycje	20 562 225	168 463	57 226	20 787 914
Kredyty gotówkowe	14 674 372	-	-	14 674 372
Należności z tytułu kart płatniczych	1 113 077	-	-	1 113 077
Należności faktoringowe	2 582 870	-	-	2 582 870
Pozostałe kredyty i pożyczki	837 126	-	141 295	978 421
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	502 300	-	-	502 300
Środki pieniężne w drodze	34 390	-	-	34 390
Wartość bilansowa brutto	136 164 081	1 545 782	242 639	137 952 502
Odpisy aktualizujące wartość należności (*) (**)	-6 277 118	-	-	-6 277 118
Wartość bilansowa	129 886 963	1 545 782	242 639	131 675 384

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 22 356 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

(**) w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 27 712 tys. złotych

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty na nieruchomości	62 442 290	1 295 388	26 826	63 764 504
Kredyty w rachunku bieżącym	12 154 351	-	-	12 154 351
Kredyty operacyjne	14 685 725	401 500	27 750	15 114 975
Kredyty na inwestycje	19 009 562	-	95 669	19 105 231
Kredyty gotówkowe	13 681 398	-	-	13 681 398
Należności z tytułu kart płatniczych	1 141 961	-	-	1 141 961
Należności faktoringowe	2 459 439	-	-	2 459 439
Pozostałe kredyty i pożyczki	794 079	-	152 385	946 464
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-
Środki pieniężne w drodze	64 078	-	-	64 078
Wartość bilansowa brutto	126 432 883	1 696 888	302 630	128 432 401
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 083 286	-	-	-6 083 286
Wartość bilansowa	120 349 597	1 696 888	302 630	122 349 115

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 16 723 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Należności od przedsiębiorstw	57 266 692	1 545 782	44 128	58 856 602
Należności od ludności	75 991 832	-	141 296	76 133 128
Należności od jednostek budżetowych	2 905 557	-	57 215	2 962 772
Wartość bilansowa brutto	136 164 081	1 545 782	242 639	137 952 502
Odpisy aktualizujące wartość należności (*) (**)	-6 277 118	-	-	-6 277 118
Wartość bilansowa	129 886 963	1 545 782	242 639	131 675 384

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 22 356 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

(**) w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 27 712 tys. złotych

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Należności od przedsiębiorstw	52 738 662	1 696 888	56 407	54 491 957
Należności od ludności	70 329 019	-	152 385	70 481 404
Należności od jednostek budżetowych	3 365 202	-	93 838	3 459 040
Wartość bilansowa brutto	126 432 883	1 696 888	302 630	128 432 401
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 083 286	-	-	-6 083 286
Wartość bilansowa	120 349 597	1 696 888	302 630	122 349 115

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 16 723 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:				
do 1 miesiąca	16 067 547	-	2 395	16 069 942
od 1 do 3 miesięcy	4 324 282	-	14 669	4 338 951
od 3 miesięcy do 1 roku	13 524 297	51 859	50 043	13 626 199
od 1 do 5 lat	42 093 945	350 768	130 095	42 574 808
powyżej 5 lat	55 634 329	1 143 155	43 567	56 821 051
dla których termin zapadalności upłynął	4 519 681	-	1 870	4 521 551
Wartość bilansowa brutto	136 164 081	1 545 782	242 639	137 952 502
Odpisy aktualizujące wartość należności (*) (**)	-6 277 118	-	-	-6 277 118
Wartość bilansowa	129 886 963	1 545 782	242 639	131 675 384

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 22 356 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

(**) w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w kwocie 27 712 tys. złotych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:				
do 1 miesiąca	15 495 044	-	2 332	15 497 376
od 1 do 3 miesięcy	3 535 849	-	15 097	3 550 946
od 3 miesięcy do 1 roku	14 602 154	122 967	52 597	14 777 718
od 1 do 5 lat	36 129 694	536 191	168 618	36 834 503
powyżej 5 lat	51 956 261	1 037 730	61 071	53 055 062
dla których termin zapadalności upłynął	4 713 881	-	2 915	4 716 796
Wartość bilansowa brutto	126 432 883	1 696 888	302 630	128 432 401
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 083 286	-	-	-6 083 286
Wartość bilansowa	120 349 597	1 696 888	302 630	122 349 115

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie 16 723 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według walut

	31.12.2019			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
PLN	108 998 763	50 124	242 639	109 291 526
CHF	2 600 631	-	-	2 600 631
EUR	16 497 283	1 495 658	-	17 992 941
USD	1 313 033	-	-	1 313 033
Pozostałe waluty	477 253	-	-	477 253
Wartość bilansowa	129 886 963	1 545 782	242 639	131 675 384

	31.12.2018			RAZEM
	WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	
PLN	101 521 368	48 039	302 630	101 872 037
CHF	2 895 803	-	-	2 895 803
EUR	13 803 852	1 648 849	-	15 452 701
USD	1 754 991	-	-	1 754 991
Pozostałe waluty	373 583	-	-	373 583
Wartość bilansowa	120 349 597	1 696 888	302 630	122 349 115

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

26. Rachunkowość zabezpieczeń

Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru, jaki daje MSSF 9, i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosowała rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Bank na dzień 31 grudnia 2019 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych wyróżniając następujące powiązania zabezpieczające:

- w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (FVH, *fair value hedge*):
  - swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe denominowane w PLN, EUR i USD (dalej: **FVH IRS obligacje**);
- w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (CFH, *cash flow hedge*):
  - swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel kredytów i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu w PLN (dalej: **CFH IRS kredyty/obligacje**),
  - swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w PLN i EUR ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu (dalej: **CFH IRS depozyty**),
  - swapy walutowo-procentowe (basis swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF oraz portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu (dalej: **CFH CIRS depozyty/kredyty**),
  - swapy walutowe (FX-Swap) zabezpieczające portfel kredytów denominowanych w EUR oraz depozytów bieżących i terminowych w USD (dwa odrębne powiązania, dalej określane wspólnie jako: **CFH FX-Swap depozyty/kredyty**).

Wpływ reformy IBOR na rachunkowość zabezpieczeń

W nawiązaniu do zmian w MSR 39 i MSSF 9 opublikowanych w dniu 16 stycznia 2020 roku (opisanych w polityce rachunkowości - nota 4.10), Bank skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania wyżej wymienionych zmian do MSR 39 i MSSF 9 dotyczących wpływu reformy wskaźników referencyjnych stopy procentowej na rachunkowość zabezpieczeń („reforma IBOR”, z ang. *Interbank Offer Rate*) i w ramach prospektywnej weryfikacji efektywności relacji zabezpieczających nie uwzględnił wpływu niepewności dotyczącej wskaźników LIBOR po 31 grudnia 2021r.

Poniżej lista powiązań zabezpieczających oraz nominalne kwoty desygnowanych do nich instrumentów zabezpieczających, na które może mieć wpływ reforma wskaźników referencyjnych stopy procentowej LIBOR, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku:

- CFH CIRS depozyty/kredyty (543 milionów CHF transakcji opartych o LIBOR CHF)
- FVH IRS obligacje (198 milionów USD transakcji opartych o LIBOR USD)

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*)

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej dla stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w walutach PLN, EUR i USD, dla których instrumentami zabezpieczającymi są swapy stopy procentowej (IRS) w tych samych walutach. Bank zabezpiecza w ten sposób komponent ryzyka stopy procentowej związany ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającą wyłącznie ze zmienności rynkowych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD). Zabezpieczany komponent ryzyka odpowiadał w przeszłości za znaczącą część zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Podejście Banku do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej, oraz szczegóły w zakresie ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej przedstawione zostały w nocie 5.2.

Wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na zmiany poziomu stóp procentowych generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej. Bank minimalizuje to ryzyko m.in. poprzez wymaganie od kontrahenta wpłacenia depozytu zabezpieczającego oraz poprzez rozliczanie transakcji na instrumentach pochodnych z udziałem centralnych izb rozliczeniowych (CCP) stosujących szereg mechanizmów pozwalających na systemowe obniżenie ryzyka niewywiązania się stron z zobowiązań wynikających z zawartych transakcji.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione to zabezpieczenie.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zgodnie z podejściem Banku, wskaźnik zabezpieczenia wyznaczany jest jako iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej. Relacja zabezpieczająca zostaje uznana za efektywną, jeśli spełnione są wszystkie poniższe kryteria:

- na podstawie porównania podstawowych parametrów transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających można spodziewać się, że efektywność zabezpieczenia będzie wysoka,
- w każdym okresie sprawozdawczym wskaźnik zabezpieczenia należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie przekracza poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym symulacja wskaźnika zabezpieczenia w zakładanych scenariuszach ewolucji rynkowych stóp referencyjnych należy do przedziału od 80% do 125%.

W zakresie relacji zabezpieczających wartość godziwą głównymi zidentyfikowanymi przez Bank potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Banku na wartość godziwą transakcji zabezpieczających (IRS), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy terminami zapadalności transakcji IRS a terminami zapadalności dłużnych papierów wartościowych,
- różnice w wysokości kuponów odsetkowych generowanych przez pozycję zabezpieczaną i instrumenty zabezpieczające.

Swapy stopy procentowej stosowane przez Bank jako instrumenty zabezpieczające ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku zostały przedstawione w tabelach poniżej.

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

31.12.2019		TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM	
POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT		
FVH IRS obligacje	PLN	Wartość nominalna	-	-	-	280 000	200 000	480 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
	EUR	Wartość nominalna	-	-	470 564	604 707	628 129	1 703 400
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	1,2	0,4	-0,1	0,4
	USD	Wartość nominalna	-	-	-	637 102	113 931	751 033
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	3,7	2,0	3,5
Wartość nominalna razem		-	-	470 564	1 521 809	942 060	2 934 433	

31.12.2018		TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM	
POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT		
FVH IRS obligacje	PLN	Wartość nominalna	-	-	-	280 000	200 000	480 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
	EUR	Wartość nominalna	262 300	-	-	883 650	836 350	1 982 300
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	0,2	-	-	0,9	0,1	0,5
	USD	Wartość nominalna	-	-	127 830	244 381	499 138	871 349
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	6,9	4,9	3,7	4,5
Wartość nominalna razem		262 300	-	127 830	1 408 031	1 535 488	3 333 649	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej na bilans i wynik finansowy

31.12.2019	POWIĄZANIE FVH IRS OBLIGACJE - ZABEZPIECZENIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG		RAZEM
	ZAMOTYZOWANEGO KOSZTU	WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE			
Wartość nominalna	200 000	2 734 433	2 934 433
Wartość bilansowa – aktywa	-	637	637
Wartość bilansowa – zobowiązania	15 469	145 897	161 366
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	-5 871	-37 241	-43 112
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej”	-282	-1 384	-1 666
POZYCJE ZABEZPIECZANE			
Wartość bilansowa – aktywa	214 291	2 973 347	3 187 638
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w bilansie – aktywa	14 288	174 946	189 234
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczaną	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	5 588	35 858	41 446
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

31.12.2018	POWIĄZANIE FVH IRS OBLIGACJE - ZABEZPIECZENIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG		RAZEM
	ZAMOTYZOWANEGO KOSZTU	WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE			
Wartość nominalna	200 000	3 133 649	3 333 649
Wartość bilansowa – aktywa	-	21 166	21 166
Wartość bilansowa – zobowiązania	9 592	134 080	143 672
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-7 560	48 638	41 078
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej”	-78	2 933	2 855
POZYCJE ZABEZPIECZANE			
Wartość bilansowa – aktywa	208 402	3 335 538	3 543 940
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w bilansie – aktywa	8 700	124 954	133 654
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczaną	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	7 476	-45 707	-38 231
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

Bank wykorzystuje:

- walutowe swapy stopy procentowej (basis swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, LIBOR CHF) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe. Instrumentami zabezpieczanymi w tym powiązaniu są portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w CHF oraz depozytów w PLN, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu. Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz składnik zabezpieczający portfel zobowiązań,
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR), generowane przez portfel kredytów i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w PLN,
- swapy walutowe (FX-Swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (EURIBOR, LIBOR, USD) i ekspozycji na ryzyko walutowe generowanych przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w EUR oraz depozytów terminowych i negocjowanych w USD, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu pasywowi zmiennoprocentowemu,
- swapy walutowe (FX-Swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko walutowe generowanych przez portfele kredytów denominowanych w EUR oraz depozytów bieżących i terminowych w USD (nowe powiązanie),
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR), generowane przez portfele depozytów denominowanych w PLN i EUR, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu.

W okresie od 1 stycznia 2019 roku Bank utworzył nowe powiązanie (FX-Swap), analogiczne do już istniejącego w zakresie pozycji zabezpieczających i zabezpieczanych, z dokładnością do typów ryzyka: w nowym powiązaniu transakcjami FX Swap zabezpieczone jest wyłącznie ryzyko walutowe.

Docelowo nowe powiązanie ma zastąpić istniejące dotychczas, dlatego obejmowane nim są wszystkie transakcje FX Swap desygnowane do rachunkowości zabezpieczeń po 31 marca 2019 roku, zaś wcześniej zawarte powiązanie będzie sukcesywnie wygasać. Szacuje się, że proces ten zakończy się w lutym 2020 roku.

W stosunku do powiązania istniejącego dotychczas, różni się ocena nieefektywności (ze względu na inną konstrukcję derywatu hipotetycznego). Ze względu na tożsamość pozycji zabezpieczanych i rodzaju transakcji zabezpieczających oraz niematerialność różnic w kwotach nieefektywności, oba powiązania zostały zaprezentowane łącznie.

Podejście Banku do zabezpieczania ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest takie same, jak opisane powyżej podejście stosowane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, tj. zabezpieczany jest komponent ryzyka stopy procentowej związany wyłącznie ze zmiennością rynkowych stóp procentowych (w przypadku rachunkowości przepływów pieniężnych są to: WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD, LIBOR CHF).

Podejście Banku do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej i ryzykiem walutowym, oraz szczegóły w zakresie ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe przedstawione zostały w nocie 5.2.

Tak jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej, które nie jest rekompensowane przez pozycję zabezpieczaną. Bank zarządza tym ryzykiem w podobny sposób, jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmiany w przepływach pieniężnych wynikającej z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione zabezpieczenie. Ocena przeprowadzana jest z wykorzystaniem metody derywatu hipotetycznego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zgodnie z polityką Banku, aby relacja zabezpieczająca została uznana za efektywną, powinny zostać spełnione wszystkie poniższe kryteria:

- współczynnik korelacji między rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczanych i rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczających jest wysoki,
- prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczane są nie niższe niż prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczające,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie powinien przekraczać poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz zabezpieczającej na skutek równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 punktów bazowych w górę i dół powinien należeć do przedziału od 80% do 125%.

W przypadku zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego portfeli kredytów i depozytów, przyjęto sposób zarządzania tymi portfelami umożliwiający regularne włączanie do relacji zabezpieczającej nowych transakcji oraz wyłączenie z relacji zabezpieczającej transakcji na skutek spłaty lub zaklasyfikowania ich do pozycji zagrożonych. W wyniku tego ekspozycja tych portfeli na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe ulega ciągłym zmianom. Ze względu na częste zmiany struktury terminowej portfeli, Bank uznał za zasadne dynamiczne wyznaczanie pozycji zabezpieczanych oraz dopuszcza ewentualne dopasowywanie pozycji zabezpieczających do tych zmian.

W zakresie relacji zabezpieczających przepływy pieniężne głównymi zidentyfikowanymi przez Bank potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Banku na wartość godziwą instrumentów zabezpieczających, tj. swapów na stopę procentową (IRS), walutowych swapów na stopę procentową (basis swap) oraz swapów walutowych (FX swap), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy częstotliwościami przeszacowania instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych kredytów i depozytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów pochodnych zabezpieczających

31.12.2019		TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM	
POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT		
CFH IRS kredyty	PLN	Wartość nominalna	600 000	-	1 400 000	7 000 000	3 200 000	12 200 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	3,9	-	3,6	2,3	2,0	2,4
CFH IRS depozyty	PLN	Wartość nominalna	-	-	47 000	215 000	289 000	551 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	1,8	1,8	1,9	1,8
	EUR	Wartość nominalna	-	-	28 106	624 296	-	652 402
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-0,4	-0,4	-	-0,4
CFH CIRS depozyty/kredyty	CHF/PLN	Wartość nominalna	-	-	519 141	1 620 811	2 875 432	5 015 384
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
		Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
CFH FX Swap depozyty/kredyty	EUR/PLN	Wartość nominalna	1 581 919	2 452 959	2 635 470	-	-	6 670 348
		Średni kurs EUR/PLN	4,3	4,4	4,4	-	-	4,4
	USD/PLN	Wartość nominalna	193 193	-	1 151 106	-	-	1 344 299
		Średni kurs USD/PLN	3,9	-	3,9	-	-	3,9
	EUR/USD	Wartość nominalna	1 660 461	379 194	1 387 541	-	-	3 427 196
		Średni kurs EUR/USD	1,1	1,1	1,2	-	-	1,1
Wartość nominalna razem		4 035 573	2 832 153	7 168 364	9 460 107	6 364 432	29 860 629	

31.12.2018		TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM	
POWIĄZANIE ZABEZPIECZAJĄCE	WALUTA	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT		
CFH IRS kredyty	PLN	Wartość nominalna	1 400 000	-	200 000	2 800 000	4 200 000	8 600 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	3,7	-	3,5	3,4	2,6	3,0
CFH IRS depozyty	PLN	Wartość nominalna	-	-	-	242 000	207 000	449 000
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
	EUR	Wartość nominalna	-	-	-	658 760	-	658 760
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-0,3	-	-0,3
CFH CIRS depozyty/kredyty	CHF/PLN	Wartość nominalna	-	-	6 745 876	1 747 759	3 196 115	11 689 750
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
		Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
CFH FX Swap depozyty/kredyty	EUR/PLN	Wartość nominalna	2 420 194	864 917	1 395 524	-	-	4 680 635
		Średni kurs EUR/PLN	4,3	4,3	4,4	-	-	4,4
	EUR/USD	Wartość nominalna	826 421	786 249	-	-	-	1 612 670
		Średni kurs EUR/USD	1,1	1,2	-	-	-	1,2
Wartość nominalna razem		4 646 615	1 651 166	8 341 400	5 448 519	7 603 115	27 690 815	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy

31.12.2019	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ /WALUTOWE	
	CFH IRS KREDYTY/ OBLIGACJE	CFH IRS DEPOZYTY	CFH CIRS DEPOZYTY/ KREDYTY	CFH FX-SWAP DEPOZYTY/ KREDYTY
RODZAJ POWIĄZANIA				
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE				
Wartość nominalna	12 200 000	1 203 402	5 015 384	11 441 843
Wartość bilansowa – aktywa	290 699	2 708	-	83 164
Wartość bilansowa – zobowiązania	8 247	28 699	391 365	25 088
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	49 328	-10 521	32 807	2 226
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii pozostałych całkowitych dochodów	-	-	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”	-1 265	-	-2	-6
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-	-	-
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujmuje się korektę reklasyfikacyjną	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy
POZYCJE ZABEZPIECZANE				
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-50 455	10 521	-48 923	-2 248
Saldo pozycji kapitału z tytułu CFH dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	200 961	-22 346	-53 646	1 794
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu CFH dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy

31.12.2018	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ /WALUTOWE	
	CFH IRS KREDYTY/ OBLIGACJE	CFH IRS DEPOZYTY	CFH CIRS DEPOZYTY/ KREDYTY	CFH FX-SWAP DEPOZYTY/ KREDYTY
RODZAJ POWIĄZANIA				
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE				
Wartość nominalna	8 600 000	1 107 760	11 689 750	6 293 305
Wartość bilansowa – aktywa	261 759	-	-	30 640
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	15 613	745 171	600
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	48 745	-10 856	9 369	-175
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii pozostałych całkowitych dochodów	-	-	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat w linii „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”	205	-	-23	7
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasifikacyjna	-	-	-	-
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujmuje się korektę reklasifikacyjną	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy
POZYCJE ZABEZPIECZANE				
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-48 745	10 856	-13 313	185
Saldo pozycji kapitału z tytułu CFH dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	150 374	-11 975	-86 447	-412
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu CFH dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-

Zmiany stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

	2019	2018
Stan na początek okresu	51 540	6 581
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	40 216	35 756
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	35 007	9 203
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-
Stan na koniec okresu	126 763	51 540

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

27. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	14 557 831	11 130 367
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	30 964 680	26 904 574
Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	225 332	232 830
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	125 454	65 408
Razem	45 873 297	38 333 179

Dłużne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

	31.12.2019	31.12.2018
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	8 880 617	5 111 495
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	8 880 617	5 111 495
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	64 262	13 798
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	2 416 388	3 426 605
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	3 196 564	2 578 469
Razem	14 557 831	11 130 367
w tym utrata wartości aktywów	-74 986	-59 289

Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2019	31.12.2018
Papiery wartościowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	18 525 465	15 447 380
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	18 275 855	15 197 169
pozostałe	249 610	250 211
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	3 000 508	2 985 696
Papiery wartościowe emitowane przez banki	3 768 345	3 418 866
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	2 732 829	1 985 860
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	2 937 533	3 066 772
Razem	30 964 680	26 904 574
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-33 096	-28 207

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Portfel instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje inwestycje, które Bank uznaje za strategiczne.

	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2019	DYWIDENDY UJĘTE W ROKU 2019
Podmiot X z branży budowlanej	29 371	-
Podmiot Y z branży budowlanej	859	-
Podmiot udzielający informacji kredytowej	176 965	20 155
Podmiot infrastrukturalny polskiego sektora bankowego	14 327	1 095
Pośrednik w transakcjach pomiędzy podmiotami finansowymi	3 810	-
Razem	225 332	21 250

	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2018	DYWIDENDY UJĘTE W ROKU 2018
Podmiot X z branży budowlanej	38 299	-
Podmiot Y z branży budowlanej	5 151	-
Podmiot udzielający informacji kredytowej	172 561	18 833
Podmiot infrastrukturalny polskiego sektora bankowego	13 136	784
Pośrednik w transakcjach pomiędzy podmiotami finansowymi	3 683	-
Razem	232 830	19 617

W 2019 roku Bank nie dokonał sprzedaży inwestycji w instrumenty kapitałowe wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

W 2018 roku w wyniku podjętych decyzji Bank dokonał sprzedaży następujących inwestycji w instrumenty kapitałowe wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Zrealizowany wynik na sprzedaży tych inwestycji został przeniesiony do pozycji „Pozostałe kapitały rezerwowe”.

2018	WARTOŚĆ GODZIWA NA DZIEŃ ZAPRZESTANIA UJMOWANIA	WYNIK NETTO Z TYTUŁU ZBYCIA
Podmiot X z branży budowlanej	823	8
Podmiot Y z branży budowlanej	766	621
Pośrednik w transakcjach pomiędzy podmiotami finansowymi	151	63
Razem	1 740	692

Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

	31.12.2019	31.12.2018
Akcje	125 454	65 408
Razem	125 454	65 408

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według umownych terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	3 719 821	3 724 720
od 1 do 3 miesięcy	66 038	134 911
od 3 miesięcy do 1 roku	3 725 987	2 919 847
od 1 do 5 lat	25 751 347	19 591 668
powyżej 5 lat	12 259 318	11 663 795
Razem	45 522 511	38 034 941

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	39 458 491	31 926 297
EUR	2 831 292	2 967 951
USD	3 232 728	3 140 693
Razem	45 522 511	38 034 941

28. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2019 roku do aktywów przeznaczonych do sprzedaży zakwalifikowano następujące aktywa spełniające odpowiednie wymogi MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”:

- nieruchomości,
- pozostałe aktywa trwale.

Aktywa przeznaczone do sprzedaży

	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY		
Rzeczowe aktywa trwale	17 175	11 550
Razem aktywa	17 175	11 550

Zmiany stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży

AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	2019	2018
Stan na początek okresu	11 550	51 450
Zwiększenia, w tym:	50 127	14
przeniesienie z własnego majątku rzeczowego	39 314	-
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	10 813	-
inne	-	14
Zmniejszenia, w tym:	-44 502	-39 914
przeniesienie do rzeczowych aktywów trwałych	-290	-28 425
zbycie aktywów	-43 560	-10 637
inne	-652	-852
Stan na koniec okresu	17 175	11 550

Rozliczenie sprzedaży pozostałych aktywów przeznaczonych do sprzedaży

	2019	2018
Przychody ze sprzedaży	53 709	47 245
Wartość bilansowa zbytych aktywów netto (łącznie z kosztami sprzedaży)	-43 560	-12 530
Zysk/strata brutto na sprzedaży	10 149	34 715

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

29. Inwestycje w jednostkach zależnych

Skrócone informacje o jednostkach zależnych na dzień 31 grudnia 2019 roku (*)

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	PRZYCHODY	ZYSK/STRATA	POSIADANE UDZIAŁY %	WARTOŚĆ BILANSOWA UDZIAŁÓW
Pekao Investment Banking S.A.	Warszawa	Maklerska	259 700	25 089	23 680	-19 044	100,00	274 334
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	Lublin	Usługi faktoringowe	3 646 244	3 575 650	87 288	19 245	100,00	50 268
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa	Doradztwo gospodarcze	52 929	77	549	384	100,00	51 380
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	Warszawa	Zarządzanie funduszami emerytalnymi	63 486	354	728	743	100,00	61 834
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	Warszawa	Agent transferowy	51 274	16 235	53 796	4 687	66,50	4 500
Pekao Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	Usługi leasingowe	7 603 344	7 069 708	261 067	83 529	100,00	278 798
Centrum Kart S.A.	Warszawa	Finansowa, pomocnicza	45 017	12 905	164	589	100,00	17 592
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	Warszawa	Bankowa	2 546 926	2 265 881	81 186	-37 702	100,00	233 823
Pekao Property S.A. (w likwidacji)	Warszawa	Działalność deweloperska	26 249	155	220	-102	100,00	26 460
Pekao Direct Sp. z o.o. (dawniej Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.)	Kraków	Usługi call-center	26 455	12 045	27 261	2 219	100,00	547
Pekao Investment Management S.A. (**)	Warszawa	Holdingowa	311 932	30 044	327 321	126 019	100,00	605 794
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	71 908	35 443	41 251	549	100,00	21 119
Razem								1 626 449

Skrócone informacje o jednostkach zależnych na dzień 31 grudnia 2018 roku (*)

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	PRZYCHODY	ZYSK/STRATA	POSIADANE UDZIAŁY %	WARTOŚĆ BILANSOWA UDZIAŁÓW
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	Warszawa	Maklerska	884 512	738 735	97 642	24 805	100,00	56 332
Pekao Investment Banking S.A.	Warszawa	Maklerska	331 246	68 325	45 497	9 637	100,00	274 334
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	Lublin	Usługi faktoringowe	2 270 156	2 205 183	52 766	13 676	100,00	50 268
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa	Doradztwo gospodarcze	52 512	44	584	377	100,00	51 380
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	Warszawa	Zarządzanie funduszami emerytalnymi	63 554	1 164	7 663	3 004	100,00	61 834
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	Warszawa	Agent transferowy	42 780	8 479	53 796	3 926	66,50	4 500
Pekao Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	Usługi leasingowe	5 910 200	5 412 467	194 174	47 625	100,00	278 798
Centrum Kart S.A.	Warszawa	Finansowa, pomocnicza	44 993	13 182	160	332	100,00	17 592
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	Warszawa	Bankowa	2 414 484	2 096 196	66 724	2 554	100,00	233 823
Pekao Property S.A.	Warszawa	Działalność deweloperska	26 271	40	272	-114	100,00	26 460
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	Kraków	Usługi call-center	21 427	9 192	24 510	3 243	100,00	522
Pekao Investment Management S.A. (**)	Warszawa	Holdingowa	310 235	28 676	343 082	90 201	100,00	605 794
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	96 341	60 425	54 103	5 034	100,00	21 119
Razem								1 682 756

(*) Dane dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

(**) Dane skonsolidowane razem z danymi spółki Pekao TFI S.A.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiany wartości inwestycji w jednostkach zależnych

	2019	2018
Stan na początek okresu	1 682 756	1 693 825
Zwiększenia, w tym:	25	-
przeniesienie części działalności CDM S.A. do CBB Sp. z o.o.	25	-
Zmniejszenia, w tym:	-56 332	-11 069
przejęcie przez Bank spółki CDM S.A.	-56 332	-
zmiana stanu odpisów z tytułu trwałej utraty wartości	-	-11 069
Stan na koniec okresu	1 626 449	1 682 756

Struktura inwestycji w jednostkach zależnych

	31.12.2019	31.12.2018
Inwestycje w jednostkach zależnych, w tym:		
w bankach	233 823	233 823
w innych podmiotach sektora finansowego	1 314 786	1 371 093
w podmiotach sektora niefinansowego	77 840	77 840
Razem	1 626 449	1 682 756

30. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2019 roku (*)

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	PRZYCHODY	ZYSK/ STRATA	POSIADANE UDZIAŁY %	WARTOŚĆ BILANSOWA UDZIAŁÓW
CPF Management	Tortola, British Virgin Islands	Doradcza i biznesowa – nie prowadzi działalności	b.d	b.d	b.d	b.d	40,00	-
Razem								-

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2018 roku (*)

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	PRZYCHODY	ZYSK/ STRATA	POSIADANE UDZIAŁY %	WARTOŚĆ BILANSOWA UDZIAŁÓW
CPF Management	Tortola, British Virgin Islands	Doradcza i biznesowa – nie prowadzi działalności	b.d	b.d	b.d	b.d	40,00	-
Razem								-

(*) Dane dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku, Bank nie posiadał inwestycji w jednostkach współkontrolowanych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31. Wartości niematerialne

	31.12.2019	31.12.2018
Wartości niematerialne, w tym:	687 142	580 530
koszty prac rozwojowych	-	3
patenty i licencje	445 205	428 767
inne	5 240	5 434
nakłady na wartości niematerialne	236 697	146 326
Wartość firmy	52 635	52 635
Razem	739 777	633 165

Pozycja „Wartość firmy” zawiera:

- wartość firmy powstała w związku z przeniesieniem części majątku Banku BPH S.A., w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa, na Bank Pekao S.A. Wartość firmy przeniesiona na Bank Pekao S.A. jest częścią wartości firmy powstałej w wyniku nabycia przez Bank BPH S.A. Pierwszego Komercyjnego Banku S.A. „PKBL” w Lublinie i dotyczy tylko tych oddziałów Banku PKBL, które zostały przeniesione do Banku Pekao S.A. w ramach integracji banków. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy PKBL w kwocie 51 675 tys. złotych.
- wartość firmy powstała w wyniku nabycia Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. Mikołaja Kopernika przez Bank Pekao S.A. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w kwocie 960 tys. złotych.

W odniesieniu do wartości firmy testy na utratę wartości są przeprowadzane corocznie bez względu na to, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości.

Testy na utratę wartości przeprowadza się poprzez porównanie wartości bilansowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”), łącznie z wartością firmy, z ich wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej CGU. Wartość użytkowa to bieżąca, szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych za okres 5 lat z uwzględnieniem wartości rezydualnej CGU. Wartość rezydualna CGU została skalkulowana poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu stopy wzrostu przyjętej na poziomie 2,5%. Prognozy przepływów pieniężnych opierają się na założeniach zawartych w budżecie na rok 2020 oraz planie finansowym na lata 2021-2024. Do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych zastosowano stopę dyskonta w wysokości 8,41%, uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz premię za ryzyko.

Testy na utratę wartości przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2019 roku wykazały nadwyżkę wartości odzyskiwanej nad wartością bilansową CGU i w związku z tym nie stwierdzono utraty wartości CGU.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji wartości niematerialnych w ciągu okresu sprawozdawczego

2019	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	PATENTY I LICENCJE	INNE	NAKLADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	WARTOŚĆ FIRMY	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	72 455	2 543 875	34 556	146 326	52 635	2 849 847
Zwiększenia, w tym:	-	214 173	1 803	282 260	-	498 236
nabycie	-	-	-	253 681	-	253 681
inne	-	-	919	478	-	1 397
z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	-	23 925	20	-	-	23 945
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	188 100	864	-	-	188 964
prace prowadzone we własnym zakresie	-	2 148	-	28 101	-	30 249
Zmniejszenia, w tym:	-	-14 493	-75	-191 889	-	-206 457
likwidacja	-	-13 574	-75	-	-	-13 649
inne	-	-919	-	-2 925	-	-3 844
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	-	-	-188 964	-	-188 964
Stan na koniec okresu	72 455	2 743 555	36 284	236 697	52 635	3 141 626
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	72 452	2 115 108	29 122	-	-	2 216 682
Amortyzacja	3	181 144	1 977	-	-	183 124
Likwidacja	-	-13 574	-75	-	-	-13 649
Sprzedaż	-	-	-	-	-	-
Z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	-	15 672	20	-	-	15 692
Stan na koniec okresu	72 455	2 298 350	31 044	-	-	2 401 849
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	-	-	-	-	-	-
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	3	428 767	5 434	146 326	52 635	633 165
Stan na koniec okresu	-	445 205	5 240	236 697	52 635	739 777

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

2018	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	PATENTY I LICENCJE	INNE	NAKLADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	WARTOŚĆ FIRMY	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	89 929	2 439 080	35 412	98 715	52 635	2 715 771
Zwiększenia, w tym:	-	126 458	1 681	177 114	-	305 253
nabycie	-	-	-	168 582	-	168 582
inne	-	3	-	8 532	-	8 535
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	126 455	1 681	-	-	128 136
Zmniejszenia, w tym:	-17 474	-21 663	-2 537	-129 503	-	-171 177
likwidacja	-17 474	-21 663	-1 199	-	-	-40 336
sprzedaż	-	-	-1 338	-	-	-1 338
inne	-	-	-	-1 367	-	-1 367
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	-	-	-128 136	-	-128 136
Stan na koniec okresu	72 455	2 543 875	34 556	146 326	52 635	2 849 847
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	88 856	1 967 526	30 068	-	-	2 086 450
Amortyzacja	1 070	169 107	1 559	-	-	171 736
Likwidacja	-17 474	-21 529	-1 167	-	-	-40 170
Sprzedaż	-	-	-1 338	-	-	-1 338
Pozostałe	-	4	-	-	-	4
Stan na koniec okresu	72 452	2 115 108	29 122	-	-	2 216 682
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	-	-	-	-	-	-
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	1 073	471 554	5 344	98 715	52 635	629 321
Stan na koniec okresu	3	428 767	5 434	146 326	52 635	633 165

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku nabyte przez Bank wartości niematerialne wynoszą 253 681 tys. złotych (w roku 2018 nabyte wartości wynoszą 168 582 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku i w 2018 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank zawarł umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 174 945 tys. złotych (na 31 grudnia 2018 roku 42 494 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

32. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2019	31.12.2018
Środki trwałe, w tym:	1 667 277	1 242 536
grunty i budynki	1 282 742	924 412
maszyny i urządzenia	267 508	213 216
środki transportu	26 130	33 584
inne	90 897	71 324
Środki trwałe w budowie oraz zaliczki na środki trwałe w budowie	175 101	141 667
Razem	1 842 378	1 384 203

Zmiany pozycji rzeczowych środków trwałych w ciągu okresu sprawozdawczego

2019	GRUNTY I BUDYNKI	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	INNE	ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE I ZALICZKI	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	2 261 495	1 276 648	74 073	455 340	141 667	4 209 223
Wpływ wdrożenia MSSF16	496 852	75 415	-	-	-	572 267
Stan na początek okresu z wpływem MSSF16	2 758 347	1 352 063	74 073	455 340	141 667	4 781 490
Zwiększenia, w tym:	115 598	117 420	7 906	41 765	205 044	487 733
nabycie	-	-	-	-	204 823	204 823
inne	13 992	3 451	7 165	71	-	24 679
z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	63 077	17 252	741	5 335	221	86 626
przeniesienie z środków trwałych w budowie	38 529	96 717	-	36 359	-	171 605
Zmniejszenia, w tym:	-110 366	-84 472	-1 480	-38 872	-171 610	-406 800
likwidacja i sprzedaż	-44 015	-65 465	-1 480	-38 774	-	-149 734
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-66 351	-18 940	-	-98	-	-85 389
inne	-	-67	-	-	-5	-72
przeniesienie z środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-171 605	-171 605
Stan na koniec okresu	2 763 579	1 385 011	80 499	458 233	175 101	4 862 423
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	1 332 755	1 060 834	40 489	383 930	-	2 818 008
Zwiększenia, w tym:	205 846	136 774	15 052	19 981	-	377 653
amortyzacja	157 946	87 471	14 708	14 756	-	274 881
inne	47	35 887	-	66	-	36 000
z tytułu połączeń jednostek gospodarczych	47 853	13 416	344	5 159	-	66 772
Zmniejszenia, w tym:	-63 627	-82 626	-1 172	-36 660	-	-184 085
likwidacja i sprzedaż	-34 994	-64 862	-1 172	-36 567	-	-137 595
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-28 518	-17 464	-	-93	-	-46 075
inne	-115	-300	-	-	-	-415
Stan na koniec okresu	1 474 974	1 114 982	54 369	367 251	-	3 011 576
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	4 328	2 598	-	86	-	7 012
Zwiększenia	2 662	-	-	-	-	2 662
Zmniejszenia	-1 127	-77	-	-1	-	-1 205
Stan na koniec okresu	5 863	2 521	-	85	-	8 469
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	924 412	213 216	33 584	71 324	141 667	1 384 203
Stan na koniec okresu	1 282 742	267 508	26 130	90 897	175 101	1 842 378

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiany pozycji rzeczowych środków trwałych w ciągu okresu sprawozdawczego

2018	GRUNTY I BUDYNKI	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	INNE	ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE I ZALICZKI	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	2 259 914	1 382 802	74 034	303 231	97 789	4 117 770
Zwiększenia, w tym:	31 868	54 088	4 897	167 498	150 388	408 739
nabycie	-	-	-	-	150 388	150 388
inne	9 084	7	4 897	137 959	-	151 947
przeniesienie z środków trwałych w budowie	22 784	54 081	-	29 539	-	106 404
Zmniejszenia, w tym:	-30 287	-160 242	-4 858	-15 389	-106 510	-317 286
likwidacja i sprzedaż	-30 166	-22 524	-4 858	-15 389	-	-72 937
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
inne	-121	-137 718	-	-	-106	-137 945
przeniesienie z środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-106 404	-106 404
Stan na koniec okresu	2 261 495	1 276 648	74 073	455 340	141 667	4 209 223
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	1 278 440	1 134 781	29 268	266 816	-	2 709 305
Zwiększenia, w tym:	73 527	66 517	15 490	132 355	-	287 889
amortyzacja	70 444	66 510	15 490	13 706	-	166 150
inne	3 083	7	-	118 649	-	121 739
Zmniejszenia, w tym:	-19 212	-140 464	-4 269	-15 241	-	-179 186
likwidacja i sprzedaż	-19 089	-21 815	-4 269	-15 241	-	-60 414
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
inne	-123	-118 649	-	-	-	-118 772
Stan na koniec okresu	1 332 755	1 060 834	40 489	383 930	-	2 818 008
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	4 384	2 709	-	81	-	7 174
Zwiększenia	-	-	-	5	-	5
Zmniejszenia	-56	-111	-	-	-	-167
Stan na koniec okresu	4 328	2 598	-	86	-	7 012
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	977 090	245 312	44 766	36 334	97 789	1 401 291
Stan na koniec okresu	924 412	213 216	33 584	71 324	141 667	1 384 203

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku wartość nabytych przez Bank składników „Rzeczowych aktywów trwałych” wynosi 204 823 tys. złotych (w roku 2018 wyniosła 150 388 tys. złotych), natomiast wartość składników zbytych wynosi 8 542 tys. złotych (w roku 2018 wyniosła 11 238 tys. złotych).

Kwota otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat w 2019 roku wyniosła 2 671 tys. złotych (w 2018 roku 2 166 tys. złotych).

W 2019 roku i w 2018 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2019 roku jednostki wchodzące w skład Banku zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 39 481 tys. złotych (na 31 grudnia 2018 roku – 7 402 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

33. Nieruchomości inwestycyjne

Bank stosuje do wyceny nieruchomości inwestycyjnych model ceny nabycia.

Nie występują ograniczenia prawa do zbycia nieruchomości inwestycyjnych i praw do przekazania przychodu i zysku z tego tytułu.

Zmiany pozycji nieruchomości inwestycyjnych w ciągu okresu sprawozdawczego

	2019	2018
WARTOŚĆ BRUTTO		
Stan na początek okresu	18 818	19 860
Zwiększenia, w tym:	-	-
nabycie nieruchomości	-	-
inne	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-18 818	-1 042
zbycie nieruchomości	-	-1 042
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-18 615	-
przeniesienie do nieruchomości własnych	-203	-
inne	-	-
Stan na koniec okresu	-	18 818
ODPISY AMORTYZACYJNE		
Stan na początek okresu	7 631	7 379
Zwiększenia, w tym:	219	293
amortyzacja	219	293
inne	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-7 850	-41
zbycie nieruchomości	-	-41
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-7 802	-
przeniesienie do nieruchomości własnych	-48	-
inne	-	-
Stan na koniec okresu	-	7 631
ODPISY AKTUALIZUJĄCE		
Stan na początek okresu	19	19
Zwiększenia, w tym:	-	-
utworzenie odpisów	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-19	-
zbycie nieruchomości	-	-
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-
przeniesienie do nieruchomości własnych	-	-
inne	-19	-
Stan na koniec okresu	-	19
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO		
Stan na początek okresu	11 168	12 462
Stan na koniec okresu	-	11 168

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na 31 grudnia 2018 roku wynosiła 13 168 tys. zł. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została zaklasyfikowana do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej. Wartość godziwą ustalono w oparciu o wyceny zewnętrznych, niezależnych rzeczoznawców majątkowych, posiadających odpowiednie kwalifikacje i aktualne doświadczenie w takich wycenach, dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się nieruchomości Banku. Wyceny nieruchomości inwestycyjnych opierają się na metodzie inwestycyjnej bądź zysków, z uwzględnieniem takich nieobserwowalnych danych wejściowych jak spodziewana stopa wzrostu czynszów, okresy pustostanu, obłożenie, stopa dyskonta.

W rachunku zysków i strat ujęto następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi

	2019	2018
Przychody z czynszów dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	2 216	2 460
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie przyniosły przychody z czynszów	-541	-519
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które nie przyniosły w danym okresie przychodów z czynszów	-	-

34. Inne aktywa

	31.12.2019	31.12.2018
Koszty do rozliczenia w czasie	31 589	31 199
Prawo użytkowania wieczystego gruntu	-	35 807
Dochody do otrzymania	173 110	177 097
Rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe	16 465	44
Należności od dłużników różnych	85 834	96 914
Rozrachunki kartowe	666 060	618 983
Razem	973 058	960 044

Koszty do rozliczenia w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

35. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Poniższe tabele przedstawiają portfel aktywów finansowych Banku, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI WEDŁUG STANU NA 31.12.2019	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	597 540	584 833	598 241
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	652 929	615 000	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	82 529	81 000	79 123
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	237 583	230 000	206 998
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	5 758 095	5 548 332	-
Inne kredyty	obligacje	373 537	360 100	314 430
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	depozyty pieniężne	30 378	30 378	-
Transakcje pochodne	obligacje	54 461	53 452	32 631

RODZAJ TRANSAKCJI WEDŁUG STANU NA 31.12.2018	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	417 979	352 714	415 119
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	738 038	690 000	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	71 227	70 000	63 415
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	108 876	107 000	96 042
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	3 700 090	3 652 863	-
Inne kredyty	obligacje	236 083	221 100	206 151
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	depozyty pieniężne	10 559	10 559	-
Transakcje pochodne	obligacje	529 569	520 445	470 905

Blokowanie papierów wartościowych wynika:

- w transakcjach Repo i Sell-buy-back – z obowiązujących standardów na rynku pieniężnym dla tego rodzaju transakcji,
- w przypadku blokady na rzecz BFG – z obowiązujących przepisów Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym,
- dla kredytu lombardowego i technicznego – z polityki i standardów stosowanych przez Narodowy Bank Polski,
- w przypadku pozycji inne kredyty, depozyty oraz transakcje pochodne – z warunków umów zawartych pomiędzy Bankiem Pekao S.A. a jego klientami,
- w przypadku blokady na rzecz KDPW – z posiadania statusu uczestnika rozliczającego transakcje giełdowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

36. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec banków według struktury produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	725 260	1 065 658
Depozyty innych banków i pozostałe zobowiązania	691 719	394 155
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 381 474	1 354 225
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	218 449	67 447
Środki pieniężne w drodze	26 466	40 470
Zobowiązania z tytułu leasingu	601	-
Razem	3 043 969	2 921 955

Zobowiązania wobec innych banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec banków według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	1 541 687	1 269 471
CHF	192 684	227 132
EUR	1 258 007	1 329 859
USD	20 908	55 435
Pozostałe waluty	30 683	40 058
Razem	3 043 969	2 921 955

37. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów według struktury podmiotowej i produktowej

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania wobec przedsiębiorstw, w tym:	54 719 433	54 815 040
środki na rachunkach bieżących	42 366 012	39 973 872
depozyty terminowe oraz pozostałe zobowiązania	12 353 421	14 841 168
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych, w tym:	10 915 849	10 946 851
środki na rachunkach bieżących	10 526 619	9 753 945
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	389 230	1 192 906
Zobowiązania wobec ludności, w tym:	91 874 677	83 789 393
środki na rachunkach bieżących	56 987 681	49 259 984
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	34 886 996	34 529 409
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	379 792	347 672
Środki pieniężne w drodze	240 407	195 058
Zobowiązania z tytułu leasingu	414 512	38 014
Razem	158 544 670	150 132 028

Zobowiązania wobec klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec klientów według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	131 101 655	123 652 417
CHF	420 985	350 391
EUR	17 349 999	16 572 028
USD	8 265 919	8 099 778
Pozostałe waluty	1 406 112	1 457 414
Razem	158 544 670	150 132 028

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

38. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według rodzaju

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania z tytułu emisji certyfikatów depozytowych	1 604 344	1 732 596
Razem	1 604 344	1 732 596

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Bank terminowo wywiązuje się z zobowiązań z tytułu wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według walut

	31.12.2019	31.12.2018
PLN	1 579 558	1 732 596
EUR	24 786	-
Razem	1 604 344	1 732 596

39. Zobowiązania podporządkowane

W dniu 30 października 2017 roku Bank wyemitował 10-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 1,25 mld złotych. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 21 grudnia 2017 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO Catalystr.

W dniu 15 października 2018 roku Bank wyemitował 10-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,55 mld złotych. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 16 listopada 2018 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO Catalystr.

W dniu 15 października 2018 roku Bank wyemitował 15-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,20 mld złotych. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 18 października 2018 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO Catalystr.

W dniu 4 czerwca 2019 roku Bank wyemitował 12-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,35 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 8 lipca 2019 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO Catalystr.

W dniu 4 grudnia 2019 roku Bank wyemitował 12-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 0,40 mld zł. Środki z emisji zostały przeznaczone – po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 10 grudnia 2019 roku – na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego oraz art. 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych. Obligacje zostały wprowadzone do obrotu na rynku ASO Catalystr.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania podporządkowane według rodzaju

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 31.12.2019
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 025
Obligacje podporządkowane	550 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	16.10.2028	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	553 926
Obligacje podporządkowane	200 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	14.10.2033	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 10 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	201 534
Obligacje podporządkowane	350 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	04.06.2019	04.06.2031	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 12 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	350 937
Obligacje podporządkowane	400 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	04.12.2019	04.06.2031	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 12 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	401 071
Razem	2 750 000						2 764 493

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 31.12.2018
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 025
Obligacje podporządkowane	550 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	16.10.2028	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	553 926
Obligacje podporządkowane	200 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	15.10.2018	14.10.2033	opcja call dającą prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 10 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	201 534
Razem	2 000 000						2 012 485

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

40. Rezerwy

Zmiany w ciągu okresu sprawozdawczego

2019	REZERWY NA SPRAWY SPORNE (*)	REZERWY NA RESTRUKTURYZACJĘ ZATRUDNIENIA	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	53 988	-	284 634	271 609	44 729	654 960
Utworzenie/aktualizacja rezerw	72 346	85 000	23 063	223 079	13 190	416 678
Wykorzystanie rezerw	-22 433	-66 046	-25 310	-	-14 204	-127 993
Rozwiązanie rezerw	-4 752	-	-	-170 363	-	-175 115
Różnice kursowe	-	-	-	-37	-	-37
Inne zmiany	186	-	3 600	-	778	4 564
Stan na koniec okresu	99 335	18 954	285 987	324 288	44 493	773 057
Krótkoterminowe	28 970	18 954	142	44 509	-	92 575
Długoterminowe	70 365	-	285 845	279 779	44 493	680 482

(*) w tym rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF w kwocie 18 990 tys. złotych oraz rezerwa dotycząca przedterminowych spłat kredytów konsumenckich w kwocie 26 279 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 r.

2018	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA RESTRUKTURYZACJĘ ZATRUDNIENIA	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	15 204	-	295 551	245 993	36 887	593 635
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	-	-	35 332	-	35 332
Stan na początek okresu - przekształcony	15 204	-	295 551	281 325	36 887	628 967
Utworzenie/aktualizacja rezerw	14 892	-	27 691	226 848	17 598	287 029
Wykorzystanie rezerw	-3 418	-	-38 205	-24 808	-9 756	-76 187
Rozwiązanie rezerw	-229	-	-	-169 545	-	-169 774
Różnice kursowe	-	-	-	1 549	-	1 549
Inne zmiany	27 539	-	-403	-43 760	-	-16 624
Stan na koniec okresu	53 988	-	284 634	271 609	44 729	654 960
Krótkoterminowe	2 715	-	11 240	53 051	-	67 006
Długoterminowe	51 273	-	273 394	218 558	44 729	587 954

Rezerwy na sprawy sporne

Rezerwy na sprawy sporne dotyczą spraw toczących się w postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz innych sporów o charakterze prawnym. Rezerwy na sprawy sporne zostały oszacowane przy uwzględnieniu kwoty prawdopodobnej do zapłaty.

Rezerwy na sprawy sporne obejmują również część całkowitej rezerwy utworzonej na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF, w części przypadającej na ekspozycje już spłacone (całkowicie bądź częściowo). Szczegóły dotyczące ww. rezerwy zostały zaprezentowane w Nocie 4.5 oraz 5.2 niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego

Kwestia związana z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie umów o kredycie konsumenckim

W dniu 11 września 2019 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) wydał wyrok w sprawie C-383/18 dotyczącej pytań prejudycjalnych odnoszących się do prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego.

Bank dokonał analizy ryzyka prawnego wynikającego z powyższego wyroku i zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” dokonał oceny prawdopodobieństwa wpływu środków pieniężnych tytułem zwrotu prowizji w związku z przedterminową spłatą kredytów dokonaną przez kredytobiorców przed ww. wyrokiem TSUE.

Na potrzeby oszacowania ww. rezerwy Bank wykonał analizę danych dotyczących przedterminowych spłat kredytów oraz reklamacji. W rezultacie powyższego Bank wyznaczył macierzę prawdopodobieństwa zwrotu w zależności od kwoty prowizji podlegającej zwrotowi oraz okresu kiedy wcześniejsza spłata została dokonana.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W rezultacie powyższej analizy Bank ujął rezerwę w kwocie 29,1 mln złotych dotyczącą przedterminowych spłat kredytów konsumenckich wykonanych przed wyrokiem TSUE (tj. przed dniem 11 września 2019 roku), drugostronnie obciążając „Pozostałe koszty operacyjne”.

Przeprowadzone szacunki wymagały przyjęcia przez Bank eksperckich założeń i wiążą się z istotną niepewnością.

W związku z powyższym Bank przeprowadził analizę wrażliwości w odniesieniu do istotnych parametrów rezerwy, gdzie zmiana poziomu tych parametrów miałaby następujący wpływ na kwotę rezerwy:

PARAMETR	SCENARIUSZ	WPLYW NA POZIOM REZERWY
Zmiana liczby reklamacji	+1000 sztuk	0,9
	-1000 sztuk	-0,9
Zmiana średniej kwoty zwrotu	+10%	2,9
	-10%	-2,9

W przypadku przedterminowych spłat kredytów wykonanych przez kredytobiorców po wyroku TSUE (tj. po dniu 11 września 2019 roku) Bank dokonuje automatycznego obniżenia poniesionego przez kredytobiorcę całkowitego kosztu kredytu i zwraca środki do klienta.

Ponadto, w odniesieniu do ekspozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał szacunku możliwych przedpłat tych ekspozycji w przyszłości. W związku z powyższym, zgodnie z zasadami wyznaczonymi przez MSSF 9, Bank skorygował przychód odsetkowy o kwotę 9,5 mln złotych w korespondencji z „Pozostałymi zobowiązaniami”.

Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia

Zarząd Banku Pekao S.A poinformował, że w dniu 4 kwietnia 2019 roku, zgodnie z postanowieniami Ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2018 r. poz. 1969), podjął uchwałę o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych i rozpoczęciu procedury konsultacji w sprawie zwolnień grupowych.

Zamiarem Zarządu Banku było rozwiązanie umowy o pracę z maksymalnie 900 pracownikami Banku oraz zmiana warunków zatrudnienia maksymalnie 620 pracownikom Banku, w okresie od 26 kwietnia 2019 roku do 31 października 2019 roku.

Bank oszacował wysokość całości kosztów związanych z rozwiązaniem umów o pracę i zmianą warunków zatrudnienia pracowników Banku w ramach zwolnień grupowych na 85 mln złotych i w tej wysokości utworzona została rezerwa restrukturyzacyjna w księgach rachunkowych Banku.

Saldo rezerwy restrukturyzacyjnej na dzień 31 grudnia 2019 roku dotyczy wypłat realizowanych w roku 2020.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Rezerwa na programy określonych świadczeń obejmują rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz pośmiertne. Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarusza za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują w szczególności pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

41. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2019	31.12.2018
Przychody przyszłych okresów	155 357	131 493
Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	56 413	59 977
Rezerwy na pozostałe zobowiązania pracownicze	210 108	211 987
Rezerwa na koszty rzeczowe	129 652	123 961
Pozostałe koszty do zaplacenja (*)	74 185	92 695
Wierzyciele różni	648 542	457 333
Rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe	744 616	572 840
Rozrachunki kartowe	360 998	300 984
Razem	2 379 871	1 951 270

(*) w tym na dzień 31 grudnia 2019 roku kwota 49 737 tys. złotych stanowiąca rezerwę na zwroty części wynagrodzenia za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi (na dzień 31 grudnia 2018 - 69 388 tys. złotych)

42. Programy określonych świadczeń

Na mocy postanowień wewnętrznych regulacji dotyczących wynagradzania, pracownikom Banku, bądź ich rodzinom, przysługują określone świadczenia z innych tytułów niż wynagrodzenie na pracę:

- a) odprawy emerytalne i rentowe,
- b) odprawy pośmiertne.

Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarusza za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz pośmiertnych jest uzależniona od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Przewidywana kwota odpraw jest dyskontowana aktuarialnie, uwzględniając dyskonto finansowe oraz prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon. Dyskonto finansowe jest ustalane na podstawie aktualnych na dzień bilansowy rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych. Prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon, jest ustalane metodą ryzyk współzawodniczących „Multiple Decrement Model”), gdzie pod uwagę bierze się następujące ryzyka: możliwość zwolnienia z pracy, ryzyko całkowitej niezdolności do pracy oraz ryzyko śmierci.

Programy określonych świadczeń narażają Bank na ryzyko aktuarialne, obejmujące:

- ryzyko stopy procentowej – spadek rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych spowoduje zwiększenie zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko wynagrodzeń – wzrost wynagrodzeń pracowników Banku spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko długowieczności – zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników Banku spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń.

Do głównych założeń, przyjętych przez niezależnego aktuarusza na dzień 31 grudnia 2019, należą:

- stopa procentowa do dyskontowania przyszłych świadczeń w wysokości 2,0% (na dzień 31 grudnia 2018 - 2,7%),
- długookresowa roczna stopa wzrostu wynagrodzeń na poziomie 2,75% (na dzień 31 grudnia 2018 - 2,5%),
- prawdopodobieństwo odejść pracowników obliczone na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji zatrudnienia w Banku,
- umieralność przyjęta zgodnie z Tablicami Trwania Życia dla mężczyzn i kobiet, publikowanymi przez GUS, odpowiednio skorygowanymi na podstawie historycznych danych Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	2019	2018
Stan na początek okresu	284 634	295 551
Koszty bieżącego zatrudnienia	15 586	18 234
Koszty z tytułu odsetek	7 477	9 457
Ponowna wycena zobowiązania:	2 848	-403
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	25 009	-515
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń finansowych	26 347	12 759
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek korekty założeń ex-post	-48 508	-12 647
Wyplacone świadczenia	-25 310	-38 205
Połączenia jednostek gospodarczych	752	-
Stan na koniec okresu	285 987	284 634

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń miałyby zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy.

31.12.2019	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PROGRAMÓW OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	
	WZROST O 1 PUNKT PROCENTOWY	SPADEK O 1 PUNKT PROCENTOWY
Stopa dyskontowa	-24 367	28 198
Stopa wzrostu wynagrodzeń	27 622	-24 373

31.12.2018	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PROGRAMÓW OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	
	WZROST O 1 PUNKT PROCENTOWY	SPADEK O 1 PUNKT PROCENTOWY
Stopa dyskontowa	-24 620	28 563
Stopa wzrostu wynagrodzeń	27 693	-24 379

Zapadalność zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia profil zapadalności zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	31.12.2019	31.12.2018
Średni ważony okres obowiązywania zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń (w latach)	9,3	9,3

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

43. Płatności na bazie akcji

Program motywacyjny

W 2018 roku zakończono realizację Długoterminowego Programu Motywacyjnego Grupy UniCredit 2008 w zakresie opcji na akcje.

Transakcje płatności na bazie akcji są ujmowane, jako rozliczane w środkach pieniężnych. Wartość godziwa przyznanych opcji na akcje oraz akcje UniCredit S.p.A. została oszacowana na dzień przyznania praw na podstawie modelu Hull and White.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje i akcji UniCredit S.p.A. oraz średnie ważone ceny wykonania.

2018	OPCJE NA AKCJE	
	LICZBA	ŚREDNIA WAŻONA CENA WYKONANIA
Występujące na początek okresu	1 072 660	-
Przyznane w danym okresie	-	-
Umorzone w danym okresie	-231 843	-
Wykonane w danym okresie	-	-
Wygasłe w danym okresie	-840 817	-
Występujące na koniec okresu	-	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-

Wartość zobowiązania z przyznanych praw do akcji w ramach Planu Nabywania Akcji w okresie do 31 grudnia 2019 roku, na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 220 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2018 – 220 tys. złotych).

W 2019 i 2018 roku Bank nie poniósł kosztów wynagrodzeń z tytułu programów motywacyjnych przyznanych pracownikom Banku przez Grupę UniCredit.

System Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej

System dedykowany jest Pracownikom zdefiniowanym w Banku jako osoby zajmujące stanowisko kierownicze, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku - kluczowym dla realizacji strategii, zarządzania ryzykiem oraz długoterminowego wzrostu wyniku Banku.

Celem niniejszego Systemu jest wspieranie realizacji strategii działalności Banku, zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie konfliktów interesów.

W ramach Systemu uczestnik może otrzymać premię, w oparciu o podejście puli bonusowej zapewniające kompleksowy pomiar realizacji wyników na poziomie indywidualnym, jednostki organizacyjnej oraz wyników całego Banku, a także oceny ryzyka i zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez Bank standardami.

Premia składa się z części wypłacanej w gotówce oraz z części przyznanej w formie akcji Banku lub powiązanych z nimi instrumentów finansowych, w tym akcji fantomowych, jako ekwiwalent pieniężny o wartości odpowiadającej przyznanym akcjom.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W ciągu okresu sprawozdawczego kończącego się w dniu 31 grudnia 2019 roku Bank posiadał następujące transakcje płatności w formie akcji fantomowych:

	SYSTEM 2015(*)	SYSTEM 2016(*)	SYSTEM 2017(*)	SYSTEM 2018(**)	SYSTEM 2019(**)
Rodzaj transakcji	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych (Cash-settled share based payments)				
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2015	1 stycznia 2016	1 stycznia 2017	1 stycznia 2018	1 stycznia 2019
Data ogłoszenia programu	Lipiec 2015	Czerwiec 2016	Kwiecień 2017	Kwiecień 2018	Styczeń 2019
Data przyznania programu	16 czerwca 2016	19 kwietnia 2017	21 czerwca 2018	25 lipca 2019	Data posiedzenia Rady Nadzorczej, na którym dokonana zostanie ocena za 2019 rok
Liczba instrumentów przyznanych	93 359 sztuk	127 256 sztuk	43 578 sztuk	168 242 sztuki	Zostanie ustalona w dacie przyznania programu
Data zapadalności	31 lipca 2021	31 lipca 2022	31 lipca 2023	31 lipca 2024	31 lipca 2025
Data nabycia uprawnień dla uczestników na stanowiskach Zarządu Banku oraz z tytułem Executive Vice President	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po roku od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,32% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia uprawnień dla uczestników na pozostałych stanowiskach	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 3 letnim okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 20% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 20% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po roku od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,32% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po roku od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,34% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 13,32% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Warunki nabycia uprawnień	Ocena ryzyka, Ocena zgodności, Ciągłość zatrudnienia, Spełnienie warunku opartego na wynikach finansowych banku za dany okres				
Rozliczenie programu	<p>(*) Uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW:</p> <ul style="list-style-type: none"> w przypadku rozliczenia dokonywanego w terminach rozliczania rat po okresie retencji obowiązkowej za miesiąc poprzedzający dzień Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Banku za dany rok, w przypadku rozliczenia dokonywanego w okresie retencji dobrowolnej, za 10 dni roboczych od dnia publikacji w danym kwartale okresowego raportu finansowego, oraz pożytki od nabytych akcji fantomowych w wysokości odpowiadającej dywidendzie wypłaconej akcjonariuszom w okresie retencji dla akcji nabytych przez uczestnika. <p>(**) Uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej ceny zamknięcia notowań akcji Banku na GPW za 30 dni kalendarzowych poprzedzających dzień posiedzenia Rady Nadzorczej, na której dokonuje ona oceny sprawozdania finansowego Banku za dany rok oraz pożytki od nabytych akcji fantomowych w wysokości odpowiadającej dywidendzie wypłaconej akcjonariuszom w okresie retencji obowiązkowej dla akcji nabytych przez uczestnika.</p>				

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Od stycznia 2019 roku obowiązuje System Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej odzwierciedlający postanowienia uchwały Walnego Zgromadzenia Banku o dostosowaniu wynagrodzenia członków zarządu do wymogów ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Dla systemów 2015, 2016, 2017 i 2018 wartość godziwa programu została oszacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych, do których zostaną nabyte uprawnienia.

Dla systemu 2019 na datę 31 grudnia 2019 roku Bank sporządził wycenę programu zakładając, że data przyznania akcji fantomowych wystąpiła w dniu 31 grudnia 2019 roku. Wartość ta zostanie zmieniona w rzeczywistej dacie przyznania programu.

System Zmiennego Wynagradzania w części przyznanej w formie akcji fantomowych to program rozliczany w środkach pieniężnych dlatego jego wartość godziwa jest korygowana na każdą datę bilansową, aż do momentu rozliczenia programu, który w tym programie pokrywa się z dniem nabycia uprawnień.

Wartość bilansowa zobowiązań wynikających z akcji fantomowych rozliczanych w środkach pieniężnych wyniosła 44 493 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 roku (na 31 grudnia 2018 roku – 44 729 tys. złotych).

Łączna wartość wewnętrzna zobowiązań z tytułu nabytych praw do akcji fantomowych wyniosła 33 585 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2019 roku (na 31 grudnia 2018 roku – 30 145 tys. złotych).

Koszty wynagrodzeń w 2019 roku z tego tytułu wynosiły 13 190 tys. złotych (w 2018 roku – 17 598 tys. złotych).

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie akcje fantomowych Banku

	2019	2018
Występujące na początek okresu	276 564	297 483
Przyznane w danym okresie	168 242	43 578
Umorzone w danym okresie	-	-
Wykonane w danym okresie	-110 460	-64 498
Wygasie w danym okresie	-	-
Występujące na koniec okresu	334 346	276 563

Powyższa tabela nie zawiera liczby akcji przyznanych dla Systemu 2019. Liczba ta zostanie ustalona w roku 2020 po dokonaniu oceny przez Radę Nadzorczą sprawozdania finansowego Banku oraz oceny realizacji celów indywidualnych za rok 2019. Hipotetyczna liczba akcji wyznaczona w oparciu o kwotę podstawową przyznanego bonusu poszczególnym uczestnikom programu oraz cenę akcji Banku na GPW na koniec grudnia 2019 roku wynosi 155 979 sztuk.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

44. Leasing

Bank jako leasingodawca

Bank jako leasingodawca występuje w zaklasyfikowanych jako leasing operacyjny umowach wynajmu lokali.

W 2019 roku Bank rozpoznał przychody z tytułu wynajmu lokali w wysokości 19 795 tys. złotych (w 2018 roku 22 236 tys. złotych).

Poniższa tabela przedstawia analizę zapadalności opłat leasingowych, prezentując niezdyktowane opłaty leasingowe, które zostaną otrzymane po dniu bilansowym.

31.12.2019 – LEASING OPERACYJNY ZGODNIE Z MSSF 16	
Do 1 roku	2 702
Od 1 roku do 2 lat	917
Od 2 lat do 3 lat	709
Od 3 lat do 4 lat	613
Od 4 lat do 5 lat	486
Powyżej 5 lat	4 515
Razem	9 942
31.12.2018 – LEASING OPERACYJNY ZGODNIE Z MSR 17	
Do 1 roku	5 513
Od 1 roku do 5 lat	2 414
Powyżej 5 lat	380
Razem	8 307

Bank jako leasingobiorca

Bank jako leasingobiorca występuje w umowach najmu budynków oraz infrastruktury IT. Ponadto Bank jako leasingobiorca występuje w zawartych ze spółką zależną Pekao Leasing Sp. z o.o. umowach leasingu, których przedmiotem są samochody osobowe. Umowy te dają Bankowi możliwość zakupu samochodów będących przedmiotami leasingu po zakończeniu okresu leasingu.

Informacje o umowach leasingu, w których Bank jest leasingobiorcą, zostały przedstawione poniżej.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania ujęte w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe”

2019	GRUNTY I BUDYNKI	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	RAZEM
Stan na początek okresu	496 852	75 415	33 584	605 851
Amortyzacja	-100 015	-18 854	-9 813	-128 682
Zwiększenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania	30 755	-	2 329	33 084
Zmiana leasingu	2 385	-	-	2 385
Zamknięcie leasingu	-19 629	-56 561	-	-76 190
Stan na koniec okresu	410 348	-	26 100	436 448

Zobowiązania z tytułu leasingu

POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	31.12.2019	1.01.2019
Zobowiązania wobec innych banków	601	1 056
Zobowiązania wobec klientów	414 512	573 418
Razem	415 113	574 474

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości ujęte w rachunku zysków i strat

2019 – LEASING ZGODNIE Z MSSF 16	
Koszty odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu	-16 568
Koszty związane z leasingami krótkoterminowymi, prezentowane w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”	-8 092
Koszty związane z leasingami aktywów o niskiej wartości, z wyłączeniem leasingu krótkoterminowego aktywów o niskiej wartości, prezentowane w pozycji „Ogólne koszty administracyjne”	-91
2018 – LEASING ZGODNIE Z MSR 17	
Koszty opłat leasingowych	-156 256

Wartości ujęte w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

W 2019 roku całkowity wpływ środków pieniężnych z tytułu leasingu wyniósł 207 315 tys. złotych.

45. Zobowiązania warunkowe

Sprawy sądowe

Na dzień 31 grudnia 2019 roku z udziałem Banku toczą się następujące istotne z uwagi na wartość przedmiotu sporu postępowania sądowe o zapłatę:

1) w grupie zobowiązań (przeciwko Bankowi):

- z powództwa osoby prawnej – powództwo o zapłatę tytułem nienależytego wykonania umowy, wartość przedmiotu sporu 17 521 646 EUR (co na dzień 31 grudnia 2019 roku według kursu średniego NBP stanowiło kwotę 74 617 929,49 złotych), data wszczęcia postępowania – 19 lipca 2018 roku, w dniu 27 maja 2019 roku Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej wydał wyrok oddalający powództwo w całości. Wyrok jest prawomocny, lecz powód złożył skargę o uchylenie wyroku do sądu powszechnego, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
- z powództwa syndyka spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej – powództwo o zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek postawienia przez Bank w stan natychmiastowej wymagalności wierzytelności z tytułu zapłaty ceny z umowy przelewu wierzytelności kredytowej oraz przeprowadzenia egzekucji komorniczej pozostałej do zapłaty części tej ceny, wartość przedmiotu sporu 57 450 130 złotych, data wszczęcia postępowania – 30 kwietnia 2015 roku w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
- z powództwa osoby fizycznej – powództwo o zapłatę przez Bank kwoty pobranej tytułem rozliczenia terminowych operacji finansowych, wartość przedmiotu sporu 38 916 555,18 złotych, data wszczęcia postępowania – 2 października 2016 roku, w dniu 6 maja 2019 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok zasądający od Banku kwotę 3 392 349,18 złotych, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo, wyrok jest nieprawomocny. Powód i Bank złożyli apelację od wyroku. W obecnym stanie faktycznym i prawnym w zakresie kwoty zasądzonej przez Sąd Okręgowy Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako prawdopodobne, a w pozostałym zakresie jako możliwe,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 32 750 000 złotych, data wszczęcia postępowania – 14 stycznia 2014 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 32 491 607,61 złotych, data wszczęcia postępowania – 25 lipca 2019 roku. Przed doręczeniem pozwu Bank dokonał na rzecz powoda zapłaty należności głównej dochodzonej pozwem ze środków uzyskanych od regwaranta. W dniu 22 listopada 2019 powód ograniczył roszczenie do zapłaty kwoty 436 188,70 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie. W obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków w zakresie zmodyfikowanego roszczenia jako znikome,
- z powództwa osoby fizycznej – powództwo o zapłatę odszkodowania przez Bank w związku z nieprawidłowymi działaniami podmiotu z Grupy – byłego Centralnego Domu Maklerskiego Pekao S.A., wartość przedmiotu sporu 30 000 000 złotych, data wszczęcia postępowania 16 maja 2019 roku, w dniu 7 lutego 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok oddalający powództwo w całości, wyrok jest nieprawomocny. W obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

2) w grupie wierzytelności (z powództwa Banku):

- interwencja główna Banku przeciwko stronom pozwu głównego – przedmiotem interwencji jest żądanie zapłaty z tytułu cesji wierzytelności stanowiącej zabezpieczenie należności Banku, wartość przedmiotu sporu 321 979 666,87 złotych, data wszczęcia postępowania 26 października 2018 roku,
- pozew Banku o zapłatę przeciwko dłużnikowi rzeczowemu z tytułu hipoteki zabezpieczającej spłatę udzielonego kredytu, wartość przedmiotu sporu 132 877 901 złotych, data wszczęcia postępowania – 21 stycznia 2016 roku,
- interwencja główna Banku przeciwko stronom pozwu głównego – przedmiotem interwencji jest żądanie zapłaty z tytułu cesji wierzytelności stanowiącej zabezpieczenie należności Banku, wartość przedmiotu sporu 119 020 334 złotych, data wszczęcia postępowania 26 października 2018 roku,
- pozew wzajemny Banku o zapłatę należności z tytułu przelewu wierzytelności, wartość przedmiotu sporu 89 977 886 złotych, data wszczęcia postępowania – 28 lutego 2013 roku,
- interwencja główna Banku przeciwko stronom pozwu głównego - przedmiotem interwencji jest żądanie realizacji (zapłaty) nabytej przez Bank od jednego z pozwanych wierzytelności, wobec drugiego z pozwanych, wartość przedmiotu sporu 67 432 617,21 złotych, data wszczęcia postępowania – 23 stycznia 2006 roku.

Żadne z postępowań toczących się w IV kwartale 2019 roku przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej nie stwarzało zagrożenia dla płynności finansowej Banku.

Bank utworzył rezerwy na sprawy sporne prowadzone przeciwko Bankowi, które w opinii prawnej wiążą się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku. Wartość rezerw na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 99 335 tys. złotych (na 31 grudnia 2018 roku 53 988 tys. złotych).

Ponadto, na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał oceny ryzyka prawnego dotyczącego walutowych kredytów hipotecznych w CHF i utworzył rezerwę związaną z tym ryzykiem. Szczegóły zostały zaprezentowane w Nocie 5.2 niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Udzielone zobowiązania finansowe

Udzielone zobowiązania finansowe według podmiotów

	31.12.2019	31.12.2018
Udzielone zobowiązania finansowe, w tym:		
na rzecz banków	669 821	819 358
na rzecz klientów	35 908 132	33 717 710
na rzecz podmiotów budżetowych	657 679	662 554
Razem	37 235 632	35 199 622

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Udzielone zobowiązania gwarancyjne według podmiotów

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania udzielone na rzecz banków, w tym:	2 368 639	1 541 015
gwarancje	2 168 540	1 535 957
poręczenia	153 750	-
potwierdzone akredytywy eksportowe	46 349	5 058
Zobowiązania udzielone na rzecz klientów, w tym:	18 741 322	17 340 356
gwarancje	12 108 330	10 341 630
gwarancje subemisji papierów wartościowych	2 982 379	4 320 967
poręczenia	3 650 613	2 677 759
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów budżetowych, w tym:	682 865	162 540
gwarancje	29 070	13 192
gwarancje subemisji papierów wartościowych	653 795	149 348
Razem	21 792 826	19 043 911

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe według podmiotów

	31.12.2019	31.12.2018
Finansowe, w tym:	233 370	556 713
od banków	233 370	356 739
od klientów	-	199 974
od podmiotów budżetowych	-	-
Gwarancyjne, w tym:	17 581 742	19 686 788
od banków	4 820 053	3 556 825
od klientów	11 746 732	15 126 821
od podmiotów budżetowych	1 014 957	1 003 142
Razem	17 815 112	20 243 501

Ponadto Bank ma możliwość uzyskania finansowania w Narodowym Banku Polskim pod zastaw posiadanych dłużnych papierów wartościowych.

46. Kapitał zakładowy

Struktura kapitału zakładowego

SERIA / EMISJA	RODZAJ AKCJI	LICZBA AKCJI	WARTOŚĆ SERII / EMISJI WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ	SPOSÓB POKRYCIA KAPITAŁU	DATA REJESTRACJI	PRAWO DO DYWIDENDY (OD DATY)
A	zwykłe na okaziciela	137 650 000	137 650	w całości opłacony	21.12.1997	01.01.1998
B	zwykłe na okaziciela	7 690 000	7 690	w całości opłacony	06.10.1998	01.01.1998
C	zwykłe na okaziciela	10 630 632	10 631	w całości opłacony	12.12.2000	01.01.2000
D	zwykłe na okaziciela	9 777 571	9 777	w całości opłacony	12.12.2000	01.01.2000
E	zwykłe na okaziciela	373 644	374	w całości opłacony	29.08.2003	01.01.2003
F	zwykłe na okaziciela	621 411	621	w całości opłacony	29.08.2003	19.05.2006 16.05.2007
G	zwykłe na okaziciela	603 377	603	w całości opłacony	29.08.2003	15.05.2008
H	zwykłe na okaziciela	359 840	360	w całości opłacony	12.08.2004	01.01.2004
I	zwykłe na okaziciela	94 763 559	94 764	w całości opłacony	29.11.2007	01.01.2008
Liczba akcji razem w szt.		262 470 034				
Kapitał zakładowy razem w tys. zł			262 470			
Wartość nominalna jednej akcji = 1,00 zł						

Zmiana liczby akcji (w sztukach)

2019	AKCJE WYEMITOWANE I W PEŁNI OPŁACONE	RAZEM
Stan na początek okresu	262 470 034	262 470 034
Stan na koniec okresu	262 470 034	262 470 034

2018	AKCJE WYEMITOWANE I W PEŁNI OPŁACONE	RAZEM
Stan na początek okresu	262 470 034	262 470 034
Stan na koniec okresu	262 470 034	262 470 034

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

47. Pozostałe kapitały, zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego

Struktura kapitału własnego Banku Pekao S.A.

	31.12.2019	31.12.2018
Premia emisyjna	9 137 221	9 137 221
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 982 459	1 982 459
Pozostałe kapitały rezerwowe	8 300 933	8 627 858
Kapitał z aktualizacji wyceny, w tym:	363 111	205 011
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-74 441	-72 282
wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	202 262	96 890
wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (netto)	132 612	138 656
wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	102 678	41 747
Pozostałe kapitały zapasowe, w tym:	233 127	233 127
kapitał zapasowy	189 308	189 308
obligacje zamienne na akcje – składnik kapitałowy	28 819	28 819
fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej	15 000	15 000
Pozostałe kapitały razem	20 016 851	20 185 676
Wynik z lat ubiegłych	-	-936 748
Wynik roku bieżącego	2 247 467	2 310 600
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego razem	2 247 467	1 373 852
Razem	22 264 318	21 559 528

Zysk netto Banku za rok 2018 w kwocie 2 310 600 tys. złotych został podzielony w następujący sposób: 1 732 302 tys. złotych - na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, 578 298 tys. złotych na pozostałe kapitały rezerwowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

48. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2019	31.12.2018
Kasa, należności od Banku Centralnego	5 138 758	12 972 575
Należności od banków z terminem wymagalności do 3 miesięcy	2 081 424	2 260 195
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	7 220 182	15 232 770

Wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła na dzień 31 grudnia 2019 roku 5 523 571 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku 5 101 972 tys. złotych).

Zmiany zobowiązań wynikające z działalności finansowej

	STAN NA 1 STYCZNIA 2019 ROKU	WPŁYW WDROŻENIA MSSF 16	STAN NA 1 STYCZNIA 2019 ROKU Z WPŁYWEM MSSF 16	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM		STAN NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU
					SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 732 596	-	1 732 596	-126 635	-	-1 617	1 604 344
Zobowiązania podporządkowane	2 012 485	-	2 012 485	750 000	-	2 008	2 764 493
Kredyty otrzymane	1 354 225	-	1 354 225	30 452	305	-3 508	1 381 474
Zobowiązania z tytułu leasingu	38 014	536 460	574 474	-191 131	-	31 770	415 113
Razem	5 137 320	536 460	5 673 780	462 686	305	28 653	6 165 424

	STAN NA 1 STYCZNIA 2018 ROKU	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM		STAN NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU
			SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 470 000	267 924	-	-5 328	1 732 596
Zobowiązania podporządkowane	1 257 188	750 000	-	5 297	2 012 485
Kredyty otrzymane	1 507 313	-206 987	53 853	46	1 354 225
Zobowiązania z tytułu leasingu	-	-	-	38 014	38 014
Razem	4 234 501	810 937	53 853	38 029	5 137 320

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

49. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązanymi są transakcjami typowymi dla bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Bank. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje w walutach obcych oraz gwarancje.

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotami z nimi powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególne decyzyjne uprawnione do podejmowania decyzji. W szczególności zawarcie transakcji z członkiem Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku lub podmiotem z nimi powiązonym kapitałowo lub organizacyjnie wymaga podjęcia decyzji przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązane kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy, przy czym decyzje o zawarciu transakcji podejmowane są wyłącznie przez szczególne decyzyjne na poziomie Centrali Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z podmiotami powiązanymi

Transakcje z jednostkami powiązanymi na 31 grudnia 2019 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A.- jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	255	-	-	3 948	53 255	637	-
Jednostki Grupy PZU z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	10 113	-	763	5 247	120 539	10 647	5
Jednostki Grupy Pekao S.A.							
Jednostki zależne							
Pekao Investment Banking S.A.	-	-	-	-	201 551	-	-
Pekao Leasing Sp. z o.o.	1 299 459	2 016	135	58	24 453	-	-
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	2 552 647	632	-	31	8 770	-	-
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-	-	-	52 910	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-	-	-	63 486	-	-
Centrum Kart S.A.	57	-	-	197	20 422	-	10 700
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	9	-	-	5	7 831	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	458 122	136 113	6 389	-	20 148	7 096	-
Pekao Property S.A. (w likwidacji)	-	-	-	6 231	26 091	-	-
Pekao Direct Sp. z o.o. (d. Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.)	-	-	-	42	12 096	-	4 477
FPB – Media Sp. z o.o.(w upadłości)	8 971	-	-	-	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	-	-	38 859	-	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-	-	-	100 263	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-	-	9 893	170 442	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	4 319 265	138 761	6 524	16 457	747 322	7 096	15 177
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	38	-	-	-	9 538	-	-
Razem	4 329 671	138 761	7 287	25 652	930 654	18 380	15 182

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	5	250	-	-	-	-	255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	13	10 100	-	-	-	-	10 113
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	1 056 678	832 694	226 747	1 785 064	384 159	33 923	4 319 265
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	38	-	38
Razem	1 056 696	843 044	226 747	1 785 064	384 197	33 923	4 329 671

(*) Należności bieżące obejmują rachunki Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	53 255	-	-	-	-	-	53 255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	120 539	-	-	-	-	-	120 539
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	225 097	193 833	307 234	8 355	12 803	-	747 322
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	8 327	52	56	1 103	-	-	9 538
Razem	407 218	193 885	307 290	9 458	12 803	-	930 654

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2019	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	255	-	255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	10 113	-	10 113
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A						
Jednostki zależne	1 188 358	264 195	-	2 865 378	1 334	4 319 265
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	38	-	38
Razem	1 188 358	264 195	-	2 875 784	1 334	4 329 671

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2019	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	34	-	-	53 221	-	53 255
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	2 561	857	469	115 783	869	120 539
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A						
Jednostki zależne	13 674	942	5 458	727 248	-	747 322
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	3 159	101	9	6 269	-	9 538
Razem	19 428	1 900	5 936	902 521	869	930 654

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A.- jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	4	-	104	98	23 722	-	-
Jednostki Grupy PZU z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	294	-	2 663	2 076	54 158	547	-
Jednostki Grupy Pekao S.A							
Jednostki zależne							
Pekao Investment Banking S.A.	-	-	-	50	248 709	-	50
Pekao Leasing Sp. z o.o.	773 004	125 110	199	-	95 880	744	31 539
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	2 163 824	-	-	-	6 499	-	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	-	-	-	-	703 124	-	161
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-	-	-	52 511	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-	-	-	33 338	-	-
Centrum Kart S.A.	-	-	-	-	20 424	-	10 621
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	-	-	-	-	8 655	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	244 450	10 015	5 588	-	13 011	5 876	-
Pekao Property S.A.	6 230	-	-	-	26 203	-	-
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	16	-	-	19	10 150	-	6 500
FPB – Media Sp. z o.o.	8 971	-	-	-	280	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	-	2	64 061	-	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-	-	-	136 211	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-	-	7 471	132 599	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	3 196 495	135 125	5 787	7 542	1 551 655	6 620	48 871
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	440	-	-	-	6 608	-	-
Razem	3 197 233	135 125	8 554	9 716	1 636 143	7 167	48 871

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	4	-	-	-	-	4
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	4	290	-	-	-	-	294
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	728 240	407 815	62 469	1 793 829	194 343	9 799	3 196 495
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	39	9	392	440
Razem	728 244	408 109	62 469	1 793 868	194 352	10 191	3 197 233

(*) Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	23 722	-	-	-	-	-	23 722
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	49 406	4 752	-	-	-	-	54 158
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	1 017 020	204 804	189 318	122 113	18 400	-	1 551 655
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	6 498	3	1	106	-	-	6 608
Razem	1 096 646	209 559	189 319	122 219	18 400	-	1 636 143

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	4	-	4
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	294	-	294
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	413 477	1 375	208	2 779 831	1 604	3 196 495
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	392	48	-	440
Razem	413 477	1 375	600	2 780 177	1 604	3 197 233

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	34	-	-	23 688	-	23 722
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	743	1 356	232	50 319	1 508	54 158
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	102 622	36 635	1 557	1 406 937	3 904	1 551 655
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	3 207	130	16	3 253	2	6 608
Razem	106 606	38 121	1 805	1 484 197	5 414	1 636 143

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z jednostkami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE	KOSZTY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	654	-621	7 255	-518	153	-1 605
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	602	-1 579	18 419	-143	1 937	-14 983
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne						
Pekao Investment Banking S.A.	3	-1 930	159	-112	75	-60
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A. (*)	-	-652	828	-16	2 385	-1 962
Pekao Leasing Sp. z o.o.	24 476	-4 102	14 021	-2	8 302	-492
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	35 303	-72	2 234	-	361	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-637	9	-	13	-
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-549	4	-	7	-
Centrum Kart S.A.	-	-165	1 032	-	993	-51 405
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	-	-65	70	-	66	-12
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	7 194	-285	1 840	-	267	-16 036
Pekao Direct Sp. z o.o. (d. Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.)	-	-1	2	-26 035	1 732	-42 314
Pekao Property S.A. (w likwidacji)	-	-220	3	-	37	-
FPB - Media Sp. z o.o. (w upadłości)	69	-	1	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-645	66	-	64	-21
Pekao Investment Management S.A.	-	-1 496	10	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-1 619	96 388	-	3	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	67 045	-12 438	116 667	-26 165	14 305	-112 302
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	9	-41	1	-	-	-
Razem	68 310	-14 679	142 342	-26 826	16 395	-128 890

(*) dane do dnia 30.08.2019r. tj. do dnia podziału spółki

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE	KOSZTY Z INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I POZOSTAŁE
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	990	-238	850	-	376	-6 473
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	290	-512	4 691	-147	6 855	-1 233
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne						
Pekao Investment Banking S.A.	2	-2 727	183	-94	69	-5
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	-	-2 353	1 288	-3 913	3 100	-2 655
Pekao Leasing Sp. z o.o.	40 292	-6 338	9 572	-12	1 066	-450
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	22 581	-11	873	-	325	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-301	557	-	3	-
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-584	5	-	28	-
Centrum Kart S.A.	-	-161	955	-	1 015	-49 710
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	-	-93	68	-	54	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	2 153	-639	1 652	-	1 083	-5 967
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	-	-5	5	-23 081	1 665	-42 946
Pekao Property S.A.	-	-272	3	-	21	-
FPB - Media Sp. z o.o.	280	-3	3	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-508	50	-	22	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-1 943	10	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-1 422	155 920	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	65 308	-17 360	171 144	-27 100	8 451	-101 733
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	2	-64	1	-	-	-
Razem	66 590	-18 174	176 686	-27 247	15 682	-109 439

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2019 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 801	15 000	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	665	10 000	-	-
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.				
Jednostki zależne				
Pekao Investment Banking S.A.	139	-	-	-
Pekao Leasing Sp. z o.o.	2 137 998	7 603 412	-	-
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	936 069	1 046 100	-	-
Centrum Kart S.A.	43	3 000	-	-
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	65	1 103	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	292 079	500 251	-	-
Pekao Direct Sp. z o.o. (d. Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.)	66	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	5	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	101	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	3 366 565	9 153 866	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	172	-	-	-
Razem	3 370 203	9 178 866	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2019	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 801	-	2 801
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	665	-	665
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	3 366 019	10	-	397	139	3 366 565
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	172	-	172
Razem	-	3 366 019	10	-	4 035	139	3 370 203
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	15 000	-	-	-	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	10 000	-	-	-	-	10 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	6 342 516	1 062 600	1 045 000	703 750	-	9 153 866
Razem	-	6 367 516	1 062 600	1 045 000	703 750	-	9 178 866

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według walut

31.12.2019	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 801	-	2 801
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	665	-	665
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	336	-	-	3 366 229	-	3 366 565
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	172	-	172
Razem	336	-	-	3 369 867	-	3 370 203
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	15 000	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	10 000	-	10 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	3 340 531	-	-	5 813 335	-	9 153 866
Razem	3 340 531	-	-	5 838 335	-	9 178 866

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 818	15 000	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	617	16 000	-	6 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.				
Jednostki zależne				
Pekao Investment Banking S.A.	124	-	-	-
Pekao Leasing Sp. z o.o.	2 375 537	6 114 794	-	-
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	677 320	-	-	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	60	-	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	60	-	-	-
Centrum Kart S.A.	83	3 000	-	-
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	65	1 086	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	507 203	310 253	-	-
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	34	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	5	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	89	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	3 560 580	6 429 133	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	488	-	-	-
Razem	3 564 503	6 460 133	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2018	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 818	-	2 818
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	20	-	-	597	-	617
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	-	507 116	3 052 873	591	-	3 560 580
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	75	412	1	488
Razem	-	20	507 116	3 052 948	4 418	1	3 564 503
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	49	11	14 940	-	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	50	6 040	9 910	-	-	16 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	609 400	635 000	1 451 075	1 239 658	2 494 000	6 429 133
Razem	-	609 499	641 051	1 475 925	1 239 658	2 494 000	6 460 133
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	6 000	-	-	-	6 000
Razem	-	-	6 000	-	-	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według walut

31.12.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 818	-	2 818
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	617	-	617
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	-	-	-	3 560 580	-	3 560 580
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	488	-	488
Razem	-	-	-	3 564 503	-	3 564 503
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	15 000	-	15 000
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	16 000	-	16 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	3 002 009	-	-	3 427 124	-	6 429 133
Razem	3 002 009	-	-	3 458 124	-	6 460 133
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	6 000
Razem	-	-	-	6 000	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

	WARTOŚĆ ŚWIADCZEŃ	
	2019	2018
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	12 223	12 817
Świadczenia po okresie zatrudnienia	139	1 169
Świadczenia długoterminowe (**)	1 370	1 350
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	3 845	2 808
Płatności na bazie akcji (***)	5 418	2 975
Razem	22 995	21 119
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	1 049	1 279
Razem	1 049	1 279

(*) Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się: wynagrodzenie zasadnicze, premie oraz inne świadczenia, rozliczenie których nastąpi w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(**) W pozycji "Świadczenia długoterminowe" ujęto rezerwy na odroczone wypłaty premii.

(***) Wartość płatności na bazie akcji stanowi część kosztów wynagrodzeń, ujętych zgodnie z MSSF 2 w okresie sprawozdawczym w rachunku zysków i strat Banku, stanowiących rozliczenie w czasie wartości godziwej instrumentów przypadające na opcje na akcje oraz akcje, w tym akcje, fantomowe, przyznane członkom Zarządu Banku.

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku nie otrzymywali wynagrodzeń – w jakiegokolwiek formie, ani nie mieli żadnych należności z tego tytułu od spółek zależnych oraz stowarzyszonych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

50. Transakcje repo oraz reverse repo

Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości (transakcje repo oraz sell-buy back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Przedmiotem transakcji repo i sell-buy back mogą być papiery wartościowe stanowiące portfel bilansowy Banku lub papiery wartościowe zakupione w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell back).

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji repo oraz sell-buy back stanowiące portfel bilansowy Banku, nie są usuwane z bilansu, gdyż Bank zachowuje znacząco wszystkie korzyści i ryzyka wynikające z tych aktywów.

	31.12.2019		31.12.2018	
	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA ODPOWIADAJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA ODPOWIADAJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu				
do 1 miesiąca	218 252	218 449	67 432	67 447
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	218 252	218 449	67 432	67 447
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody				
do 1 miesiąca	379 287	379 792	225 248	225 424
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	379 287	379 792	225 248	225 424
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu				
do 1 miesiąca	-	-	41 314	40 092
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	84 672	82 156
Razem aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-	-	125 986	122 248
Razem	597 539	598 241	418 666	415 119

Bank nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse repo oraz buy-sell back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji reverse repo oraz buy-sell back nie są ujmowane w bilansie, gdyż Bank nie przyjmuje znacząco wszystkich korzyści i ryzyk wynikających z tych aktywów.

	31.12.2019		31.12.2018	
	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW BĘDĄCYCH ZABEZPIECZENIEM	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW BĘDĄCYCH ZABEZPIECZENIEM
Należności od banków				
do 1 miesiąca	219 146	217 141	126 440	125 810
Razem należności od banków	219 146	217 141	126 440	125 810
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
do 1 miesiąca	502 262	495 610	-	-
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	502 262	495 610	-	-
Razem	721 408	712 751	126 440	125 810

Aktywa finansowe będące przedmiotem transakcji reverse repo oraz buy-sell back stanowią zabezpieczenie przyjęte przez Bank, które Bank ma prawo sprzedać lub zastawić.

	31.12.2019	31.12.2018
Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem, w tym:	712 751	125 810
sprzedanych (tzw. „krótka sprzedaż”)	184 799	102 429
sprzedanych z przyrzeczeniem odkupu	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

51. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

Ustawa o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 4 marca 1994 roku, z późniejszymi zmianami, wprowadziła wymóg tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przez pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników. Bank Pekao S.A. tworzy ZFŚS i dokonuje corocznych odpisów na rzecz ZFŚS zgodnie z przepisami określonymi w Ustawie i Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy. Podstawowym celem Funduszu jest finansowanie przez pracodawcę pomocy socjalnej na rzecz pracowników, byłych pracowników (rencistów /emerytów) oraz uprawnionych członków ich rodzin.

Stan Funduszu stanowią zakumulowane odpisy dokonane przez Bank na rzecz ZFŚS, zwiększone o odsetki od środków funduszu i wpływy z oprocentowanych pożyczek oraz pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W bilansie Bank dokonał kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Banku. W związku z tym saldo z tytułu ZFŚS w bilansie Banku na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość księgową aktywów, stanu Funduszu i kosztów związanych z ZFŚS.

	31.12.2019	31.12.2018
Zadłużenie z tytułu udzielonych pożyczek	26 159	27 803
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	779	4 115
Aktywa ZFŚS	26 938	31 918
Stan ZFŚS	26 938	31 918
	2019	2018
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS	23 842	23 460

52. Zdarzenia po dacie bilansu

W dniu 20 lutego 2020 roku, zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1969), Bank podjął uchwałę o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych i rozpoczęciu procedury konsultacji w sprawie zwolnień grupowych.

Zamiarem Banku jest rozwiązanie umowy o pracę z maksymalnie 1 200 pracownikami Banku oraz zmiana warunków zatrudnienia maksymalnie 1 350 pracownikom Banku, w okresie od 12 marca 2020 roku do 31 października 2020 roku.

Bank w dniu 20 lutego 2020 roku powiadomił zakładowe organizacje związkowe o przyczynach zamierzonego grupowego zwolnienia oraz zwrócił się do organizacji związkowych o przystąpienie do konsultacji. Ponadto Bank powiadomił urząd pracy o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych w Banku.

Bank opublikuje kolejny komunikat w sprawie zwolnień grupowych po zakończeniu wymaganych prawem konsultacji z organizacjami związkowymi i zawrze w nim informację o szacowanej wysokości rezerwy związanej z restrukturyzacją zatrudnienia w Banku, która w całości obciąży wynik Banku. Ostateczne dane w zakresie wysokości związanej rezerwy oraz wpływu restrukturyzacji zatrudnienia na wyniki finansowe Banku zostaną podane w sprawozdaniach finansowych Banku.

Słowniczek

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS – International Financial Reporting Standards) to standardy, interpretacje i ich struktura przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości RMSR (IASB – International Accounting Standards Board).

MSR – Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (IAS – International Accounting Standards) – starsza nazwa standardów stanowiących część obecnych MSSF.

KIMSF – Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC – International Financial Reporting Interpretations Committee) komitet działający w ramach Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości publikujący interpretacje MSSF.

CIRS – ang. Currency Interest Rate Swap – swap walutowo-procentowy jest to transakcja wymiany kwot kapitału i płatności odsetkowych w różnych walutach pomiędzy dwoma partnerami.

IRS – ang. Interest Rate Swap – umowa pomiędzy dwiema stronami, na podstawie której strony wypłacają sobie wzajemnie (w określonych odstępach czasu w trakcie trwania kontraktu) odsetki od umownego nominalu kontraktu, naliczane według odmiennej stopy procentowej.

FRA – ang. Forward Rate Agreement – umowa, w ramach której dwaj kontrahenci ustalają wysokość stopy procentowej, która będzie obowiązywała w przyszłości dla określonej kwoty wyrażonej w walucie transakcji dla z góry ustalonego okresu.

CAP – opcja cap na stopy procentowe to umowa finansowa, która ogranicza ryzyko, jakie ponosi pożyczający przy zmiennej stopie procentowej, narażający się na możliwość poniesienia strat w wyniku wzrostu stopy procentowej. Opcja cap to seria opcji call na stopy procentowe, w której wystawca gwarantuje nabywcy, że zrekompensuje mu dodatkowe koszty odsetkowe, które musi on płacić od swojego kredytu, jeśli oprocentowanie kredytu wzrośnie powyżej uzgodnionej stopy procentowej.

FLOOR – opcja floor na stopy procentowe, która ogranicza ryzyko poniesienia strat w wyniku spadku stopy procentowej przez kredytodawcę udzielającego kredytu przy zmiennej stopie oprocentowania. Opcja floor to seria opcji put na stopy procentowe, wystawca gwarantuje odsetki, które musi on zapłacić od kredytu, jeśli oprocentowanie od kredytu spadnie poniżej uzgodnionej stopy procentowej.

PD – ang. Probability Default – parametr wykorzystywany przy Metodzie Wewnętrznych Ratingów oznaczający prawdopodobieństwo nie wywiązania się dłużnika ze spłaty swojego zobowiązania. PD mówi o tym, z jakim prawdopodobieństwem w horyzoncie jednego roku nastąpi strata kredytowa z nim związana.

LGD – ang. Loss Given Default – część ekspozycji kredytowej banku, która w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności kredytobiorcy (default) zostanie utracona.

EAD – ang. Exposure At Default – wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (default).

EL – ang. Expected Loss – oczekiwana strata kredytowa.

Life-time ECL – oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywotnim.

CCF – ang. Credit Conversion Factor – współczynnik konwersji kredytowej.

VaR – ang. Value at Risk – wartość zagrożona, miara o jaką wartość rynkowa aktywów lub portfela aktywów może się zmniejszyć przy określonych założeniach, w ustalonym czasie i z zadaniem prawdopodobieństwem.

ICAAP – ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

FVH, fair value hedge – rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej.

LTV – ang. Loan to Value – wskaźnik Wartość Kredytu / Wartość Nieruchomości.

CFH, cash flow hedge – rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.